

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att *onsdagen den 12 december* skulle arbetsplenium börja *kl. 10.30*. Voteringen kl. 9.00 skulle utgå.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2007/08:208

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:208 Regelförenkling i företag

av Börje Vestlund (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 december 2007

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

Interpellation 2007/08:211

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:211 Gömda kvinnor utsatta för våld

av Eva Olofsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang som inte går att flytta på och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 30 november 2007

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:212

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:212 Könsmaktsperspektiv i kampen mot mäns våld mot kvinnor

av Wiwi-Anne Johansson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang som inte går att flytta på och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 30 november 2007

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:215

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:215 Jämställdhet i folkrörelsepolitiken

av LiseLotte Olsson (v)

Interpellationen kommer att besvaras tisdag den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang som inte går att flytta på och att det inte finns tid i kammaren.

Stockholm den 30 november 2007

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Cecilia Bergman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2007/08:218

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:218 Anställdas meddelarfrihet i skattefinansierad verksamhet

av Ylva Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 november 2007

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2007/08:226

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:226 Nedskärningar i exportfrämjandet och konsekvenser för småföretagen

av Carina Adolfsson Elgestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 december 2007.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.
Stockholm den 28 november 2007
Utrikesdepartementet
Ewa Björling

Prot. 2007/08:39
7 december

Interpellation 2007/08:228

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:228 Arbetslivsforskningen
av Josefin Brink (v)
Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2007.
Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden.
Stockholm den 3 december 2007
Utbildningsdepartementet
Lars Leijonborg

Interpellation 2007/08:230

Till riksdagen
Interpellation 2007/08:230 Äldreomsorgen
av Eva Olofsson (v)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 december 2007.
Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 27 november 2007
Justitiedepartementet
Beatrice Ask

3 § Svar på interpellation 2007/08:232 om utnämningsspolitiken i praktiken

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Berit Andnor har frågat statsministern om denne avser att verka för att Statsrådsberedningens samordningskansli arbetar med uppföljning av utnämningsspolitiken vad avser regeringens målsättningar om annonsering. Hon har vidare frågat om statsministern avser att se till att det i Statsrådsberedningen byggs upp kompetens för att undvika att konsulter behöver anlitas för rekryteringsförfarandet. Slutligen frågar hon hur, enligt statsministerns avsikter, rekryteringen av styrelse till de myndigheter som lyder under Statsrådsberedningen, Sieps och Harpsundsnämnden, kommer att gå till i den reformerade utnämningsspolitiken.

Arbetet inom Regeringskansliet är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I mitt ansvarsområde ingår frågor om chefsförsörjningen i statsförvaltningen. Det ankommer således på mig att följa upp regeringens målsättning om annonsering.

Regeringen har inga planer på att i Statsrådsberedningen bygga upp kompetens i syfte att undvika att externa konsulter anlitas i rekryteringsförfarandet. Regeringen kommer ibland att välja att i sin helhet genom-

föra en rekryteringsprocess med stöd av tjänstemän i Regeringskansliet, ibland att därutöver även samarbeta med externa konsulter. Av budgetpropositionen för 2008, utgiftsområde 2, Statliga arbetsgivarfrågor, framgår att regeringen för närvarande genomför en upphandling av externa leverantörer såvitt avser stöd vid chefsrekryteringar. Regeringen har inte för avsikt att avbryta den pågående upphandlingen.

Myndighetschefer är anställda av regeringen. Det betyder att de är arbetstagare och därmed omfattas av arbetsrättsliga villkor. Styrelseledamöter i statliga myndigheter och ledamöter i nämnder är arvoderade uppdragstagare. Regeringen har inte för avsikt att annonsera efter ledamöter till statliga styrelser eller nämnder.

Anf. 2 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Ja, det är ändå lite överraskande, Mats Odell, att inte statsministern själv besvarar interpellationen eftersom den rör de myndigheter som sorterar under Statsrådsberedningen.

Mot bakgrund av tidigare besked från Mats Odell om att det är varje departement som själv bestämmer hur och om statliga chefstjänster ska annonseras ut eller inte anser jag att det hade varit på sin plats om statsministern hade besvarat de frågor som jag har ställt om myndigheterna under Statsrådsberedningen.

Jag vill också påminna oss alla om det som de borgerliga partierna gick till val på, när man skulle bryta den socialdemokratiska makthege-monin. Man ställde ut klara och tydliga vallöften om att den statliga utnämningsspolitiken skulle reformeras i grunden. Mycket stora reformer utlovades. Det togs fram en särskild rapport. Den skulle ligga till grund för reformerna. Kravprofiler skulle upprättas. Det är i och för sig inget nytt, det har gjorts tidigare – men ändå. Annonsering skulle genomföras när det gäller alla chefstjänster. Intressenter – vilka nu de skulle vara – skulle få nominera kandidater. Ett särskilt rekryteringsråd skulle inrättas. Fackutskotten skulle i öppna utfrågningar pröva kandidaterna. I rapporten, som i sig är en stark förvanskning av den verklighet vi har, sägs det att det långvariga socialdemokratiska maktinnehavet har lett till att Sverige har antagit många av enpartistatens klassiska kännetecken.

Återigen Mats Odell: Denna rapport är en fantastisk läsning – observera ironin. Det finns anledning, och jag kommer att fortsätta att tycka att det finns anledning, att lyfta fram denna rapport. Den retorik som fördes med de klara vallöfterna har det inte blivit så mycket av i hanteringen – därav rubriken på denna interpellation om hur det ser ut i praktiken när det gäller utnämningsspolitiken.

Resultatet har blivit att i budgetpropositionen för 2008 står det att annonseringar ska bli mer regel än undantag när det gäller de högsta tjänsterna i den statliga förvaltningen.

I tidigare debatter har Mats Odell sagt att det är varje departement som bestämmer hur man ska göra med annonseringen. Man ska anmäla till en särskild statssekreterargrupp vilka högre tjänster man vill annonsera ut. Men samtidigt ska flertalet annonseras ut. Det står i budgetpropositionen. Hur ska man då följa upp målsättningen? Där kommer frågan om Statsrådsberedningens roll in i sammanhanget. Redan i starten blir det problem. När varje departement gör ett urval, vem håller då ordning på de tjänster som inte tillsätts? Ska de räknas av vid varje regerings-

sammanträde? Hur ska Mats Odell göra om kvoten är negativ i slutet av året? Ska man tvinga departementen att annonsera mot deras vilja? Hur är statusen på den statssekreterargrupp som ska vara styrgruppen? Lyder den verkligen under Finansdepartementet?

Många frågor reses som vanligt när man har med Mats Odell att göra – i de debatter vi har haft ett antal gånger. Det vore intressant att veta om det är Finansdepartementet som hanterar frågorna, Mats Odell.

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos (s).

Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är trevligt att se att partigruppen är samlad i denna fråga och närvarande.

Många frågor reses, säger Berit Andnor. Ja, jag kan se tre frågor som reses i interpellationen.

Kommer statsministern att verka för att Statsrådsberedningens samordningskansli arbetar med uppföljning av utnämningsspolitiken vad avser regeringens målsättningar om annonsering?

Det kommer vi att göra. Svaret är ja.

Kommer statsministern att se till att det i Statsrådsberedningen byggs upp kompetens för att undvika att konsulter behöver anlitas för rekryteringsförfarandet?

Där är svaret nej. Vi håller på med en upphandling runt detta.

Den tredje frågan är: Hur kommer, enligt statsministerns avsikter, rekryteringen av styrelse till de myndigheter som lyder under Statsrådsberedningen, Sieps och Harpsundsnämnden, att gå till i den reformerade utnämningsspolitiken?

Där är svaret att när det gäller styrelser och nämnder har tanken aldrig någonsin varit att man ska annonsera efter dem, utan det är för myndighetschefer som har ett anställningsförhållande som annonsering är aktuell. Jag tror att Berit Andnor ganska snabbt kan sluta sig till det om hon läser de dokument som finns i det här ärendet.

Berit Andnor är lite förvånad över att det inte är statsministern som dyker upp här på morgonen i den här frågan. Det beror på att de frågor som Berit Andnor ställer gäller övergripande frågor runt den här politiken, och där är det jag som har svaret.

Den övergripande frågan här är huruvida vi ska annonsera efter ledamöter i styrelser och nämnder. Det är inte en fråga för statsministern, utan det är mitt ansvarsområde. Där har jag svarat nej. Det kommer vi inte att göra, och det har vi heller aldrig föreslagit.

Sedan ger inte Berit Andnor mycket för den rapport som alliansen tog fram. Det må så vara, men om Berit Andnor studerar den lite noggrant ska hon finna att den bygger på rapporter från Statskontoret, rapporter från Ekonomistyrningsverket samt ett arbete från Stockholms universitet och ett antal internationella forskare.

Anf. 4 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Ja, det må vara hur det vill med underlaget för den där rapporten. Jag säger som jag brukar göra: Läs denna rapport! Den är mycket intressant att ta del av. Den visar att det mycket höga tonläge

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på

interpellationer

som fanns före valet har förbytts i någonting helt annat efter valet. Det är just det här som vi debatterar, Mats Odell.

Vad var det för vallöften som ställdes ut från de borgerliga partierna inför valet? Det skulle göras rent hus. Man skulle reformera utnämningsspolitiken i grunden. Det vi har sett efter valet är någonting helt annat.

Det som har blivit resultatet hittills i alla fall – vi får väl se – är att man helt har lämnat tanken på utskottsförhör av kandidater till chefspositioner i staten. Varför då? Varför var det en sak som gällde före valet och en annan efter valet?

För att återgå till exakt denna fråga, som också finns i min interpellation, kan vi konstatera att ett refererat från statsministerns pm presenterades för ungefär ett år sedan – det är grunden för många av de frågor jag ställer – där just reformering av utnämningssmakten var det centrala. Där står det under punkten 7 att det behövs en förstärkning av personalresurserna inom Regeringskansliet. Det kommer dessutom, står det här, att behöva tillföras rekryteringskompetens till Regeringskansliet. Det är något som i dag till stora delar saknas, säger statsministern. Själva syftet bakom detta skulle då vara att undvika att konsulter behöver anlitas för att sköta betydande delar av rekryteringsförfarandet.

Man skulle också göra en inventering av vilken personal som fanns inom Regeringskansliet och vilken som skulle behöva tillföras för att möjliggöra ”ett professionellt rekryteringsförfarande”. Uppenbarligen ansåg statsministern för ett år sedan att denna kompetens inte fanns i Regeringskansliet. Han säger det dessutom väldigt tydligt.

I dag får vi höra att detta motsägs av Mats Odell i det svar som lämnas. Det finns inga planer på att bygga upp kompetens i Regeringskansliet i syfte att undvika att externa konsulter ska anlitas. Tvärtom! Tvärtom, får vi höra nu.

Just nu genomförs en upphandling av externa konsulter. Jag kan bara konstatera att statsministern alltså hade fel i det han sade för ett år sedan om att det skulle byggas upp kompetens – något som då enligt statsministern saknades i Regeringskansliet.

Ska jag då tolka detta på det sättet att rekrytering i fortsättningen ska ske via externa konsulter? Vi återkommer till den frågan i nästa interpellation, om hur det där ska gå till i praktiken.

Det finns fortfarande mycket stora oklarheter kring hur den statliga utnämningsspolitiken ska genomföras i praktiken. Låt mig återigen konstatera att det är stora skillnader mellan vad som sades före valet och vad som sägs efter valet. Fortfarande har jag inte fått svar på min fråga, Mats Odell. Hade statsministern så fel i det han sade för ett år sedan? Är det verkligen Finansdepartementet som är helt och fullt ansvarigt för att se till att de här processerna fungerar på det sätt som Mats Odell nu säger?

Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Om jag börjar med den rapport som vi tog fram har vi genomfört eller håller på att genomföra samtliga förslag som fanns utom just när det gäller utskottsförhör runt rekryteringarna. Där finns det också – det är det som vår utvärdering och vår fördjupade diskussion har visat – en del konstitutionella utmaningar. Jag tycker att Berit Andnor som ordförande i konstitutionsutskottet borde ha en viss förståelse för det. Vi är inte färdiga med den analysen.

I övrigt kan jag säga att den utvärdering som vi har gjort visar att det finns kompetens på Finansdepartementets enhet för statlig arbetsgivarpolitik och att det finns kompetens i Statsrådsberedningen som används som en resurs för de olika departementen.

Dessutom har vi kommit fram till att det är mest kostnadseffektivt att köpa in de tjänster av mer speciell karaktär som kan behövas i vissa sammanhang från konsulter. Det trodde jag inte var någonting som skulle vara särskilt uppseendeväckande för Berit Andnor, som själv har varit statsråd och, antar jag, svarat för ganska mycket upphandling av olika konsulter under sin tid som departementschef.

Anf. 6 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Nu är det ju inte fråga om vad jag gjorde som minister, utan det är fråga om vad Mats Odell och den borgerliga regeringen gör, nu när man har ansvar för att leda landet och ansvar för den statliga utnämningsspolitiken.

Låt mig då konstatera att det fortfarande är mycket stora oklarheter i hur den borgerliga regeringen ska leva upp till det man lovade väljarna inför valet. Det har gjorts diverse pm, uttalanden och artiklar, som ju är en specialitet för denna regering, där man säger än det ena och än det andra. Men vad händer i praktiken? Vad resulterar alla dessa uttalanden och pm i? Vad blir resultatet? Det är ju det som är det väsentliga. Det är ju det vi måste värdera utifrån. Vad händer i praktiken?

Annonsering av myndighetschefer kommer att bli mer regel än undantag. Det är ju det som hittills har varit resultatet av vad den borgerliga regeringen har orkat prestera på ett och ett halvt år. Det står att läsa i budgetpropositionen. Det saknas mycket stora delar.

Låt mig när det gäller annonsering konstatera att det inte sker som regel. Dessutom har man upptäckt att man behöver komplettera detta just med rekryteringsföretag. Det är svårigheter att hantera chefstillsättningar på det sätt som de borgerliga partierna sade sig vilja göra före valet. När verkligheten tränger sig på och man ska genomföra det man satt och fantiserade om blir det problem.

Låt mig bara säga att man på s. 31 i denna skrift om att bryta den socialdemokratiska makthegemonin kan läsa vad det var ni föreslog. Låt mig säga att mycket lite av det som står där är gjort, Mats Odell. Det är vad ni gör i praktiken som ska värderas, inte vad ni säger.

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Berit Andnor har varit medlem i en regering vars utnämningsspolitik präglades av slutenhet och väldigt dålig insyn i vad som hände. Det är en historia som jag förstår att Berit Andnor inte gärna vill tala om.

Det vi har gjort är att vi har gått igenom det här före valet. Vi har talat om vad vi ville göra. Vi har lagt om utnämningsspolitiken. Vi har lagt om den mot ökad öppenhet, mot ökad transparens och spårbarhet. Vi upprättar kravprofiler på varje tjänst som blir ledig, som läggs i akten, som är möjlig att se efteråt. Man kan se om den person som fått tjänsten uppfyller de krav som ställdes från början.

Vi har startat annonsering. Vi har, Berit Andnor, uppfyllt de löften som vi gick ut med före valet. Det enda undantaget är – och där pågår det

fortfarande en fördjupad diskussion – det här med öppna utskottsförhör. Det är nämligen inte helt trivialt att riksdagen ska medverka till att tillsätta regeringens myndighetschefer när det är riksdagen som ska granska regeringens arbete. Där finns en utmaning.

Vi är förvånade över att det har gått så bra att genomföra de här förändringarna utan att göra det som vi sade före valet – det handlar om möjligheten att också förändra sekretesslagen.

Vi har faktiskt upprättat ett pm där vi går igenom punkt för punkt vad vi lovade och vad vi har gjort, där vi har bokat av detta. Jag ska se till att Berit Andnor får detta pm, så kan vi återkomma och se vad Berit Andnor tycker om de resultat som faktiskt har uppnåtts så här långt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2007/08:234 om allmänna handlingar hos rekryteringskonsulter

Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Då var det nästa interpellation, om utnämningsfrågor, från Berit Andnor. Hon har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att försäkra mig om att alla rekryteringsfirmor följer det av mig utlovade kring de handlingar som lämnas in där.

Jag vill inledningsvis göra ett förtydligande. Jag kan, som statsråd, naturligtvis inte lägga mig i myndighetsutövning mot enskild. Jag kan således inte heller utlova något i ett enskilt ärende. Däremot kan jag i generell bemärkelse uttala mig, vilket jag också gjorde i den av Berit Andnor återopade interpellationsdebatten.

Det jag stöder min generella uppfattning på är ett avgörande i Regeringsrätten 1996, målnummer 240-1995. Av detta framgår att intresseanmälningar i ett kommunalt tjänsteställningsärende ansågs som inkomna till kommunen och förvarade där även när de faktiskt funnits hos enskilt företag som haft i uppdrag att medverka i rekryteringen.

Jag har ingen anledning att ifrågasätta den beskrivning av egna erfarenheter Berit Andnor redovisar i sin interpellation.

Uppdragsgivaren, i det här fallet Regeringskansliet genom departementen i fråga, har naturligtvis ett ansvar att klargöra rättsläget för uppdragstagaren i samband med ett uppdrag.

Jag utgår från att varje departement vidtar de åtgärder som krävs för att korrekt information lämnas till uppdragstagare i ärenden av detta slag.

Jag är för min del ändå beredd, herr talman, att ta initiativ till att klargörande information om rättsläget avseende handlingars offentlighet sprids i Regeringskansliet.

Anf. 9 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att statsrådet ger mig rätt i att rekryteringsföretag som agerar på statens uppdrag ska följa offentlighetsprincipen. Jag vill bara få ett klart och tydligt svar från Mats Odell om att min tolkning av detta är riktig.

Bakgrunden till den här frågan och interpellationen i dag är ju Mats Odells tidigare påstående i en debatt som vi har haft om utnämningssmakten och hur den borgerliga regeringen försöker sköta det här området. Då sade Mats Odell att de rekryteringsföretag som anlitas ska lämna ut ansökningshandlingar precis på samma sätt som myndigheterna.

Efter den debatten tänkte jag: Det är väl bäst att kontrollera hur det här är. Är det verkligen på det sättet? Det visade sig att det inte stämde. Jag begärde handlingarna i två ärenden. Det ena gällde sökande till Socialstyrelsen, och det andra gällde sökande till generaldirektörstjänsten på Banverket.

I det ena fallet, när det gällde Socialstyrelsen, fick jag ut handlingarna. I det andra fick jag det inte.

Nu säger statsrådet att han för sin del är beredd att ta initiativ till att klarläggande information om rättsläget avseende handlingars offentlighet sprids i Regeringskansliet. Det borde egentligen vara en självklarhet att kunskapen om offentlighetsprincipen finns i Regeringskansliet. Men det är väl bra att Mats Odell försöker se till att man är uppdaterad och vet vad som gäller enligt svenska grundlagar.

Men hur blir det med informationen till de här anlitade rekryteringsföretagen? När ska de få veta vad det är som gäller? Är det i samband med upphandling av tjänsterna? Eller ska det ske på annat sätt?

Detta är naturligtvis en väldigt aktuell fråga, särskilt mot bakgrund av, som vi fick höra Mats Odell säga tidigare, att man i Regeringskansliet just nu upphandlar den här typen av tjänster, nämligen tjänster från rekryteringsföretag. Uppenbarligen anser man – jag kan inte tolka det som händer just nu på något annat sätt – att Regeringskansliets egen personal, som sysslar med de här frågorna, enligt vad statsministern tidigare uttalat saknar den kompetens som krävs.

Då är min fråga till Mats Odell: Vilket ansvar tar Mats Odell för att även rekryteringsföretagen ska få den här informationen om hur handlingar som gäller ansökningar till högre statliga tjänster ska betraktas? Vilket ansvar är Mats Odell beredd att ta för att även rekryteringsföretagen ska få denna kunskap?

De här interpellationerna rör naturligtvis varandra. Mats Odell säger att han kan bocka av alla punkterna i det program som de borgerliga partierna gick till val på. Låt mig ändå säga att jag har väldigt svårt att se att det är fallet.

När det gäller de så kallade öppna utskottsförhören som skulle genomföras tycker jag att det var en idé som inte var särskilt klartänkt, genomtänkt och analyserad. Detta borde ha stått klart även för Mats Odell – och det tror jag också att det gjorde. Mats Odell är nämligen en mycket erfaren politiker. Han har suttit i denna kammare tidigare och har dessutom en erfarenhet som minister. Han har självklart en kunskap om att utskottsförhör på det sätt som då föreslogs naturligtvis inte skulle kunna komma att genomföras.

Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt bra att Berit Andnor och andra riksdagsledamöter fullföljer riksdagens granskande funktion och följer upp och ser att saker och ting fungerar också ute i verkligheten när riksdag och regering har beslutat olika saker. Det är, tycker jag, väldigt

bra. Ett seriöst arbete belönas, och i det här fallet är det bra att det här uppmärksammas.

Låt mig bara säga att informationen utåt nu går till så, i första hand, att rättschefen på Finansdepartementet tar upp det här med rättscheferna på samtliga departement. Den ansvariga statssekreteraren tar upp det med samtliga statssekreterare. Det är så det här fungerar i Regeringskansliet.

Frågan var huruvida det här kommer att finnas med tydligt vid upphandling och i samband med uppdrag. Svaret är självklart att upphandlingen inkluderar den här förutsättningen. Det är en självklarhet. Det är samma sak som att den lagstiftning som gäller på det här området kommer att framgå vid varje enskilt uppdrag. Det tycker jag är en fullständig självklarhet.

Anf. 11 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Om nu Mats Odell tycker att det är en självklarhet att den här kunskapen och de här kraven ska finnas med i samband med upphandlingen av rekryteringsföretagen är frågan: Varför har detta i så fall inte tillämpats tidigare när man gjorde upphandlingarna i de aktuella ärenden som jag tidigare refererade till? Vad var det som gjorde att man inte ställde de kraven då?

Bakgrunden till den diskussion som vi har, Mats Odell och jag, är att regeringen ville annonsera chefstjänster inom den statliga förvaltningen. Man upptäckte något efter att ha försökt ägna sig åt det som Mats Odell tidigare har betecknat som någon form av försöksverksamhet. Det stod nämligen ganska tidigt klart att man behövde komplettera detta med en rekrytering vid sidan om. Det var då rekryteringsföretagen dök upp.

Varför ville man göra så, då? Jo, det var helt enkelt för att det, som Mats Odell tidigare har sagt och som har sagts i artiklar från de borgerliga partiernas företrädare, kanske fanns personer som skulle kunna vara aktuella för dessa tjänster och som inte ville söka eftersom det var offentligt. Det är det som är bakgrunden till att rekryteringsföretagen kom in i bilden. Man insåg – och det är ingen nyhet för någon av oss – att på den typ av toptjänster som detta handlar om kan det vara svårt att få de tillräckligt kvalificerade krafterna genom ett öppet annonseringsförfarande. Det var då rekryteringskonsulterna och företagen kom in i bilden.

Min fråga har hela tiden varit: Hur ska detta kunna hållas ihop så att det blir en hel process? Hur ska man kunna garantera öppenhet och spårbarhet om man kör två parallella processer på det sätt som den borgerliga regeringen nu har gjort? Man har uppenbara problem att få sin retorik från före valet att gå ihop med den verklighet som man nu möter.

Ett av de företag som har anlitats och som inte heller lät mig få ut handlingarna säger på sin hemsida att en av fördelarna med att anlita just dem är att det är en konfidentiell sökprocess. När det gäller intresseanmälningar från personer ger man en tydlig försäkran om att personuppgifter hanteras konfidentiellt och inte ska lämnas ut utan den sökandes medgivande.

På företagets hemsida finns också en intervju med en av de anställda som säger: Det vi sysslar med är konfidentiellt. De flesta av våra uppdragsgivare vill inte skylta med att de söker nya chefer, och kandidaterna vill inte avslöja att de funderar på nya jobb. Så gick det med öppenheten, spårbarheten och transparensen, Mats Odell!

Sedan Mats Odell har fått ansvar för den statliga utnämningsspolitiken är tydligen devisen: Största möjliga sekretess ska ge bästa möjliga kandidater. Sedan står han här och anklagar mig och den tidigare socialdemokratiska regeringen för att ha ägnat oss åt att inte ha någon öppenhet. Det är mycket märkligt mot bakgrund av vad Mats Odell och den borgerliga regeringen just nu genomför.

Men det räcker inte med detta. Det finns också en utredning – det säger Mats Odell i alla fall – om att man ska förändra sekretesslagen, så att man verkligen kan mörka vad man egentligen håller på med.

Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag ska svara på en annan fråga som Berit Andnor ställde tidigare. Det är mitt ansvar att se till att det blir relevanta underlag i de här sammanhangen. Jag kommer att bevaka det, och jag är glad för att Berit Andnors granskande verksamhet har lett till att uppmärksamheten nu kan skärpas ytterligare.

Berit Andnor testade ju två rekryteringskonsulter. I det ena fallet fungerade det helt enligt gällande lag. I det andra fallet gjorde det inte. Men det som står på det företagets hemsida kan absolut inte gälla rekrytering till offentlig sektor. Det skulle vara ett lagbrott om det var så. Jag utgår från att det kommer att tydliggöras i det sammanhanget.

Tack vare Berit Andnors granskning har detta nu rättats till. Berit Andnor säger att vi använder rekryteringskonsulter för att kunna hemligstämpla. Nej, så är det inte. Det går inte. Det finns inte på en skala. Det finns inga möjligheter att göra så. Däremot är det som vi sade före valet: Vi kommer att utreda om det behövs en ändring av sekretesslagen, så att de sökande kan hållas under sekretess en viss tid. Den utredningen tror vi är viktig att genomföra. Den ska ske på ett rättssäkert och bra sätt, men utredningen har vi utlovat före valet, och den arbetar vi med.

Anf. 13 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Låt mig avslutningsvis konstatera att det är stor skillnad mellan vad de borgerliga partierna sade före valet och vad de säger efter valet. Det är väldigt svårt att finna spår av den retorik som då fördes i högt tonläge från de borgerliga partierna. Mycket av det som man bygger sin rapport på – den har det fantastiska namnet *Att bryta Socialdemokraternas makthegemoni* – finns det egentligen inte mycket stöd för.

Som Mats Odell vid ett flertal tillfällen har påpekat är jag ordförande i konstitutionsutskottet. Låt mig säga att en av konstitutionsutskottets uppgifter som vi just nu sysslar med är att granska hur utnämningsspolitiken sköts och vilka det är som regeringen utser. Vi har nu en lång tidsperiod att se på, som gör att vi har en god grund att uttala oss utifrån.

Den retorik som används i er rapport har inget stöd i verkligheten. Men det vi granskar är vad den borgerliga regeringen nu gör i förhållande till vad man sade före valet. Då kvarstår frågan: Varför sade ni en sak före valet när ni nu gör något helt annat?

I grund och botten handlar det om det som står i budgetpropositionen om att annonsering av myndighetscheferns tjänster ska bli mer regel än undantag. Nu får vi höra att den utredning om sekretesslagen som jag har frågat om några gånger är på gång. Största möjliga sekretess är tydligen

det som vägleder Mats Odell i hans arbete. Öppenheten, transparensen och spårbarheten är som bortblåsta. Det gäller också en del andra saker.

Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tycker att det här har varit en väldigt trevlig och uppfriskande debatt, där Berit Andnors granskande verksamhet har lett till att brister i tillämpningen av lagstiftningen kan rättas till hos de externa konsulter som har använts.

Jag förstår att Berit Andnor är aktiv på det här området för att försöka överskylla den utnämningsspolitik som ligger bakom oss och som var en stor belastning för Socialdemokraterna under tidigare skeden. Nu har vi lagt om den politiken. Vi gick före valet ut med en rapport om hur det låg till. Den byggde på studier gjorda av Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Stockholms universitet och ett antal internationella forskare.

Vi har lagt om politiken så att vi nu upprättar kravprofiler inför varje tillsättning. Så var det inte tidigare, Berit Andnor. Det går numera att spåra om den person som utnämns bara är en partikamrat eller om det är någon som också uppfyller de kriterier som är uppställda. Detta är något nytt i svensk utnämningsspolitik.

Vi har dessutom tagit fram en rapport – jag ska se till att Berit Andnor får den – där vi visar att samtliga löften som vi gav när det gäller förändringar i utnämningsspolitiken har påbörjats eller genomförts utom på en punkt, och det handlar om öppna utskottsförhör. Där finns ett antal konstitutionella utmaningar som jag tror att det är väldigt viktigt att vi tittar närmare på innan vi börjar genomföra också en sådan sak.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:197 om rätt till äldreomsorg på hemspråk

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Nikos Papadopoulos har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att dels garantera att äldre med utländsk bakgrund får rätt till äldreomsorg på eget hemspråk, dels kartlägga behovet av äldreomsorg och äldreomsorg.

Jag har stort förtroende för kommunernas förmåga att ta fortsatt ansvar för att alla som behöver äldreomsorg också ska kunna erbjudas en vård och omsorg av god kvalitet. Det finns brister, men samtidigt genomför många kommuner förbättringar på vissa områden. Statens roll är att bevaka att alla får del av välfärden och att stödja utvecklingen genom strategiskt viktiga initiativ.

Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting genomförde en enkätundersökning 2006. Drygt hälften av kommunerna svarade att det finns brukare som behöver hjälp av personal som kan tala deras språk eller har kulturkompetens. Av dessa kan var tredje kommun erbjuda alla eller en majoritet hjälp av personal som talar brukarens språk och har kulturkompetens. I en enkät om matfrågor uppgav 80 respektive 86 procent av kommunerna att de kan erbjuda religions- eller kulturanpassad

kost i ordinärt boende respektive i särskilt boende. Av dem som nyanställdes 2006 hade 20 procent invandrarbakgrund. För tio år sedan var den andelen ca 5 procent.

Det är särskilt vanligt att kommunerna erbjuder anhänganställningar för brukare med utomeuropeisk bakgrund, vilket enligt Socialstyrelsen sannolikt betyder att det är en dotter som utför insatserna.

Sedan år 2000 har enskilda en lagstadgad rätt till äldreomsorg helt eller delvis på samiska, finska respektive meänkieli inom sju kommuner i Norrbottens län. Frågan om en utvidgning av denna rättighet till att omfatta fler individer har belysts i en statlig utredning, och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har den 22 november 2007 beslutat om direktiv till en utredning om en kompetensreform för äldreomsorgen. Ett viktigt skäl för att tillsätta denna utredning är bland annat behoven av att långsiktigt säkra tillgången till personal som utöver goda vårdkunskaper också kan tala brukarnas språk och har kulturell kompetens.

I direktiven till Vårdighetsutredningen lyfter regeringen bland annat fram behovet av trygghet för de sköraste individerna som oavsett kulturell eller etnisk bakgrund måste kunna bli förvissade om att vården och omsorgen är av god kvalitet. Vårdighetsutredningen ska redovisa sitt arbete senast den 31 mars 2008.

Fritt-val-utredningen ska bland annat redovisa förslag till utformning av ett valfrihetssystem för äldre och personer med funktionshinder med insatser enligt socialtjänstlagen. Fritt val leder till ett ökat utbud av utförare och en ökad anpassning till brukares önskemål till exempel när det gäller språkkunskaper och kulturell kompetens. Fritt-val-utredningen ska redovisa sitt arbete senast den 29 februari 2008.

Anf. 16 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag vill först tacka ministern för svaret.

Statsrådet hänvisar i sitt svar till två utredningar. I den ena berörs frågan inte alls. I den andra finns frågan med, men det finns inga krav på åtgärder. Det ser inte jag som något svar på frågan om regeringen tänker ta några initiativ. Vad jag kan utläsa av direktivet och statsrådets svar är att det inte görs några satsningar. Regeringen avsätter inga pengar i budgeten för att göra något åt detta.

Det är också märkligt att regeringen behöver vänta på en utredning när det redan finns ett förslag på hur man kan främja fler möjligheter till äldreomsorg med särskilda språkinriktningar.

Herr talman! I Socialdemokraternas budgetalternativ satsas 50 miljoner kronor årligen för att stimulera kommunerna att satsa mer pengar på detta. Om statsrådet läser den nationella utvecklingsplanen för vård och omsorg om äldre som den socialdemokratiska regeringen lade fram 2006 kan hon se att det finns en bra början för att starta arbetet.

Jag vill också lyfta fram att vi socialdemokrater har ett stort förtroende för kommunerna. Trots detta är det enligt statsrådets egna siffror knappt 50 kommuner som kan erbjuda denna form av omsorg. Det kan inte anses tillräckligt om två tredjedelar av kommunerna där det kan finnas behov inte kan erbjuda detta.

Herr talman! Antalet äldre med invandrarbakgrund som har ett tilltalande vårdbehov ökar snabbt. I dag har mer än 10 procent av befolk-

Prot. 2007/08:39
7 december

Svar på
interpellationer

ningen över 65 år invandrarbakgrund. När det gäller utvecklingen de närmaste tio åren är prognosen att andelen pensionärer med utländsk bakgrund kommer att öka kraftigt. Vården och omsorgen står därför inför nya utmaningar som man i en majoritet av kommunerna inte har någon strategi för. Därför anser vi att det krävs åtgärder snarast.

Vår politik innebär att vi tillsammans med kommunerna vill utveckla omsorgen och vården om de äldre. Många äldre invandrare har bristfälliga kunskaper i det svenska språket på grund av att de flyttat till Sverige sent i livet. Samtidigt vet vi att språkkunskaperna försämras i takt med åldrandet, särskilt om man drabbas av sjukdom.

Herr talman! Det mångkulturella Sverige kommer att ställa äldreomsorgen och vården inför nya krav på exempelvis språkkunnig personal. Visst är det bra att flera kommuner satsar på att anställa flerspråkig personal, men det är trots allt fortfarande bara ett fåtal. Det är därför vi avsätter pengar till att stimulera utvecklingen. Om vi ska skynda på utvecklingen behöver kommunerna stöd och stimulans.

Min fråga till ministern är: Kommer statsrådet att ta några initiativ för att stimulera kommunerna och landstingen att förbättra den nuvarande situationen för äldre med invandrarbakgrund?

Anf. 17 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Nikos Papadopoulos har ställt en väldigt viktig interpellation, och jag tar därför chansen att delta i debatten.

Det första jag vill säga är att äldre människor i Sverige som är födda i ett annat land inte utgör någon enhetlig grupp. Utgångspunkten måste därför vara att alla är olika individer med olika behov och önskemål.

Vi vet dock att det i dag finns brister när det gäller äldreomsorg till människor som är födda i ett annat land. Det gäller både hemtjänst och äldreboende. Dessa tjänster utnyttjas i lägre grad av utrikes födda än av oss som är födda i Sverige. Ibland förklarar man dessa sociala frågor på kulturell grund och säger att det beror på att äldre invandrare bor tillsammans med sina familjer. Det är så man vill ha det. Ibland är det sant, många gånger är det inte sant, utan detta underutnyttjande kan förklaras av att vi inte har en äldreomsorg som är anpassad till vårt mångkulturella Sverige med, som Nikos Papadopoulos sade, fler och fler äldre invandrare. I min hemstad Göteborg kommer snart 20 procent av de äldre över 65 år att vara födda i ett annat land än Sverige.

Det finns en mängd förklaringar till detta. En del handlar om okunskap, anser jag. En del handlar om ren diskriminering. En del handlar om synsättet att äldre invandrare ska anpassa sig till den svenska äldreomsorgen, att de ska integreras. Men en 70–75-årig assyrisk kvinna som kommit hit som anhöriginvandrare, kanske är analfabet och inte har lärt sig svenska, ska inte börja integreras på äldre dagar.

Det är bra att Maria Larsson som ansvarig minister har förtroende för kommunerna. Jag tycker att statsrådet abdikerar från det faktum att man kan göra mycket även på nationell nivå. Samarbetsorganisationen för etniska organisationer i Sverige, Sios, har lagt ned ett jättejobb för att lyfta fram dessa frågor. När jag var kommunalråd i Göteborg hade jag många samtal med dem. De har lyft fram en hel radda brister som finns – att äldreomsorgen inte tar hänsyn till etniska minoriteters behov, att det inte finns äldreomsorgsenheter på etnisk grund eller personal med rätt

språkkunskaper som kan hjälpa dem som bor på en äldreboendeenhet, att det inte finns träffpunkter och att det många gånger inte finns hemtjänst med språkkunnig personal.

Herr talman! Jag tror precis som Nikos Papadopoulos att det behövs nationella initiativ. Ett är stimulanspengar. Ett annat är att man faktiskt lyfter fram denna fråga tydligt och, som vi Vänsterpartiet föreslår i vår motion, kräver nationella riktlinjer.

Statsrådet säger i sitt svar att många kommuner svarar att man har personal som kan prata olika språk. Men detta är inte alltid detsamma som att den personalen hjälper äldre invandrare med det språket. Att man har människor i ett äldreboende som talar det språket är inte alltid detsamma som att man faktiskt vårdar språket, kulturkompetensen, vet när högtider infaller, vet bakgrunden för människor som har kommit från olika länder och kan ge det bra stöd som behövs.

Herr talman! Jag tror inte heller att kundvalsmodeller och annat automatiskt löser den här frågan. Jag tror att det behövs tydliga mål, en tydlig nationell politik som stöttar en bra kommunal politik, med stimulanspengar och med tydliga riktlinjer.

Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tycker att det är välgörande att höra Eva Olofsson säga att det finns brister. Det var precis vad jag sade i mitt svar. Det är brister som har åstadkommit genom ett ganska långvarigt socialdemokratiskt regeringsinnehav då man inte har åstadkommit de förbättringar som har varit nödvändiga. Jag tycker att det är bra att företrädare för Socialdemokraterna och Vänsterpartiet faktiskt tar på sig det ansvaret.

Sedan hoppas jag att vi är överens om att det trots allt är kommunerna som har huvudansvaret men att en del kan göras från statligt håll. Det är precis det som vi försöker göra nu – bidra till att stärka det som ska hända ute i kommunerna.

Nikos Papadopoulos anser att jag har abdikerat. Jag skulle vilja säga att det är precis tvärtom. Regeringen gör den största åldresatsning, och de flesta åtgärderna inom kort tid, som har gjorts någon gång i Sverige. Vi tar äldreomsorgens brister på allvar. Men vi ser också tydligt att det är strukturella reformer som behövs.

Socialdemokraterna gör som vanligt. De pytsar in pengar, 50 miljoner, och säger: Nu har vi gjort något. Men 50 miljoner fördelat på 300 kommuner räcker inte särskilt långt. Det kan var och en räkna ut. Det kanske är under 200 000 – jag gjorde snabbt ett överslag här – per kommun. Det åstadkommer naturligtvis inga förbättringar, inga förändringar på sikt.

Det vi är ute efter är att förändra strukturerna för att möjliggöra för kommunerna att se, att rusta sig och att svara upp mot de enskilda individernas behov. Det är därför som vi bland annat tillför stimulansmedel till kommunerna för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Det är därför som vi har tillsatt de här två utredningarna som jag pekar på i svaret. Nikos Papadopoulos säger att de inte betyder någonting. Då får jag nog be Papadopoulos att läsa direktiven till utredningen. Jag vet inte om han har gjort det. Man kan nämligen väldigt tydligt läsa till exempel på s. 7 i direktiven till Vårdighetsutredningen att utredaren i sina överväganden ska analysera olika vägar att öka tryggheten och förvisningen om att

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

kvinnor och män oavsett kulturell eller etnisk bakgrund får den vård och omsorg de har behov av i rätt tid och att vården och omsorgen är av god kvalitet. Vidare står det: I sitt arbete ska utredaren särskilt ta hänsyn till hur en värdig omsorg ska tillförsäkras de sköraste individerna, de som inte själva kan göra sin röst hörd.

Några sådana direktiv har det aldrig skrivits tidigare. Det uppdrag som utredaren har fått är att tillförsäkra människor bland annat med annan etnisk bakgrund en möjlighet till en värdig äldreomsorg. I utredarens uppdrag ligger också att titta på om det behövs någon form av nationella riktlinjer för att tillförsäkra den enskilde att få sina behov tillgodosedda.

Papadopoulos har uppenbarligen inte heller läst direktiven till utredningen Fritt val. Här är ett stycke som jag skulle vilja läsa högt och hoppas att tiden medger det. På s. 3 i direktiven till fritt val tycker jag att Papadopoulos borde ha läst följande och sett vilka ambitioner vi verkligen har. Där står det nämligen: Regeringen vill stärka individens möjlighet till inflytande över den egna vardagen. Att öka valfriheten är ett sätt att öka tillgänglighet, kvalitet och effektivitet inom äldreomsorgen såsom i stödet för personer med funktionshinder. För personer med annat modersmål än svenska kan det till exempel innebära större möjligheter att få kommunicera på sitt eget modersmål och få de egna dagliga rutinerna anpassade efter den egna traditionen.

Anf. 19 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Statsrådet säger att Socialdemokraterna satsar 50 miljoner kronor och att det inte är någonting när det ska fördelas på 300 kommuner. Jag kan säga till statsrådet att noll kronor tilldelat till 300 kommuner är noll. Det står i utredningen på s. 1 detsamma som på s. 7, men det finns inga åtgärder. Det är det som jag har betonat.

Jag har under hösten besökt ett flertal äldreverksamheter och träffpunkter med särskilda språkinriktningar i Stockholmsregionen, bland annat grekiska, arabiska och finska. Erfarenheterna är mycket positiva – kortare vårdtider, friskare äldre och framför allt gladare människor med livskraft och energi. Man blir glad efter sådana möten.

Trots att effekterna är kända är det, som jag sagt tidigare, få kommuner som har tagit egna initiativ. Sios och andra invandrarorganisationer har efterfrågat och ställt krav på att staten ska ge ett stöd till invandrargrupper som kommit till Sverige och bidragit till att utveckla välfärden. Att statsrådet i svaret hänvisar till utredningen om fritt val anser jag inte ger någon lösning på problemen. Vem som är utförare är av mindre betydelse. Det som jag är mycket intresserad av är att det ska vara en rättighet. Ansvar att tillhandahålla omsorg måste vila på kommunerna, där håller jag med statsrådet.

Herr talman! En undersökning om fördelningen av omsorgen i Stockholm visar att äldre invandrare får väsentligt mindre tillgång till äldreomsorg än motsvarande personer födda i Sverige. Deltvis kan det förklaras av kulturella skillnader, men det är inte hela sanningen. Tyvärr är nog Stockholm inte unikt i detta sammanhang, utan denna situation är ganska lik situationen i andra kommuner.

Därför borde det ställas krav på kommunerna att de ska tillhandahålla äldreomsorg med språklig och kulturell kompetens. Därför vill jag åter fråga statsrådet: Är statsrådet beredd att ta ett sådant initiativ?

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att om det är något som vi är överens om och som Vänsterpartiet samarbetade med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om under förra mandatperioden är det att det behövs rejäla satsningar för äldreomsorgen. Därför tycker jag att det är lite tråkigt när statsrådet Maria Larsson försöker få det att framstå som att det bara är de borgerliga som gjorde sådana satsningar. Det är fel.

Däremot tror jag inte att synen på den äldre som kund, kundvalsmodeller, privata initiativ och efterfrågestyrning löser den här frågan. Jag kan ta ett konkret exempel. Den judiska hemtjänsten i Stockholm gick i alla fall i konkurs – jag vet inte om de har repat sig – för kundvalssystemet fungerade inte. De hade äldre som behövde hjälp spridda över hela Stockholm, och den längre restiden ingick inte i deras förutsättningar.

Det kan hända att det efterfrågas på sina håll, men på andra håll kommer det inte att efterfrågas. Då behövs det en tydlig politik i kommunerna och också på nationell nivå för att äldre invandrare ska få rätt till en äldreomsorg på det egna modersmålet för att kunna förstå och göra sig förstådd. Man har kanske inte fått chansen att lära sig svenska språket eller tappar språket när man blir demenssjuk även om man kunnat det.

Men det gäller inte bara språket. Det gäller också att ha en omsorg och en kunskap om vad den äldre personen vill, vad personen har för bakgrund, hur det ser ut i det land personen kommer ifrån. Det finns ett antal goda exempel som man kan sprida och dra erfarenheter av. Men det finns alldeles för stora brister i dag.

Det finns det goda exemplet med den spanskspråkiga enheten Dalian i Göteborg, där de inte bara talar språket utan hela avdelningen har en latinamerikansk prägel, och också Mångfalden, som jag hälsade på i Norrköping. Där träffas äldre invandrare från olika länder varje dag i veckan på en träffpunkt där det även finns andra.

Men det behövs fler nationella initiativ. Och jag vill gärna ställa frågan till Maria Larsson: Vad är statsrådet beredd att göra?

Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tycker att jag har pekat väldigt tydligt på att det här är en regering som är beredd att ta väldigt många nationella initiativ, och jag upprepar dem gärna om det var svårt att förstå eller höra. Men man måste naturligtvis ha respekt för hur det demokratiska arbetet bedrivs. Vi kan inte bara gå till riksdagen och lägga fram förslagen direkt, utan vi måste först ha ett utredningsförfarande.

För oss är det centralt att vi kan presentera strukturella reformer som kan leda till en förbättrad situation för personer med annan etnisk bakgrund som åldras i vårt land. Det är hela syftet.

Syftet med våra reformer, med våra satsade pengar, är att individen ska bli synlig och att individens behov ska kunna bli tillfredsställda också när man blir gammal, också när man blir dement.

Det känns lite som att det inte riktigt finns respekt för att demokratin kräver att vi först utreder innan vi kan lägga fram förslag till riksdagen.

Vi har för övrigt avsatt pengar i nästa års budget för att täcka initiala kostnader när kommuner inför fritt-val-system. Det är 300 miljoner som är avsatta i budgeten, så visst satsar vi också ekonomiska medel tillsammans med de stimulanspengar som vi har avsatt i årets budget och som också ligger under hela mandatperioden. Vi tänker långsiktigt när det gäller äldreomsorgen.

Fritt val-utredningen förkastas som att den inte skulle kunna vara till nytta. Det är precis tvärtom. Den kan säkra den enskildes möjligheter att göra ett val som bättre svarar mot de egna behoven, inte minst när det gäller möjlighet att ha hemtjänst eller äldreboende där personalen talar ens eget modersmål.

Sios, som är en organisation som ser till att personer med annan etnisk bakgrund får en bra omsorg i vårt land, skrev 2003 nästan en beställning av anpassning till den enskildes önskemål. De pekade på att det är viktigt att det finns alternativ att välja mellan. Jag citerar ordagrant ur deras dokument.

Detta förnekas här, tycker jag, när ni säger att nej, det ska inte finnas möjlighet att välja och att kommunerna fortsatt ska kunna bestämma och organisera som de själva vill. Men jag säger att det är människan och människans behov som är viktiga och som måste bli styrande i mycket större utsträckning. Det är därför som en fritt-val-reform är så viktig. Även om alternativen i en liten kommun inte blir jättemånga kan de bli fler än ett, som oftast är fallet i dag.

Jag besökte Järfälla kommun som har ett fritt-val-system inom hemtjänsten. Jag träffade också ett företag där som erbjuder hemtjänst på 13 olika språk! De var certifierade av kommunen. De sade: Vi försöker att vara så lyhörda som möjligt för att kunna svara mot de behov som varje enskild äldre har som har valt vårt företag. Det är precis detta som ett fritt-val-system skapar, en ökad lyhördhet för vad den enskilda människan behöver. Det är därför som det är ett nytt tänkande och en strukturell reform som kan få väldigt stor betydelse för att människors behov ska kunna bli tillgodosedda i större utsträckning.

Jag beklagar att både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i sina budgetförslag säger nej till de 300 miljoner kronorna som ligger i budgeten. Det här är en reform som efterfrågas av Sios. Det här är en reform som efterfrågas av de äldre som i dag känner att de inte kan välja bort något som de inte är nöjda med. Den friheten vill ni inte låta de äldre få i vårt samhälle.

Anf. 22 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Jag håller med statsrådet om att det är viktigt att kommunerna har ansvaret. Statsrådet betonar starkt att det är viktigt med fritt val. Det är en alternativ lösning. Jag har inte något emot den. Men det viktiga är att kommunerna ska kunna ta hand om äldre invandrare som behöver kunna kommunicera där de befinner sig.

När vi socialdemokrater var i regeringsställning införde vi utbildningsfonden som gav möjligheter att utbilda sig och etablera sig här. Nu är den borta. Ni avvecklade den när ni kom till makten.

Herr talman! Det är viktigt att kommunerna tillhandahåller omsorgen. Jag håller med statsrådet om det. Men det handlar i första hand om att det fria valet, som statsrådet vill införa, ska hålla hög kvalitet och att det ska finnas tillgänglighet för personer med invandrabakgrund.

Jag anser att äldre som är i behov av vård måste ha rätt att kräva att de ska kunna kommunicera med personalen där de befinner sig.

Statsrådet har de där 300 miljonerna. Jag hoppas att man med dessa uppnår effektivitet och kan ge något positivt i framtiden så att Sios, invandrarorganisationer och alla människor med invandrabakgrund ska kunna se att det finns tillgång till personal som talar deras hemspråk.

Herr talman! Innan jag avslutar vill jag bara önska statsrådet, talmanen och kansliet en god jul.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Ja, vi är helt överens om att situationen behöver förbättras. Så långt har vi kommit i den här debatten.

Jag har försökt berätta om de strukturella reformer som vi avser att genomföra för att vi ska få en större lyhördhet för behovet hos varje människa som åldras, som blir gammal, som blir hjälpbehövande.

Att ha möjlighet att kommunicera på sitt eget språk är en stor tillgång när man har blivit lite dement, tappat den svenska som man har lärt sig och behöver få kommunicera på sitt eget modersmål. Det är precis dit vi vill. Det är därför som vi tar oss tid att tillsätta utredningar som ska kunna presentera förslag som åstadkommer strukturella förändringar som kan bestå på sikt, inte bara pytsa in små pengar som egentligen inte skapar någon verklig förändring.

Det är roligt att höra Nikos Papadopoulos säga att han inte har något emot fritt val. Det gläder mig. Det är tråkigt bara att inte hans parti Socialdemokraterna tycker detsamma eftersom man har sagt nej till de 300 miljoner kronor som vi vill ha på plats för att kunna införa det i kommunerna.

Jag tror att det är en väldigt central reform för äldre som har en hemtjänst eller ett äldreboende som man inte är nöjd med att faktiskt ha rätten och möjligheten att välja något annat. Jag är också övertygad om att där det finns invandrargrupper som har ett behov kommer de här verksamheterna att växa fram. Där behoven finns blir det också tydligt att entreprenörskap växer ur behoven.

Äldres trygghet är väldigt central. Parat med att vi vill ha fler som utför äldreomsorgen, som fortsatt ska vara gemensamt finansierad, ska vi också säkra kvaliteten. Därför har vi gett ett uppdrag till Socialstyrelsen att ta fram kriterier för nationella kvalitetsjämförelser. Det är ytterligare ett instrument som vi sätter på plats som kan garantera en värdig och trygg äldreomsorg för alla.

Tack så mycket för debatten! Jag får också tillönska en god jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Marianne Berg har frågat integrations- och jämställdhetsministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att garantera långsiktiga resurser till kvinnojourerna för att de ska kunna göra långsiktiga planeringar för sitt arbete. Hon har också frågat vilka åtgärder ministern avser att vidta för att kvalitetssäkra att ekonomiska satsningar på kvinnojourernas verksamhet verkligen kommer dem till godo. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Kvinnjourerna gör i dag ett mycket omfattande arbete för våldutsatta kvinnor och deras barn. De utgör ett viktigt komplement till kommunernas arbete. Jag vill dock framhålla att det är kommunerna som har det yttersta ansvaret för att alla som vistas i kommunerna får den hjälp och det stöd de behöver. Detta gäller inte minst våldutsatta kvinnor.

Genom den ändring i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) som trädde i kraft den 1 juli 2007 har kommunernas ansvar att ge brottsoffer stöd och hjälp ytterligare tydliggjorts. Ändringen innebär att socialnämnden särskilt ska, i stället för som tidigare bör, beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Detta är en tydlig markering från regeringens sida hur viktigt det är att brottsoffer, och då framför allt kvinnor som utsatts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående samt barn som bevittnar våld, får det stöd och den hjälp de behöver.

Det är viktigt att vi i diskussionen här i dag har utgångspunkten att det är kommunerna som har det yttersta ansvaret. Regeringen kan bistå med möjligheter och förutsättningar för att arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor ska tas på allvar ute i kommunerna. Det gör vi, till exempel genom de särskilda utvecklingsmedel som kommunerna tilldelats för att förstärka kvinnojourverksamheterna. Det handlar om 109 miljoner kronor årligen under 2007 och 2008. Syftet är en långsiktig satsning, och under förutsättning att riksdagen antar regeringens förslag kommer länsstyrelserna att få i uppdrag att årligen besluta om och fördela medel till kommunerna i detta syfte. Regeringen avser att återkomma med villkor och summa för 2009 och följande år.

Ett övergripande mål med utvecklingsmedlen är att kvinno- eller brottsofferjourverksamhet på lokal nivå ska stärkas. Det finns tydliga riktlinjer för vad som krävs för att kommunerna ska få del av pengarna. De förväntas inom ramen för satsningen dels stödja frivilligorganisationernas ordinarie verksamhet, dels verka för att den kan utvecklas samt stimulera nya frivilligorganisationer att starta verksamhet där sådan inte redan finns. Vikten av att samarbete mellan kommunen och de ideella frivilligorganisationerna ökar och utvecklas lyfts också fram.

Kommunen har också till uppgift att följa upp och utvärdera de beslutade insatserna medan Socialstyrelsen i samverkan med länsstyrelserna ansvarar för att följa upp och utvärdera satsningen på nationell nivå. Hela uppdraget ska redovisas till regeringen den 1 juni 2009. Jag kommer därefter att noga gå igenom och analysera resultaten för att försäkra mig om att pengarna blivit använda på ändamålsenligt sätt, vilket också innefattar att de ska ha kommit kvinnojourerna till godo.

Jag vill också passa på att nämna att det utöver de här särskilda utvecklingsmedlen finns statsbidrag som Socialstyrelsen årligen fördelar till ideella organisationer inom det sociala området. För 2007 betalades knappt 20 miljoner kronor ut till organisationer som arbetar mot mäns våld mot kvinnor. Som framgår av den handlingsplan om mäns våld mot kvinnor som nyligen presenterades är vår avsikt att öka det anslaget.

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 25 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Det är bra att regeringen satsar dessa miljoner på att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Men frågetecknet kvarstår fortfarande för mig när det gäller hur regeringen ämnar garantera dels långsiktiga resurser till kvinnojourerna så att de ska kunna göra en långsiktig planering i sitt arbete, dels att pengarna verkligen kommer jourerna till godo. Det saknar jag i svaret.

Statsrådet tar också upp att det i år och år 2008 ska tilldelas 109 miljoner kronor för att förstärka bland annat kvinnojourernas verksamhet. Det är bra och helt i linje med Vänsterpartiets politik.

Kvinnjourernas verksamhet har i vårt land bedrivits med frivilligt arbete i 30 år. Kvinnor arbetar gratis för att samhället inte har tagit ansvaret för mäns våld mot kvinnor och deras eventuella barn. Det är trist och otroligt sorgligt. Men jag ser inte, vare sig i svaret eller i den ligande handlingsplanen, att kvinnojourernas arbete nämnvärt förbättras.

I handlingsplanen står det: "Det arbete som bedrivs inom ideella kvinnojourer, brottsofferjourer och andra frivilligorganisationer är ett värdefullt komplement till det arbete som bedrivs inom ramen för kommunernas stödverksamhet."

Kvinnjourerna ska vara ett komplement, det håller jag med om, men vi vet också att det i de flesta fall är precis tvärtom, nämligen att det är kommunen som är ett komplement. Många är de kommuner som inte tar sitt ansvar för de kvinnor som blivit utsatta för mäns våld. Jag vill påstå att många kommuner ofta skyfflar över ansvaret på jourerna. Samhällets ansvar har enorma brister. Samhället blundar för sitt ansvar och ser inte den könsmaktsordning som råder där mäns våld mot kvinnor är ett av många vapen för att hindra att man kommer till rätta med eller går steg i rätt riktning mot ett mer jämställt samhälle.

Herr talman! Länsstyrelserna ska förmedla pengarna till kommunerna och kommunerna till jourerna. Den gången känner vi väl till. Men hur ämnar statsrådet följa upp att dessa pengar verkligen kommer jourerna till godo? Jag saknar svaret där. En utvärdering och analys har jag förstått ska göras, men hur ska dessa gå till? Är det riggat, om jag får uttrycka mig så, för att alla parter på ett likvärdigt sätt ska kunna komma till tals?

Vi vet att det finns brister där det i vissa kommuner ges väldigt lite pengar till kvinnojourerna. Anledningen till detta kan vara att kommunen anser att det inte behövs någon verksamhet av denna form. Det finns personer som förnekar att våld mot kvinnor över huvud taget eller knappast existerar. Så tolkar jag min hemkommun Vellinges agerande. Eller så kan det vara att en kommun anser att ett samarbete inte fungerat på deras villkor. Det är ett stort problem, för inte ska det väl vara så att jourerna hela tiden ska sitta i knäet på kommunen?

Denna problematik skulle jag önska att statsrådet tog tag i så att jourerna inte ska behöva sitta och vänta och inte ha en väl fungerande verk-

samhet på grund av att kommunerna aldrig kommer till skott att ge medel eller besked om det ena eller andra projektet är okej. Att ständigt vara beroende av kommunernas godtycke och ständigt driva allt i projektform är en börda. Denna problematik finns, och jag tror säkert att Maria Larsson känner till den.

För att kunna garantera kvinnojourerna långsiktiga resurser och planering undrar jag om statsrådet har något bättre förslag i bakfickan för hur medel till kvinnojourerna kan fördelas så att de får arbetsro och kan göra långsiktiga planeringar.

Hur ska Maria Larsson kvalitetssäkra att ekonomiska satsningar till kvinnojourerna verkligen kommer dem till godo när vi vet att det finns stor problematik inte i alla men i alltför många kommuner? Då räcker det inte att säga att det ska utvärderas.

Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Mäns våld mot kvinnor är ett mycket stort samhällsproblem. Jag har personligen fått många berättelser på vägen från kvinnor som jag har träffat och som har återgett sin livsberättelse. De har ibland lyckats bryta sig loss men till ett mycket högt pris.

Detta är ett problem som jag kan hålla med om har negligerats och blundats för i många sammanhang i vissa kommuner. Man har inte riktigt velat se omfattningen av det.

Jag tror att det är jätte viktigt att vid det här tillfället, apropå diskussionen om komplement och vem som är komplement till vem, säga att kommunerna och frivilligorganisationerna är jämbördiga parter i det här fallet. De kan inte ersätta varandra. Vi vet att i en utsatt situation drar sig många kvinnor för att söka hjälp hos socialtjänsten och bli registrerade och bli en handling som finns hos en myndighet. Därför söker man sig till kvinnojourerna som inte har det kravet på dokumentation. Där kan man få en första kontakt som kan leda vidare till att man i ett senare skede kanske både vågar göra en polisanmälan och söka stöd och hjälp också hos det officiella Sverige.

Det är nödvändigt med en väl fungerande socialtjänst som arbetar på ett kunskapsbaserat sätt ute i kommunerna. Det är också nödvändigt – och det kommer tyvärr att vara nödvändigt åtminstone under den framtid som Marianne Berg och jag kan överblicka – att frivilligorganisationerna får goda förutsättningar att arbeta. Det går inte att ersätta deras arbete eftersom vi vet att många kvinnor då skulle välja att inte söka hjälp alls. Det är den problematiska situation som detta rymmer.

Jag tycker att jag pekar på långsiktiga förutsättningar när jag säger att pengar finns anslagna framöver. De finns för 2007, de finns för 2008. Jag står här och talar tydligt om att de kommer att finnas också för 2009 och 2010, även om summorna inte syns i budgeten ännu. Vi har inte för avsikt att minska detta. Vi ser det som oerhört viktigt och centralt att stödet ligger där och att kvinnojourerna fortsatt kan räkna med det för sin verksamhet. Det finns inga planer på att förändra det på något sätt.

Det här är ett bra tillfälle att ge det som en signal till kvinnojourerna där mycket arbete utförs på ideell nivå.

Jag nämnde också att vi har för avsikt att öka den andra delen av stödet framöver. Vi ser på verksamheten som viktig.

Den andra delen som det frågades om handlade om att det kan vara stora brister i vissa kommuner. Jag kan ibland vara förvånad över hur lite vi vet om den kommunala verksamheten. Som jag nämnde i den förra debatten har vi för avsikt att börja kvalitetsjämföra kommuner också när det gäller det sociala området. Jag tror att det är mycket centralt att ha ett system med kvalitetskriterier att mäta mot på likartat sätt i alla Sveriges kommuner. I dag har vi tillsynsmyndigheter som är egna myndigheter på det regionala planet. De gör också sin tillsyn på olika sätt.

Det finns förbättringspotential. Vi arbetar både med tillsynsfrågan och med ett system för kvalitetsjämförelse. Där är det viktigt att man inte bara tittar på vad socialtjänstens företrädare säger och gör, utan att man mäter det ur ett brukarperspektiv.

Anf. 27 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag inser naturligtvis att frivilligorganisationerna, det vill säga kvinnojourerna i det här fallet, och kommunerna många gånger har ett bra samarbete. Men jag har också sett de stora bristerna. Jag vet också att det är kommunerna som har det yttersta ansvaret. Därför är min sista fråga om statsrådet eventuellt har något i bakfickan eller kan tänka om i den frågan när vi ser de stora problemen med fördelningen via kommunerna.

Som jag ser det finns det ett sätt att gå till väga. Det är att staten direkt ansvarar för resurserna i dialog med kvinnojourerna och att staten och jourerna fortsätter denna dialog och att det inte som nu är en dialog med varje kommun.

Vi vet ju, som har sagts tidigare, att det är ett stort problem för många jourer i landet. Kommunerna prioriterar inte alltid denna form av verksamhet. Det finns, som jag sade tidigare, en mängd svar på det. Det kan nämnas ointresse, förnekande av problem och så vidare. Listan kan göras lång.

I vårt land finns det i dag kvinnojourer i ungefär hälften av kommunerna. Jag är den första att understryka att de jourerna gör ett enormt arbete och besitter en otrolig kompetens när det gäller mäns våld mot kvinnor. Myndigheter som socialtjänsten och polisen säger många gånger klart och tydligt att jourerna ger ett mer heltäckande stöd åt utsatta kvinnor än vad de själva kan erbjuda.

När vi vet allt detta är det sorgligt och upprörande att regeringen som gång på gång sedan den tillträtt har sagt att man vill se till att jourerna och deras arbete kan existera under säkra förhållanden och inte fortsätta under osäkra förhållanden – så tolkade jag ert budskap, och det glädde mig mycket – inte är beredd att se över systemet utan låter det fortsätta på den bana som vi har utvärderat inte fungerar till kvinnojourernas fördel.

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på

interpellationer

Kvinnojourerna ska förhoppningsvis inte finnas i vårt samhälle i flera årtionden till. Så länge inte vi stenhårt och målmedvetet arbetar för ett jämställt samhälle på alla plan lär jourerna finnas kvar. De finns kvar om inte samhället tar sitt ansvar. Jag pekar här på det stora samhällsansvaret som det finns stora brister i vad gäller mäns våld mot kvinnor. Många gånger struntar samhället i den könsmaktsordning som finns.

Som jag tidigare sade är våld mot kvinnor ett vapen för att behålla könsmaktsordningen och inte driva på för ett mer jämställt samhälle.

Jourerna står, oavsett om det är tjejjourer eller kvinnojourer, i stor utsträckning för de praktiska stödinsatserna för våldutsatta kvinnor. Det är en fristad för tusentals kvinnor och flickor. Jag anser att kvinnojourerna i praktiken tar det samhällsansvar som kommunerna, landstingen eller staten borde axla. Varför ska jourerna fortsätta att existera under osäkra förhållanden med de ytterst små ekonomiska marginaler som många jourer har i dag?

Vänsterpartiet och jag ser naturligtvis positivt på regeringens satsningar för att förstärka och utveckla kvinnojourernas verksamhet. Men vi anser att medlen ska fördelas på ett annat sätt när vi vet att det är svårt för de flesta jourer i landet. Så länge samhället inte tar sitt ansvar måste väl i rimlighetens namn jourerna kunna få arbeta under trygga förhållanden.

Jag hoppas naturligtvis att regeringen ser över det föreliggande förslaget som gäller fördelningen av medel till jourerna och tar ett större ansvar och ett helhetsperspektiv så att det inte ska ligga enbart på kommunborden. Jag tycker att det behöver ses över eftersom vi känner till bristerna. Vi känner till problemet. Det är belyst vid flera tillfällen i dag.

Jag ställer min fråga ännu en gång: Är statsrådet med denna kunskap beredd att se över frågan?

Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att slå fast att det enligt socialtjänstlagen är kommunerna som har det yttersta ansvaret för att bistå våldutsatta kvinnor. Därför måste medlen fördelas till kommunerna och via kommunerna. Det är de som har det yttersta ansvaret för att se till att varje kvinna som bor i deras kommun får det stöd, det skydd och den hjälp hon behöver.

Den här regeringen har gjort ganska mycket. I samband med att vi lade fram propositionen lade vi också fram förslag om flera åtgärder för att höja kvaliteten i kommunernas arbete så att det kan fungera bättre i hela landet och för att insatserna ska bli mer enhetliga.

Vi gjorde en lagändring där vi sade att ett *bör* blir ett *ska*. Det är inte en frivillighet för kommunerna att ge stöd och hjälp åt våldutsatta kvinnor eller barn som bevittnar våld. Man *ska* – det är inte längre frivilligt. Det är en väldigt tydlig signal om att man måste förbättra sitt arbete på många håll.

Vi har också riktlinjer för tillämpningen av den lagstiftningen och hur den ska tolkas. Det gör att inga kommuner kan vara tveksamma om vilket ansvar de har. Vi har också ökat tillsynen på området. Vi ökar insatserna för att se till att socialtjänsten har ett bra kunskapsstöd när det gäller de här frågorna.

Sammantaget blir det ganska många saker som vi under den korta tid som vi har varit i regeringsställning redan har hunnit införa för att förbättra situationen.

Enhetligheten är väldigt viktig. Det ska inte spela någon roll i vilken kommun man bor för vilken hjälp man får när man är våldsutsatt. Därför är det återigen viktigt att det är kommunerna som har ansvaret och att pengarna måste betalas ut och kanaliseras via dem.

Vi skriver tydligt i riktlinjerna att vi förväntar oss att kommunerna arbetar via frivilligorganisationernas ordinarie verksamhet och att de ser till att utveckla den där den inte finns.

Jag har fått en del synpunkter från små kommuner som säger att man inte kan ha det i den lilla kommunen. Då kan man ju samarbeta mellan två kommuner.

Det brukar visa sig att när man startar en verksamhet är det många fler som behöver den än man kanske först tänkte.

Men, som sagt, det är viktigt att stödet går till kommunerna eftersom det är de som har det lagstadgade ansvaret. Vi kan inte lagstadga ett ansvar för kvinnojourerna. Då förlorar de sin ideella organisationsform, och därmed skulle de också sluta fungera just på det sätt som de är tänkta, att kunna vara en tillflyktsort för den kvinna som inte vill registreras hos en myndighet men som behöver stöd, hjälp och en tillflyktsort. Det är precis detta samspel mellan den ideella sektorn, det civila samhället och det offentliga som vi måste hitta bra former för. Därför tror jag att denna form är väl fungerande.

Nu har vi skärpt lagstiftningen, och vi har skärpt riktlinjerna. Vi har en ökad tillsyn och har sett till att ökat kunskapsstöd finns på plats hos socialtjänsten. Här finns förutsättningar för att bygga ett system som fungerar mycket mer enhetligt i hela landet och som blir ett förstärkt skydd för kvinnor i en våldsutsatt situation.

Anf. 29 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Jag är mycket väl medveten om kommunernas ansvar i denna fråga. Det är inte det som jag på något sätt har sagt att jag inte känner till. Men eftersom vi ser att det finns stora skillnader i landet när det gäller hur kvinnojourernas verksamhet kan bedrivas vill jag att statsrådet ska se över detta. Det är det som är poängen.

Många kvinnojourer arbetar i dag under väldigt knappa förhållanden, där kommunerna inte betalar ut medel i rätt tid utan ligger och drar på dem och ska vara med och peta i vilket projekt och så vidare som ska igångsättas för att över huvud taget ge medel. Det är en stor problematik, och det är den som jag vill att statsrådet ska se över.

Men det finns mycket att diskutera i denna fråga och som dyker upp efter hand. Kvinnojourerna lever hela tiden med mycket små medel. Samtidigt planerar man att slå ihop tingsrätter i landet. Detta blir problematiskt för många jourer beroende på var man befinner sig i landet. Det blir längre resor, och fler mänskliga resurser kommer att behövas. Det kommer naturligtvis att bli mer tidskrävande och dyrare för jourerna och så vidare. Vem ska stå för dessa extrakostnader för jourerna? Ska pengar tas från projektmedlen, eller hur har ni tänkt? Hur anser statsrådet att det ska kunna lösas på bästa sätt?

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

Till sist: Hur ska statsrådet verka för att samhället tar sitt fulla ansvar för att det blir ett stopp för mäns våld mot kvinnor, att man ser till att det finns skyddat boende är en sak – det är ett samhällsansvar – men att man ser till att det skyddade boendet även gäller kvinnor med någon form av funktionsnedsättning och missbrukande kvinnor? Och hur ska det garantieras att kvinnojourerna inte ska behöva konkurrera med andra organisationer om de medel som finns tillgängliga i kommunerna? Detta är stora frågor som jag inte på något konkret eller tydligt sätt har sett att regeringen har presenterat.

Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! En ökad likvärdighet i landet är eftersträvarsvärd. Jag menar att de förändringar som vi har gjort i lagstiftning, i form av nya skärpta riktlinjer, i form av kunskapsstöd och i form av ökad tillsyn ger möjlighet till en ökad likvärdighet, så att det inte spelar någon roll i vilken kommun man bor för att man ska få stöd och hjälp i en våldsutsatt situation.

Dessa saker är precis satta på plats, och det är ändå rimligt att vi låter dem få verka innan vi gör en utvärdering. Det är därför som utvärderingen ligger en bit framåt i tiden. Signaler som ges under tiden tas naturligtvis till vara. Men vi måste se hur långt det som vi nu har åstadkommit leder. Jag är övertygad om att det förbättrar situationen avsevärt ute i kommunerna till skydd och stöd för kvinnor som far illa.

Sedan är det naturligtvis en problematik att man har längre att åka till tingsrätterna. Men det är en reform som Socialdemokraterna genomförde tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet under den förra mandatperioden. Det är en reform som jag inte var nöjd med i alla delar och som jag också agerade emot. Men det är reform som är beslutad av den tidigare regeringen och som vi nu har att förvalta. Här finns en problematik, men den får nog Marianne Berg lasta framför allt sig själv för och inte den nuvarande regeringen.

Det är egentligen i preventiva insatser för att förhindra mäns våld mot kvinnor som vi hittar lösningen. Vi ska ha ett väl fungerande system när våldsutsattheten finns där. Men framför allt måste vi jobba preventivt för att se till att män inte slår. Den man som slår ska naturligtvis få del av behandling för att hitta andra sätt att hantera aggressioner på. Inom ramen för den nya handlingsplanen finns det förslag om hur detta ska kunna stärkas. Vi ska hitta bra evidensbaserade metoder som kan användas överallt i landet. Det är en viktig del.

En annan viktig del är att redan från början ge grabbar och tjejer sunda värderingar om hur man har relationer med varandra och att man samtalar och inte slår varandra.

Jag vill tacka för debatten och tillönska en god jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 31 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Eva Sonidsson har frågat försvarsministern vad han avser att göra för att genomföra utredningsförslaget som innebär att Försvarsmakten får i uppdrag att vara huvudman för tjänstehundsförsörjningen med verksamheten förlagd till Sollefteå. Försvarsministern har samtidigt också fått en interpellation från Hans Stenberg i vilken han har frågat vad försvarsministern avser att göra för att säkerställa att statens hundavelsverksamhet förläggs till Sollefteå.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna.

Jag vill gärna inleda med att säga att jag tycker att tjänstehundarna utgör en betydelsefull resurs för såväl enskilda som samhället i stort. De fungerar bland annat som ett stöd och en hjälp till synskadade, som ett hjälpmedel i arbetet med att upprätthålla ordning och säkerhet och som ett led i samhällets arbete med att spåra och komma nödställda människor till undsättning. Hundarnas nytta överstiger även de nyss nämnda, från samhällssynpunkt, konkreta fördelarna. De fungerar till exempel säkert också som en god vän och en pålitlig arbetskamrat.

Som båda interpellanterna har kommenterat tillsatte den förra regeringen en utredning med uppdrag att kartlägga behovet av tjänstehundar. I utredningen föreslogs bland annat att staten ska ansvara för att det produceras tillräckligt många så kallade tjänstehundsämnen. Utredningen föreslog också att regeringen ska skapa en organisation som ansvarar för detta. Organisationen föreslogs arbeta med styrning, planering och utveckling av tjänstehundsverksamheten samt att ombesörja viss avels- och fodervårdsverksamhet. En betydande del av den rent praktiska uppfödningen föreslogs dock genomföras av privata uppfödare genom att det upprättas samarbetsavtal med dem. Utredningen pekade ut fyra möjliga organisationslösningar: en stiftelse, ett statligt bolag, en ny myndighet eller inordnande av verksamheten i en befintlig myndighet. Däremot lämnade utredningen inte några förslag till hur denna organisation mer konkret ska utformas.

Eva Sonidssons påstående om att förslaget i utredningen innebär att Försvarsmakten ska få i uppdrag att vara huvudman för tjänstehundsförsörjningen med verksamheten förlagd till Umeå stämmer således inte!

När det gäller Hans Stenbergs interpellation vill jag understryka att Försvarsmakten har som mål för sin avelsverksamhet att få fram tillräckligt många hundar för att tillgodose myndighetens egna behov av hundar lämpliga att utbilda till tjänstehundar, vilket i dagsläget bedöms kräva ca 200 valpar per år. Någon utökning av verksamheten därutöver är inte aktuell.

En sådan lösning som Hans Stenberg föreslår tar heller inte hänsyn till övriga tjänstehundsanvändares önskemål och behov. De allra flesta hundar som används som ledarhundar är till exempel labradorer. Nästan var femte hund som polisen använder är en malinois, och ungefär hälften av Tullverkets hundar är springer spaniels och labradorer.

*Svar på
interpellationer*

Så som nyss nämndes lämnade utredningen inte några förslag till hur ett eventuellt utökat statligt ansvar för framtagandet av tjänstehundar ska organiseras. Regeringen överväger för närvarande hur statens engagemang i frågan ska utformas. Regeringen kommer att återkomma i frågan när de relevanta övervägandena har gjorts och beredningsprocessen är avslutad.

Anf. 32 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Jag får börja med att tacka statsrådet för svaret, men jag kan inte påstå att jag känner mig särskilt nöjd. Jag tyckte också att statsrådet sade Umeå i stället för Sollefteå. Det är i varje fall Sollefteå jag talar om.

Jag undrar om inte statsrådet misstolkat min interpellation och sagt att jag påstår fel saker. Jag skrev: Försvarsmakten föreslog i sitt remissvar att det skulle få i uppdrag att ta på sig huvudmannaskapet för en statlig tjänstehundsförsörjning. Detta skulle ligga väl linje med regeringsbeslutet den 20 februari 2003 som innebar att Försvarsmakten lokaliserat sin avelsverksamhet av tjänstehundar till Sollefteå. Jag sade inte att den nuvarande utredningen föreslog detta. Statsrådet har i så fall tolkat mig fel.

Försvarsmakten har enligt sitt remissvar förutsättningar att bli huvudman och garantera försörjning av hundar för att täcka statens behov av tjänstehundar i framtiden och att säkerställa kvaliteten. Försvarsmaktens hundtjänstenhet hundavelsstationen i Sollefteå etablerades år 2004. Avdelningen påbörjade avelsarbetet med eget avelsmaterial år 2005.

Tiden för uppbyggnad av en avelsbas på 80 tikar och ca 15 hanhundar beräknas till fem år. I dag består avelsmaterialet av 40 tikar, och de täckhanar som nyttjas är i huvudsak från den civila marknaden. Volymen på avelsmaterialet krävs för att kunna sluta populationen utan att inavelsgraden påverkas negativt.

Ca 250 valpar har producerats i anläggningen, och det är enbart schäferhundar som används i dag. En sluten population är nödvändigt för att på sikt säkerställa kvaliteten. Det går inte att få en avel på för få hundar.

Den 17 juni 2004 beslutade den dåvarande regeringen att tillsätta en utredning med uppgift att kartlägga och analysera behovet av tillgång till hundar lämpliga som tjänstehundar. Tjänstehundsutredningen mynnade i betänkandet *Hundgöra – att göra hundar som gör nytta*.

I dag har vi den 7 december 2007. Tre år har gått och ingenting har hänt. Utredningen föreslog att ett avelsprogram upprättas och att regeringen skapar en organisation som ansvarar för detta. I Försvarsmaktens svar föreslås att huvudmannaskapet för en statlig tjänstehundsförsörjning uppdras till Försvarsmakten.

Ett krav måste ändå vara att det är ett statligt gemensamt ansvar för hundförsörjningen i vårt land för tjänstehundar. Vad är det regeringen väntar på? Varför kommer det inga besked?

Herr talman! Jag undrar därför vad det är för relevanta överväganden som behöver göras. Vad är det för beredningsprocess som ska avslutas? Regeringen måste ändå kunna ge ett besked när beslut kommer att fattas. Det måste väl finnas en tidsplan för ställningstagande till utredningen.

Anf. 33 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka jordbruksministern för svaret på interpellationen. Det finns ett stort antal tjänstehundar i Sverige som gör en ovärderlig nytta bland annat hos polisen, Tullverket och försvaret och som hjälp till synskadade. Under senare år har det blivit allt svårare att få tag på hundar med egenskaper som gör dem lämpliga för att utbilda till tjänstehundar. Det var mot den bakgrunden det år 2004 tillsattes en utredning för att finna en lösning på problematiken.

Tjänstehundsutredningen presenterade sitt betänkande, som kallades för *Hundgöra – att göra hundar som gör nytta*, i slutet av år 2005. Där föreslogs bland annat, som har sagts här tidigare, att staten ska ansvara för att det i Sverige produceras tjänstehundsämnen av tillräcklig omfattning och tillräckligt god kvalitet så att de statliga tjänstehundsanvändarnas behov av egna tjänstehundar kan tillgodoses på både kort och lång sikt.

Utredningen föreslog också att ett avelsprogram skulle upprättas och att regeringen ska skapa en organisation med ansvar för det. Som Eva Sonidsson sade förut föreslog Försvarmakten i sitt remissvar på utredningen att huvudmannaskapet för en statlig tjänstehundsförsörjning skulle uppdras till Försvarmakten. I mina öron låter det som ett mycket klokt förslag eftersom en sådan verksamhet redan finns i Sollefteå. Det kan knappast finnas behov av mer än en statlig hundavelsverksamhet i landet när det gäller schäferhundar.

Verksamheten i Sollefteå är under uppbyggnad och skulle inom några år kunna nå en full volym med en avkastning ca 400–500 valpar per år. Det är den volymen man egentligen bör ha för att kunna garantera en fullgod kvalitet och ha kontroll på hela avelsmaterialet. Har man lägre volymer än så tvingas man använda hundar utifrån där men inte alls har samma möjlighet till kontroll av egenskaperna hos hunden.

För att täcka Försvarmaktens behov behövs ca 200 valpar per år. Ett rationellt utnyttjande av avelsmaterialet skulle således räcka till övriga statliga myndigheters behov av schäfervalpar. För mig faller det sig därför alldeles naturligt att ge Försvarmakten i uppdrag att vara huvudman för statens hundavelsverksamhet när det gäller schäferhundar och förlägga verksamheten till Sollefteå. Tyvärr har man inte fått något sådant uppdrag ännu. Det är anledningen till att vi nu interPELLERAR i frågan.

Jag vill avsluta med att fråga jordbruksministern när ett beslut om ett sådant uppdrag kan förväntas komma från regeringen.

Anf. 34 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Som framgår av interpellationssvaret delar regeringen Tjänstehundsutredningens uppfattning att det är viktigt med långsiktighet i verksamheten. Det är viktigt att konstatera att avel tar tid. De åtgärder som väljs bör därför vara av långsiktig karaktär.

Tjänstehundsutredningens förslag är inte så konkreta att de direkt kan ligga till grund för ett beslut på området. Det finns bland annat ett behov av ytterligare utredning av organisationsformerna, som jag nämnde i mitt huvudsvar, för ett eventuellt utvidgat statligt ansvar för tjänstehundsverksamheten samt för var gränserna ska gå för ett sådant ansvar.

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på
interpellationer

Det finns också ett behov, vilket verkligen bör poängteras i sammanhanget, av att ytterligare utreda de konkurrensmässiga och EG-rättsliga konsekvenserna av de förslag som finns i Tjänsthundsutredningen.

Vi ska ha väl genomförda och välgrundade överväganden om hur vi ska ha den framtida verksamheten när regeringen från sin sida föreslår riksdagens någonting om så behövs eller när regeringen fattar ett eget beslut.

Varför har det inte hänt någonting? Hade det ansetts vara en angelägenhet av sådan dignitet att den förra ministären hade velat göra någonting hade man de facto två år på sig att göra det. Men man gjorde ingenting. Man lämnade över detta som så många andra saker till den tillträdande regeringen.

Nu har vi att börja på ruta noll, och därför tar det lite tid. Det är bland annat av de orsaker jag nämnde. Vi måste ha kvalitet i det arbete som vi ämnar gå fram med. Avel tar tid. Detta måste bli en verksamhet som får en långsiktighet i sig.

Anf. 35 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Den här typen av verksamhet har stor betydelse för det svenska samhället. Detta är hundar som ska vara med och försvara och jobba på ett sådant sätt och inte bara finnas som så kallade sällskapshundar eller för att vara trevliga.

Jag hoppas att staten garanterar fortsatt verksamhet i Sollefteå. Där har man en lång tradition av verksamheten, precis som Hans nämnde. Den verksamhet som i dag finns i Sollefteå är ganska unik både internationellt och för oss här i Sverige.

Man har varit i väg på olika besök och tittat runt. Sverige har rönt väldigt stort intresse utifrån den verksamhet vi jobbar med i dag i Sollefteå. Det är inte bara angeläget av sociala och samhällsekonomiska skäl utan också av regionalpolitiska skäl när staten är en viktig arbetsgivare för oss inlandskommuner och glesbygdskommuner.

Eftersom regeringen säger att man nu ska satsa på regionalpolitiska åtgärder och att det är viktigt att göra det är detta ett ypperligt tillfälle att visa att ni inte bara säger det utan också gör det.

Återigen: När kommer regeringen att ta beslut om ytterligare utredning? Man säger att man behöver mer på fötterna för att kunna fatta ett beslut. Kommer Försvarsmakten fortsättningsvis att få vara huvudman för tjänstehundsförsörjning? Kommer man att få fortsätta etableringen i Sollefteå? När kommer direktiven i så fall för den delen?

Anf. 36 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att kommentera det som jordbruksministern sade om att den socialdemokratiska regeringen hade haft två år på sig att åtgärda det här om man hade tyckt att det var så angeläget. Det är inte riktigt sant. Utredningen presenterades sent på hösten 2005, skulle sedan remissbehandlas, och sedan var det faktiskt valår. Det fanns väldigt lite tid för den socialdemokratiska regeringen för överväganden.

Jag kan ha en viss förståelse för jordbruksministerns synpunkter när det gäller att se på de EG-rättsliga aspekterna och andra delar i det här. Därför skulle jag i det sammanhanget vilja fråga vad man har vidtagit för

åtgärder i regeringen för att utreda det. Jag har inte sett att det har tillsatts någon utredning eller liknande för att borra i de frågorna.

Jag kan också ha en viss förståelse för jordbruksministrarnas synpunkter att det är andra hundraser som berörs än schäferhundar när det gäller tjänstehundar. Men man kan inte komma ifrån att en väldigt stor del av de tjänstehundar som behövs utanför Försvarsmakten är just schäferhundar. Med tanke på att det är en stor fördel i avelsverksamhet om man kan ha en stor volym på verksamheten vore det direkt dumt att bygga upp en parallell avelsverksamhet för schäferhundar.

Jag tycker att det skulle vara självklart att förlägga statens hundavelsverksamhet med schäfer till Sollefteå. Man kan alltid diskutera om det ska ligga under Försvarsmakten eller om det ska vara en fristående verksamhet. Det kan man naturligtvis fundera på, men verksamheten finns där de facto i dag. Det vore väldigt välgörande för kvaliteten och kontinuiteten i verksamheten om man fick ett klart besked om en fortsättning och om hur volymen ska se ut framåt.

Det finns anledning att fundera över hur det här ska se ut när det gäller andra hundraser. Men när det gäller schäferhundar finns det ingen anledning att tveka.

Jag skulle vilja avsluta med att än en gång fråga jordbruksministern: Vad gör man för att utreda de oklarheter som fortfarande finns? Och hur snabbt kan man förvänta sig ett uppdrag från regeringen när det gäller schäferhundsverksamheten i första hand?

Jag tycker verkligen att man kan behandla den för sig och sedan fundera vidare över de andra hundraserna. Där finns det kanske mer att fundera på. Det är lite lägre volymer, och där finns ingen färdig fungerande statlig verksamhet i dag. Men när det gäller schäferhundarna tycker jag att det är hög tid att sätta ned foten.

Anf. 37 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Som jag nämnde i mitt interpellationssvar lämnade utredningen inte några konkreta förslag till hur ett eventuellt utökat statligt ansvar för framtagande av tjänstehundar ska organiseras. Vi måste med anledning av detta icke-ställningstagande i utredningen göra överväganden, som jag också sade i mitt interpellationssvar, kring hur ett sådant eventuellt utökat statligt åtagande ska organiseras. Ska det ske i stiftelseform, i ett statlig bolag, i en ny myndighet, eller ska det inordnas i någon av alla de myndigheter som redan finns inom statsförvaltningen?

De här övervägandena lämpar sig för det mesta inte att göra i form av en utredning utan brukar vanligtvis göras inom ramen för förvaltningsapparaten inom Regeringskansliet. Sådana överväganden pågår, som jag avslutade mitt interpellationssvar med. Vi ber att få återkomma när de övervägandena är gjorda.

Därtill måste vi göra överväganden huruvida vi ska tillsätta en utredning för att utöka det ansvar som finns vid sidan av det ansvar som staten redan har för att få fram hundar till den egna verksamheten, bland annat Försvarsmaktens verksamhet. Låt mig då i sammanhanget påminna interpellanterna om att staten redan i dag ger stöd till tjänstehundsverksamheten. Verksamheten kostar staten – hör och häpna – hela 190 miljoner kronor per år. Det är alltså ingen liten verksamhet vi talar om i det här sammanhanget – detta sagt apropå frågeställningen om regionalt

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på
interpellationer

ställningstagande och liknande. Huvudparten av de här pengarna hamnar självklart på den verksamhetsort där huvudverksamheten för verksamheten finns, i detta fall Sollefteå.

Låt mig också säga att vi har myndigheter i vårt land som har att ta egna beslut och göra egna ställningstaganden. Det är fritt för våra myndigheter att använda mer pengar till för verksamheten relevant verksamhet om man så önskar inom den medelsram man har sig tilldelad. Någon sådan bedömning har inte några myndigheter vid sidan av Försvarsmakten gjort i vårt land så här långt. Möjligen finns det funderingar i någon myndighet att ta tag i den här frågan eftersom hunden har en stor betydelse för några myndigheters verksamheter rent generellt.

Anf. 38 EVA SONIDSSON (s):

Herr talman! Överväganden pågår. Vi får tydligen inget besked i dag om när det här kommer att ske och när man kommer att fatta beslut. Det har i och för sig bara gått ett år sedan den borgerliga regeringen tillträdde, om vi nu ska ha någon aspekt på att utredningen var klar sedan länge och inte heller vi gjorde någonting. Men, precis som Hans klargjorde, hade det sina orsaker.

Ett år är kort tid. Då måste man ändå fråga: Varför går det så himla snabbt att förändra och fatta beslut som drabbar våra sjuka och våra arbetslösa när det inte är beslut som utvecklar vår verksamhet och tryggar sysselsättningen i framtiden?

Jag ställer ännu en gång frågan till jordbruksministern: När kommer ni med ett besked? När har ni övervägt frågan tillräckligt länge för att komma med besked utifrån vad utredningen kommer fram till så här långt och gjort överväganden om vad man ytterligare behöver göra när det gäller utökat ansvar?

Jag hoppas att jordbruksministern har möjlighet att besöka Sollefteå. Det är faktiskt en väldigt fin verksamhet. Han kanske redan har gjort det, det vet jag inte. Annars tycker jag att det vore ett ypperligt tillfälle att besöka Sollefteå och titta på deras verksamhet och se vad det är de gör. För de har en mycket fin verksamhet. Det behöver fattas ett beslut så snart som möjligt för att man ska få veta vad det blir för framtid och för försörjning av dessa hundar i fortsättningen.

Anf. 39 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Det är ett ganska vanligt fenomen att det när många myndigheter och många departement är inblandade i en fråga är svårt att hitta någon som verkligen vill ta ansvar för att hantera det. Det är alltid samordningssvårigheter. Därför behövs det i den här frågan klara och tydliga direktiv från regeringen. Jag tror inte att man kan förvänta sig att myndigheterna ska lösa det på egen hand. Det är för små budgetar uppsplittrade på flera händer. Som en övergångslösning kan man, tycker jag, nappa på Försvarsmaktens erbjudande om att ta ansvar för det, åtminstone när det gäller schäferhundarna.

Den statliga utredningen har visat att det finns ett tydligt behov av en statlig hundavelsverksamhet. Det finns en väl fungerande verksamhet uppbyggd i Sollefteå som har kapacitet att fylla statens hela behov av tjänstehundar. Det vore direkt dumt att bygga upp en parallell organisation för avel av statens övriga behov av schäferhundar. Det skulle dessu-

tom odiskutabelt leda till lägre kvalitet i aveln. Jag tycker därför att det finns väldigt goda skäl för regeringen att nu sätta ned foten och ge ett sådant uppdrag så att avelsverksamheten i Sollefteå kan utnyttjas optimalt.

Jag har full förståelse för att regeringen vill fundera vidare på hur man ska hantera de andra hundraserna som staten har behov av, men när det gäller schäferhundar tycker jag inte att det finns någon anledning att tveka i det här läget. Det borde vara en självklarhet att låta den väl fungerande avelsverksamhet som staten har i Försvarsmaktens regi i Sollefteå svara för statens hela behov av schäfervalpar. Jag hoppas verkligen att regeringen tar tag i den här frågan och driver den framåt med kraft.

Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Låt mig inledningsvis tacka för interpellationerna. Det är en angelägen fråga som vi har debatterat i dag. Det är dessutom en fråga som – där måste jag instämma i interpellanternas påstående – bör få sin lösning inom en rimlig i närtid eftersom den har hög angelägenhetsgrad, vilket interpellanterna och jag kan vara överens om.

Varför har då regeringen inte gjort någonting? Jo, det beror på att utredningen, enkelt uttryckt, föreslog att regeringen skulle göra ytterligare överväganden, bland annat av organisationsformen. Sådana överväganden görs normalt inom Regeringskansliet, och det håller vi på med för närvarande.

Därtill pekade utredningen på att det möjligen skulle finnas behov av ytterligare utredning för att se om man också skulle inrikta avel på andra saker än det som bland annat nämns i interpellationerna. Även dessa överväganden måste vi göra grundligt eftersom den här verksamheten, enligt vårt förmenande, bör vara långsiktigt hållbar eftersom avel tar tid.

Har det då inte hänt någonting? Jo, det har det. Vi har värderat de förslag som finns i utredningen. Vi gör de överväganden som jag har nämnt vid ett flertal tillfällen i den här trevliga debatten.

Avslutningsvis tillönskas kammarens ledamöter och interpellanterna en trevlig jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2007/08:176 om legitimation för kuratorer i sjukvården

Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig om jag har för avsikt att ta initiativ som leder till att kuratorer inom hälso- och sjukvården får legitimation och skyddad yrkestitel.

Kuratorer är en av många viktiga yrkesgrupper som arbetar inom hälso- och sjukvården. För en del av dessa yrkesgrupper har det införts bestämmelser om legitimation. Det är viktigt att poängtera att innehavet av en legitimation inte är avgörande för att tillhöra hälso- och sjukvårdspersonalen och därmed omfattas av både de rättigheter och de skyldigheter som hälso- och sjukvårdspersonalen har. Det är också viktigt att

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

poängtera att kuratorer är en yrkesgrupp som inte enbart arbetar inom hälso- och sjukvården utan till stor del arbetar utanför den.

Av tradition har legitimation och skyddet av yrkestitel varit förbehållet vissa yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Det är i dag många yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården, och även yrkesgrupper som är verksamma både inom hälso- och sjukvården och utanför den, som önskar få legitimation eller på annat sätt skydda sin yrkestitel. Det är viktigt att fundera kring vad det innebär för till exempel hälso- och sjukvårdens utveckling om nya grupper får legitimation, hur behörighetsfrågor för de yrkesgrupper som inte enbart är verksamma inom hälso- och sjukvården ska hanteras och framför allt hur det här påverkar patientsäkerheten.

Frågor om legitimation innehåller med andra ord många dimensioner som måste belysas närmare. Denna fråga bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och jag har inte för avsikt att föregå denna beredning.

Anf. 42 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Tack, socialministern för svaret! Sjukskrivningarna för psykisk ohälsa har ökat ganska dramatiskt. Jag menar också att medvetenheten om de problem som är förknippade med psykisk ohälsa dessbättre har ökat. Men vad som är mindre känt – så upplever jag det i alla fall – är att det går att bota psykisk ohälsa. Man kan bli frisk, och man kan börja må väldigt mycket bättre. Vi skulle behöva väldigt många fler solskenshistorier om människor som kommer ut ur sin depression och ser livet på ett helt annat sätt än tidigare och får möjlighet att leva ett helt annat liv.

Men för att en behandling ska vara framgångsrik krävs det många olika yrkesgrupper. Det krävs effektiva och vetenskapligt beprövade metoder. Det krävs psykiatrer, psykologer, utbildade allmänläkare, sjuksköterskor, och också sjuksköterskor med olika specialistutbildningar, arbetsterapeuter och sjukgymnaster, och även kuratorer har en viktig roll i det här arbetet.

Eftersom behoven är stora har man i många landsting och regioner uppmärksammat detta och också, glädjande nog, på många håll prioriterat att anställa psykosocial kompetens ute på vårdcentralerna. På de ställen där man har gjort det har man varit väldigt nöjd med resultatet och kunna förbättra bemötandet och behandlingen av patienterna. När det gäller psykosocial personal är det ofta kuratorer man anställer.

Dessa kuratorer utför ett självständigt arbete. De har ofta ett direkt patientansvar. De arbetar med utredningar, bedömningar och behandling. Av de yrkesgrupper som jag räknade upp, som är nödvändiga för ta hand om den här typen av patientgrupper, är det bara kuratorn som saknar legitimation. Samtliga andra grupper är legitimerade.

Det betyder också att det saknas behörighetskrav för vem som får arbeta som kurator. Jag tror faktiskt att de flesta av de medborgare som söker en kurator på en vårdcentral eller inom slutenvården tror att det är en legitimerad yrkestitel och att det är legitimerad personal som omfattas av liknande krav, precis som till exempel när man söker till sjukgymnast. Men så är det inte, och det betyder också att till exempel journalföringsplikten och dokumentationsplikten normalt endast gäller legitimerad personal inom hälso- och sjukvården. Det betyder att detta också har effekter för patientsäkerheten.

Fru talman! Jag tycker att socialministerns svar till mig var väldigt allmänt hållet. Väldigt lite berörde den faktiska sakfrågan. Men jag väljer ändå att tolka svaret positivt. Socialministern säger att frågan bereds. Det gjorde den redan på min tid. Det har vi också redovisat i en proposition till riksdagen då den dåvarande regeringen bedömde att det fanns behov av en ny utredning för att se över fler legitimationskrav inom hälso- och sjukvården.

Göran Hägglund hänvisar till att det finns många grupper som inte har legitimation inom hälso- och sjukvården. Det är i och för sig sant, men låt oss titta på de grupper som har akademisk examen och eget behandlingsansvar. Jag undrar om det finns någon annan yrkesgrupp med akademisk examen och eget behandlingsansvar som inte har legitimation utöver kuratorer.

Jag vill också fråga: På vilket sätt bereds frågan? Kommer regeringen att tillsätta en utredning med uppdrag att se över och utreda frågan om legitimation för kuratorer i hälso- och sjukvården?

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ylva Johansson tar upp psykiatrin, och jag kan stryka under det som Ylva Johansson säger om att många människor som får en riktig behandling kan återkomma. Det finns förstås glädjande exempel på detta, men det skulle behövas många fler. Precis som Ylva Johansson stryker under handlar det väldigt mycket om att vi har kompetent personal som arbetar utifrån evidens, att de är tillräckligt många och att vi har landsting – som det framför allt handlar om – som är medvetna om betydelsen av detta.

Regeringen har satsat mycket hittills, och vi kommer att satsa mer, på utbildning av personal. Det behövs fler psykiatrer.

Det behövs ett större kunnande på vårdcentralerna. Man säger att av de personer som söker upp en vårdcentral är kanske 30 procent eller en tredjedel personer som söker dit därför att de har psykiska problem. Det är klart att vi måste se till att personalen inom primärvården är väl rustad att möta de särskilda krav som de utsätts för. Det kan i vissa fall vara det enda tillfälle de har att nå de här personerna. I vissa fall kan folk gå hem och sedan aldrig mer söka vård och stöd. Därför behöver vi möta dem på ett professionellt sätt.

Då får man också fundera över hur det kan komma sig att tidigare regeringar inte har lagt ned mer möda på utbildning på det här området där personalen möter människor med psykiska problem. Vi vet att ledtiderna till exempel för en psykiatriker är fem och ett halvt år. Det betyder ju att det finns en risk för att vi kommer att tappa ytterligare personal innan vi kan förstärka igen, med tanke på de långa utbildningstiderna. Här finns stora bekymmer som vi har fått ärva. Vi ska göra vad vi kan för att så snabbt som möjligt rätta till situationen.

Så över till det som debatten egentligen handlar om, legitimationen. Kuratorer är naturligtvis en yrkesgrupp som spelar en väldigt stor roll för att svensk hälso- och sjukvård ska kunna fungera på bästa möjliga sätt. Vi funderar lite på den här frågan, och det är inte utan anledning. Vi har ju en lång lista av yrkesgrupper som till oss har framfört önskemål om legitimation eller en skyddad yrkestitel. Här skulle jag kunna stå och

rabbla länge. Jag ska avstå från att göra det, men vi behöver pröva det här i ett samlat sammanhang.

Jag ska i dag inte säga i vilken form det kommer att ske, för det vet jag ännu inte. Men vi behöver ta ett mer samlat grepp för att se att vi får principer som fungerar och som håller över tid. Vi behöver veta vilka grupper som bör vara legitimerade och vilka som kanske inte ska få den möjligheten. Men det måste finnas en avgränsning som går att försvara utifrån principiella grunder. Jag tror att det är betydelsefullt att vi gör på det viset.

Anf. 44 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! En del personer söker vård för sin psykiska ohälsa. Men det finns också många som söker vård därför att de har ont i ryggen, ont i magen, ont i huvudet, sover dåligt, känner sig oroliga eller onormalt trötta. När man söker för den typen av somatiska besvär möter man legitimerad personal.

Om det sedan visar sig att det här är psykosomatiska besvär och det i själva verket är psykosocial problematik som ligger bakom den onda ryggen eller sömnsvårigheterna kanske det är en kurator som kommer att få ansvara för bedömningen av behandlingen. Det handlar alltså om samma person med samma symtom, men när man konstaterar att det inte är kroppen, det somatiska, som brister utan någonting annat flyttas kanske behandlingsansvaret över på en olegitimerad kurator.

Man måste ändå ställa sig frågan om det här speglar en värdering, att den psykosociala ohälsan värderas lägre än den somatiska ohälsan. Jag är rädd att det är så. Jag är också rädd att vi är flera som är skyldiga till en sådan värdering inom sjukvården. Men det är också dags att börja ändra på det. Legitimering av kuratorerna är naturligtvis inte alls den enda frågan för att göra detta. Men det är en viktig fråga.

Fru talman! Det är bra att Göran Hägglund vill utbilda personalen på vårdcentralerna. Det behövs. Men trots allt är ju utbildningen av personalen huvudsakligen huvudmännens ansvar, medan ansvaret för frågan om legitimation är Göran Hägglunds, regeringens och statens. Den frågan kan huvudmännen inte själva hantera. Därför måste, menar jag, staten agera i den frågan.

Sedan tar Göran Hägglund också upp bristen på psykiatrer. Det är naturligtvis en stor brist. Göran Hägglund vet självfallet också att antalet sökande till ST-tjänster inom psykiatrin under senare år har ökat ganska markant. Det är en glädjande ökning.

Dessvärre har inte antalet färdiga psykiatrer som arbetar inom psykiatrin ökat i motsvarande utsträckning, vilket ju visar att det här är ett problem som är mycket större än bara utbildning. Det var också därför som Milton hade ett så pass brett uppdrag i psykiatrisamordningen och också har lagt fram, tycker jag, väldigt breda förslag på många områden. Om de genomförs tror jag att de på ett kraftfullt sätt kommer att kunna bidra till att utvecklingen vänds.

Jag vill komma tillbaka till frågan om legitimation för kuratorerna, som trots allt i den utveckling som Göran Hägglund beskriver är det som klarast vilar på socialministerns bord och är hans ansvar att ta itu med. Jag tycker att det är naturligt att man ser på den här frågan i ett bredare perspektiv och även tittar på andra yrken som kanske borde eller inte

borde legitimeras. Det tycker jag är naturligt. Det var förberett för en sådan utredning när Göran Hägglund tillträdde, och det är snart ett och ett halvt år sedan.

Jag skulle gärna vilja veta lite mer om tidsplanen, när kan vi vänta oss ett besked? Planerar regeringen att tillsätta en utredning för att se över kraven på legitimation av kuratorer och kanske också andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården? Kan du svara ett ja eller nej på den frågan? Blir det en utredning?

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ylva Johansson ställer frågan, jag tolkar den så i alla fall, om legitimationen på något sätt speglar vår syn på psykisk ohälsa och att den är lägre värderad än somatisk ohälsa. För min del är svaret klockrent: Det gör det förstås inte. Jag antar att Ylva Johansson inte heller har den uppfattningen. Jag tror inte heller att vi ska odla den uppfattningen.

Svensk hälso- och sjukvård byggs naturligtvis upp av personer av vilka en del är legitimerade och andra inte är legitimerade. Men det innebär inte att vi graderar dem när det gäller synen på vilka sjukdomar som är viktiga eller vilka yrkesgrupper som är betydelsefulla. Svensk hälso- och sjukvård är beroende av människor med en lång rad olika utbildningar och kompetenser. Skulle vi lyfta ut någon är det klart att vi skulle orsaka mycket stora problem. Alla behövs inom vården.

Vi ska naturligtvis ha satsningar på utbildning. Det är klart att det spelar roll vad regeringen gör i det sammanhanget, till exempel när det gäller antalet läkarplatser i utbildningen som regeringen nu ökar rejält. Det tror jag är väldigt betydelsefullt med tanke på de stora pensionsavgångar som vi kan se framför oss. Det gäller ju inte minst på psykiatrins område. Därför har vi också förstärkt när det gäller SK-kurser med psykiatrisk inriktning för dem som ska bli läkare. Där har staten ett ansvar. Landstingen har naturligtvis också ett betydande ansvar, men vi delar detta. Och, som Ylva Johansson säger, när det gäller legitimationer är det statens ansvar.

Ylva Johansson vill att jag i dag ska meddela hur vi kommer att hantera den frågan. Det kommer jag inte att göra. Vi bereder den frågan. Med respekt för alla de olika avvägningar som måste göras vill jag hålla på det tills vi har fattat beslut om hur det ska hanteras.

Anf. 46 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Antalet platser på läkarutbildningen ökar nu igen. Det är bra. Det har det också gjort de senaste åren under den socialdemokratiska regeringen. Ett sådant arbete måste fortsätta därför att vi behöver utbilda fler läkare. Det är bra.

Göran Hägglund säger i sitt svar att det är många olika frågor som behöver belysas. Det är många olika aspekter som man behöver ta hänsyn till. Och flera olika yrkesgruppers krav på legitimation måste vägas in. Jag har svårt att se hur man ska kunna göra detta om man inte tillsätter en utredning. Det är väldigt svårt att se hur det ska hanteras genom en intern beredning i Regeringskansliet, om det inte är så att man avser att inte göra någonting.

Men om man avser att göra den här belysningen och de här bedömningarna tror jag att en utredning måste tillsättas. Jag vill därför avsluta

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

med att uppmana Göran Hägglund att snarast tillsätta en sådan utredning, därför att jag tror att vi från statens sida ligger efter i förhållande till vad många människor redan tror.

När man sitter hos en kurator och pratar om sin egen situation och kanske tar upp väldigt personliga och känsliga frågor med en person som man också får ett mycket starkt förtroende för och som tar ansvar för en behandling i ett känsligt skede i ens eget liv tror jag att de flesta människor räknar med att det är en legitimerad person som de möter.

Jag tycker att det är dags att vi från statens sida på allvar ser över den frågan och gör det möjligt för kuratorer inom hälso- och sjukvården att få frågan om legitimation prövad.

Fru talman! Jag vill avsluta med att önska socialministern god jul!

Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag har hört vad Ylva Johansson har sagt. Hon har själv också redovisat i tidigare inlägg att den här frågan har utretts ett par gånger under de senaste decennierna. Det finns ett underlag som man kan luta sig emot, naturligtvis, men jag ska i dag inte säga hur det kommer att bli på det här området, för det har jag inte underlag att göra.

Jag ska också återgälda julkhälsningen, men jag tror att jag avstår från den till budgetdebatten, som vi kommer att ha nästa vecka. Jag kan i alla fall så länge ge ett litet god jul. Det kommer ett större så småningom!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2007/08:156 om ökad regelbörda för småföretagen

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat näringsministern vilka åtgärder hon ämnar vidta för att minska regelkrånglet med anledning av akasseförändringarna. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regelförenkling är ett av medlen för att regeringens mål om fler jobb ska uppnås. Målet för regeringens regelförenklingsarbete är att företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk ska minska med minst 25 procent till hösten 2010. Regeringens syfte är också att regelförenklingsarbetet ska leda till en märkbar förändring i företagens vardag.

Arbetet med handlingsplanen för regelförenklingsarbetet genomförs i två steg under 2007. Det första steget beskrevs i den handlingsplan som presenterades i maj 2007. I ett andra steg under hösten 2007 kommer redovisningen att utvecklas och konkretiseras. Handlingsplanen bygger på underlag från samtliga departement och 53 myndigheter. Arbetet som genomförs ska resultera i en mer omfattande handlingsplan som ska redovisas i en skrivelse till riksdagen i början av 2008.

Dock är det så att det varierar mellan olika regelsystem hur mycket det går att förenkla. Vad gäller de regler som styr arbetslöshetsförsäkringen är det riktigt att regelbördan, främst i form av arbetsgivarintyget,

inte har kunnat förenklas i samma utsträckning som andra regelsystem. Förändringarna i regelverket har troligtvis inneburit en något ökad administrativ regelbörda för företagen.

Detta ska ställas mot det omfattande arbete som regeringen, den nuvarande men också den tidigare, genomfört och genomför i syfte att minska de felaktiga utbetalningarna i trygghetssystemen. I budgetpropositionen för år 2007 (prop. 2006/07:1) aviserade regeringen att den avsåg att skärpa och se över reglerna i arbetslöshetsförsäkringen med syfte att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring samt att minska eventuellt fusk och felaktiga utbetalningar. Ett flertal förändringar har under budgetåret 2007 genomförts i denna riktning, och i budgetpropositionen för år 2008 (prop. 2007/08:1) redovisade regeringen ytterligare åtgärder som man avser att genomföra i syfte att minska de felaktiga utbetalningarna. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF, spelar här en väsentlig roll i sitt arbete att utöva tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen.

Det är regeringens uppfattning att förändringarna i arbetslöshetsförsäkringens regelverk har bidragit till den ökning av sysselsättningen och den minskning av utanförskapet som skett under 2007. Regeringens arbete med att förstärka tillsynen måste vägas mot intresset för att minska företagens administrativa kostnader. Jag förväntar mig därför att den regelöversyn som nu sker kommer att leda till förändringar som minskar företagens regelbörda även på arbetslöshetsförsäkringens område.

Anf. 49 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Man kan först konstatera att den totala regelbördan har ökat, inte minskat, för de små företagen under det första året som vi har haft en borgerlig regering.

Man kan väl säga så här: Littorin var väl det statsråd som sken allra mest den där dagen då statsministern offentliggjorde den borgerliga regeringen. Han gick in i den här nya rollen med hull och hår, och snart blev han kallad den ständigt leende ministern i medier. Nu har det gått ett och ett halvt år, och vi har en helt annan arbetsmarknadsminister. Littorin har beskrivit sig som lite ensam. Littorin tycker inte det är roligt längre. Det är inte det roligaste han har gjort, sade han för en tid sedan i Kommunalarbetaren. Littorin har beskrivit sig som gubben i lådan på Gröna Lund, en som alla slår på. Stackars han! Hoppas att han i allt det här skänkt en liten tanke åtminstone till alla de arbetslösa och sjuka som den borgerliga regeringen har slagit på.

Men så fel det kunde bli. Det var ju inte detta Littorin hade sett framför sig – tror jag i alla fall. Vad gick fel? Jag tror varje minister har sin förklaring: statsministern själv, Fredrik Reinfeldt, med sitt dåliga ledarskap, Maud Olofsson, som bara pratar, pratar och pratar och ...

(TREDJE VICE TALMANNEN: Nu ska det handla om interpellationen.)

Ja, men det här är retorik också. Vi är politiker.

... Göran Hägglund, som blivit regeringens lilla slagpåse och som alltid tvingas dra det kortaste strået.

Prot. 2007/08:39
7 december

Svar på
interpellationer

Littorins stora fiasko börjar och slutar med a-kassan. Han kommer att bli ihågkommen som den minister som förstörde vanliga löntagares inkomstrygghet.

A-kassan, vanliga löntagares inkomstrygghet, har fördärvats. Redan nu har 400 000 människor flytt a-kassan. A-kassan har blivit dyrare. Den har gett sämre skydd, och den har blivit mycket svårare att ta sig in i. Men Littorin är ändå inte nöjd med allt det här tricksandet. Nu efter årsskiftet ser vi hur också de deltidsarbetslösa kvinnorna riskerar att bli arbetande fattiga.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Interpellationen handlar om regelförenkling, vill jag påminna om.)

Just det, men den handlar om a-kassan, fru talman, om fru talman vill läsa den.

Men – här kommer poängen, för övrigt! – det är inte bara löntagare som fått en sämre ersättningsnivå, en sämre beräkningsgrund och kortare ersättningsperioder. Också företagares sociala trygghet har försämrats. Många av dem som lämnat a-kassan är småföretagare. Därutöver har också företagen fått en ökad administrativ börda på grund av det här.

I sitt svar hävdar Littorin att det är den nya och den gamla regeringens ambition att komma åt fusket som inneburit ökade kostnader och krav på företagen. Det är förvisso sant, och det är bra att vi kommer åt fusket, för det är ingen av oss som står här som gillar att man fuskar med systemen. Men faktum är ändå att kostnaden för hanteringen av de nya reglerna, som den borgerliga regeringen genomfört, också har bidragit till att småföretagen har fått en svårare tillvaro.

Det är också så att det har lett till mer omfattande byråkrati. Här säger ministern att han är beredd att ta det. Men det är inte så märkligt. Vi har en regering som sade en sak före valet och som gör en annan efter valet. När det gäller just småföretagens villkor är det väldigt tydligt.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! IAF konstaterar att det främst är arbetsgivarintyget och ifyllandet av detta som kostar pengar för företagen samt att de förändringar som gjorts i samband med regelförändringarna i arbetslöshetsförsäkringen troligtvis har inneburit ökade kostnader för företagen eftersom det tar sju-åtta minuter längre tid att fylla i intyget för att säkerställa att det inte innefattar fusk.

Jag tycker att det säger allt om Luciano Astudillos konstruerade konflikter.

Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag ska läsa upp ett exempel från verkligheten. En 45-årig arbetslös, medlem i Skogs- och träfackets a-kassa, jobbade heltid före arbetslöshet. För att räkna ut hans normalarbetstid och dagersättning var a-kassan dock tvungen att ta reda på hur många arbetstimmar han faktiskt hade arbetat under det senaste året. Han hade varit sjukskriven på halvtid under oktober, november, december och januari. Dessutom hade han varit sjuk under en vecka i augusti månad 2007.

För att klara ut vilken dagersättning han var berättigad till enligt de bestämmelser som den borgerliga alliansen drivit igenom krävs det tre olika arbetsgivarintyg numera från hans tidigare arbetsgivare. Det innebär att arbetsgivaren måste komma med detaljerade upplysningar som kräver arbete och byråkrati. Dessutom blir den arbetslöses ersättning ingalunda några 80 procent utan två tredjedelar av hans tidigare förtjänst.

På område efter område har krånglet ökat. Tidigare var det enklare. Kostnaden för hanteringen av arbetsgivarintygen har för de små företagen ökat med mellan 120 och 180 miljoner kronor. Därtill kommer förändringarna vid årsskiftet som ökar kostnaden med mellan 35 och 50 miljoner kronor.

Vad säger arbetsmarknadsministern egentligen? Jag tycker att han förminskar ett problem som verkligen är stort. Verkligheten är att vi fått en a-kassa som är dålig inte bara för Sveriges löntagare utan också för Sveriges småföretagare. Varför backar ni inte? Varför har det gått så mycket prestige i frågan?

Dessutom vänder nu konjunkturen, och risken är överhängande att arbetslösheten åter börjar öka. Det är först då vi ser hur effekterna av en försämring av a-kassan kommer att slå fullt ut. 400 000 människor har flytt a-kassan, därav många småföretagare som känner att den inte ger den sociala trygghet som även de har rätt att känna. Varför backar ni inte, Littorin?

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är väl rimligt att arbetsgivarna håller rätt på de anställdas arbetstid. Nu tar det sju minuter längre tid – i avsikt att minska fusket. Jag har svårt att hetsa upp mig över det, fru talman.

Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag får väl konstruera frågan på sådant sätt att jag kan debattera den med näringsministern. Jag märker att Littorin uppenbarligen inte behärskar de här områdena, med tanke på de korta svaren och oviljan att ta diskussionen om en så viktig fråga som den sociala tryggheten för många småföretagare. Det är beklagligt att jag får den typen av svar.

Byråkratin har ökat. Numera måste en arbetsgivare intyga exakt hur mycket den anställda arbetat och exakt hur mycket den anställda varit frånvarande de senaste tolv månaderna, alltså under ett helt år. Tidigare räckte det med ett halvår och uppgift om den lön som den anställda hade. Det är klart att det har ökat krånglet. Dessutom har många småföretagare fått försämrad social trygghet.

Jag konstaterar att Littorin inte vill ta diskussionen kring dessa frågor. Jag konstaterar också att en av de stora grupper som blivit svikna efter valet är just småföretagarna. Regelkrånglet har ökat och skatten höjts för de minsta, och de har dessutom fått sämre social trygghet. Man sade en sak före valet, och sedan svek man så fort man fick möjlighet att genomföra sin politik.

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är som vanligt med Luciano Astudillo; debatten handlar aldrig om det som står i interpellationen.

Men okej, om jag återgår till frågan i interpellationen, det vill säga vilka åtgärder näringsministern ämnar vidta för att minska regelkrånglet med anledning av a-kasseförändringarna, är mitt svar att regelkrånglet enligt IAF ökat med sju minuter.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2007/08:159 om ökade möjligheter till stöd för unga att starta eget

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att fler ungdomar ska ges möjligheter till stöd av näringsverksamhet.

Regeringen har genomfört en betydande omläggning av arbetsmarknadspolitiken. Arbetslinjen har tydliggjorts, och de arbetsmarknadspolitiska resurserna inriktats mot att matcha arbetssökande med lediga jobb samt bidra till att motverka utanförskap. De programinsatser som finns på arbetsförmedlingarna ska koncentreras till dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Regeringen har mot denna bakgrund infört en jobbgaranti för ungdomar. Denna garanti omfattar ungdomar mellan 16 och 24 år som varit inskrivna som arbetssökande på arbetsförmedlingen i tre månader.

Jobbgarantin är bara en del av den satsning som regeringen gör för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Flera andra åtgärder har redan vidtagits. Dit hör den halvering av socialavgifterna för arbetsgivare som anställer ungdomar som fyllt 18 men inte 25 år som gäller från och med den 1 juli 2007. Ungdomar mellan 20 och 24 år kan dessutom kvalificera sig för nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet.

Stöd till start av näringsverksamhet kommer att finnas kvar som insats men i mycket mindre omfattning given den nya inriktningen på arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingen kommer i varje enskilt fall att göra en prioritering av vilken insats som är mest lämplig.

Regeringen anser att det är viktigt att unga människor får en chans att utveckla sin kreativitet och sin förmåga att ta initiativ och att se möjligheter och ta ansvar för att själva eller tillsammans med andra driva och utveckla sina idéer. För att främja dessa förmågor har regeringen givit Nutek i uppdrag att driva ett nationellt program för att främja entreprenörskap hos unga. Uppdraget omfattar framför allt satsningar inom grund- och gymnasieskola samt universitet och högskola.

Satsningen syftar till att få fler företagsamma ungdomar och att öka kunskaperna om företagande hos både elever och lärare. På sikt hoppas vi att fler ungdomar kan se företagande som ett naturligt alternativ till att bli anställd och att fler unga människor i framtiden också väljer att starta egna företag.

Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill först bara kort konstatera, med tanke på att jag blev avbruten i den förra interpellationen av fru talmannen, att en enda mening i hela det långa svaret gällde min fråga.

Det är bra att Nutek fått i uppdrag att driva ett nationellt program för entreprenörskap för ungdomar. Det var dock inte det min interpellation handlade om utan om starta-eget-bidraget för ungdomar.

Det är bra att vi får en lång beskrivning av den borgerliga regeringens reformer för hur den generellt vill komma åt ungdomsarbetslösheten. Jobbgarantin för ungdomar har jag och Littorin debatterat flera gånger. Vi kallar den garanti för sämre a-kassa. Det är en garanti som egentligen är urholkad och inte ger ungdomar stöd.

Det är bra att Littorin beskriver minskningen av den sociala tryggheten, vilket bland annat ger företag som McDonalds runt 60 miljoner för ungdomar som de redan har anställt. Däremot ger det inte de ungdomar som i dag saknar gymnasieutbildning sådant stöd så att de kan ta de jobb som kommer. Men inte heller det handlade min interpellation om, fru talman.

Endast en mening i det långa svaret handlade om det som jag frågade om. Jag ska läsa upp den: ”Stöd till start av näringsverksamhet kommer att finnas kvar som insats men i mycket mindre omfattning given den nya inriktningen på arbetsmarknadspolitiken.” Det är svaret. Allt annat är en dimridå. Allt annat visar att man inte vill tala om det som min fråga handlar om.

Det tycker jag är allvarligt av flera skäl. Det är ett svek mot alla de unga människor som har affärsidéer, som brinner för något eget, som vill skapa något, som har en dröm om att starta ett eget företag. Trenden är ju att fler och fler ungdomar vill starta och driva företag. Enligt Ungdomsstyrelsen skulle 60 procent kunna tänka sig att starta företag. 10 procent tycker att det är ett viktigt mål att man innan man fyllt 35 år har ett eget företag.

Det fanns ett verktyg, en möjlighet, till och med för de ungdomar som hamnat snett, som blivit arbetslösa. Det fanns en möjlighet att stötta dem att komma i gång och starta ett eget företag. Det känns nästan som ett hyckleri att man via Nutek startar informationskampanjer när man samtidigt stänger dörren för de ungdomar som blir arbetslösa. Man lurar ungdomar till att starta företag, men sedan överger man dem. Nej, bättre svar kunde man vänta sig av Sveriges arbetsmarknadsminister.

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är väldigt roligt – där håller jag med Luciano Astudillo – att så många ungdomar vill starta eget. Problemet, och den ideologiska skillnaden som går som en avgrund mellan oss, är att Luciano Astudillo utgår från att bästa sättet att stimulera ungdomar att starta företag är en rejäl Amsåtgärd. Det är precis som vanligt. Det är fråga om samma misslyckade politik för jobb och företagande som Socialdemokraterna alltid stått för. Det är Amspolitik som ska skapa nya företag i Luciano Astudillos värld. Det är så man baxnar!

Prot. 2007/08:39

7 december

*Svar på
interpellationer*

Fru talman! Under förra mandatperioden, 2002–2006, var 5 procent av dem som fick stöd till start- och näringsverksamhet ungdomar. Det är exakt lika många i dag. Att antalet sjunkit beror på att antalet arbetslösa ungdomar sjunkit kraftigt tack vare den borgerliga regeringens ekonomiska politik.

Anf. 58 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag ska läsa meningen igen: ”Stöd till start av näringsverksamhet kommer att finnas kvar som insats men i mycket mindre omfattning given den nya inriktningen på arbetsmarknadspolitiken.” Vad betyder det i praktiken? Generellt har starta-eget-stödet minskat radikalt.

I oktober 2006 var det 5 290 personer i Sverige som fick stöd att starta eget företag. I oktober 2007 är det 1 969 personer som får ett sådant stöd. Bara 77 är ungdomar mellan 18 och 24 år. Det är en reduktion med 75 procent om man jämför med oktober 2006.

Här finns absolut en ideologisk skillnad. Vi vill stödja människor som har hamnat utanför. Vi vill inte bara piska dem, jaga dem och tvinga dem att ta vilket jobb som helst. Vi är till och med beredda att stötta dem om de har en bra affärsidé, en dröm om att skapa något eget, en vision om att komma ur sin arbetslöshet och starta ett företag som kanske i framtiden också leder till att det blir fler anställda i företaget.

Där är skillnaden. Ni drar undan stödet. Det är er syn på arbetsmarknadspolitiken i stort när det gäller arbetsmarknadsutbildningar, starta-eget-bidrag och allt.

Ni får lösa detta bäst ni kan själva. Det är den stora skillnaden.

De utvärderingar som har gjorts av starta-eget-bidrag visar på något helt annat än det Littorin står här och säger. Många av de ungdomar eller människor som har startat eget företag via starta-eget-bidrag har förverkligat sina drömmar – det viktigaste för min del. De har också kommit ur arbetslösheten.

Jämförande studier gjorda av IFAU när det gäller starta-eget-bidrag och rekryteringsstöd har visat att det är dubbelt så många människor som med starta-eget-bidrag kommit ut ur arbetslösheten och har hållit sig kvar vid något annat.

Här finns en ideologisk skillnad. Ni piskar och jagar arbetslösa, unga som gamla. Vi är absolut beredda att ställa krav på människor, men vi är också beredda att stötta dem. Det gäller också de unga människor som har en dröm om att starta något eget, skapa något, att ta sig ur arbetslösheten via ett eget företag. Det säger Littorin nej till. Den skillnaden är tydlig i svensk politik.

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är som vanligt. Luciano Astudillo verkar inte riktigt höra på de svar som ges.

5 procent av dem som fick starta-eget-bidrag under förra mandatperioden var ungdomar. 5 procent av dem som får starta-eget-bidrag i dag är ungdomar. Att antalet har sjunkit beror på att ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten totalt sett har sjunkit kraftigt sedan vi tog över. Vi har gjort precis det som vi gick till val på att vi skulle göra. Vi skulle se till att minska arbetslösheten, öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Nu har vi tagit de steg som vi behöver. Vi kommer att fortsätta att

arbeta och ta de steg vi behöver för att se till att vi får fler i arbete. Då slutar det femtedelssamhälle som ni lämnade efter er med över 100 000 ungdomar i arbetslöshet. Det här var ett av de värsta länderna i Europa när vi tog över i fråga om ungdomsarbetslöshet. Det var 100 000 människor, Luciano Astudillo, som ni hade ansvaret för, som ni lämnade efter er, som stod på perrongen när tåget hade gått. Alla ska med, var stridsroppet från Socialdemokraterna under valrörelsen. Ja, uppenbarligen inte ungdomarna. Dem lämnade ni efter er.

Regeringen piskar och jagar, säger Luciano Astudillo. Socialdemokraterna är beredda att ställa krav, säger Luciano Astudillo vidare. Ja, det är uppenbarligen inte krav på arbetsgivarna, givet förra debatten, att redovisa arbetstiden så att vi undviker fusk och annat.

Det här börjar bli lite näst intill patetiskt, fru talman. Om vi återgår till den grundläggande diskussionen och det som var frågan i interpellationen: Vilka åtgärder tänker vi vidta för att hantera starta-eget-bidrag för ungdomar? Jag konstaterade just det i mitt svar att det inte är så att nyföretagande per definition stimuleras fram genom Amsåtgärder. Det kan vara en viktig ingrediens och ett viktigt sätt givet den enskilda personens förutsättningar och intressen att det kan vara en rimlig åtgärd. Det är därför andelen starta-eget-bidrag fortfarande är ungefär 5 procent till ungdomar jämfört med 5 procent under förra mandatperioden.

Anf. 60 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag hoppas att hon kan vara konsekvent i avbrytandet när man gör avsteg från debatten.

Långtidsarbetslösheten är fortfarande hög bland ungdomarna och har ökat med den borgerliga regeringen. Visst får fler och fler ungdomar jobb. Men det vore märkligt om inte ungdomar kunde få arbete i den brinnande högkonjunktur vi befinner oss i.

Littorin har ett sätt att debattera. Han hittar en siffra – 5 procent hit och 5 procent dit. Sedan gömmer han sig bakom siffran och försöker skicka upp en dimridå genom att säga att de gör precis som vi. Men så är det inte. Ni drar kraftigt ned på starta-eget-bidraget för vuxna och för ungdomar. I oktober 2007 var det 77 ungdomar i hela vårt land som fick starta-eget-bidrag. Vi är överens på en punkt.

Vi måste hjälpa människor in i arbete på alla möjliga sätt. Det är inte bara genom att säga att det *kan* vara en väg, utan det *ska* vara en väg. Unga människor som har en affärsidé, som har en dröm om att skapa något eget, ska också beredas möjlighet till det, inte minst de som har varit borta från arbetsmarknaden länge och som kan hitta en väg in i jobb via det här.

Det är en skillnad på vad Littorin står här och säger och vad som händer sedan ute i verkligheten. 77 ungdomar, Littorin, får möjlighet att starta eget. Det är en dålig politik.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Mängden långtidsarbetslösa har ökat, säger Luciano Astudillo. Det är som vanligt fel. Mängden har sjunkit med 20 000 om man lägger ihop antalet öppet långtidsarbetslösa med antalet unga i programåtgärder sedan vi tog över. Det är hela poängen.

Poängen är att arbetsmarknadspolitiken ska användas för att rusta den enskilde för att snabbast möjligt komma tillbaka i arbetslivet – som anställd, egenföretagare eller vad det kan vara. Det är precis det som nu sker. Men Luciano Astudillo menar att en rejäl programåtgärd är det rätta sättet att starta företag i Sverige. Jag är hemskt ledsen, fru talman, men det är inte syftet med arbetsmarknadspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2007/08:201 om ojämställd arbetsmarknadspolitik

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta så att den moderata arbetsmarknadspolitiken, till exempel med avseende på nystartsjobben, blir mindre diskriminerande med avseende på kön.

Frågan är ställd mot bakgrund av att två tredjedelar av nystartsjobben går till män och att bara var fjärde nystartsjobbare är kvinna bland personer mellan 18 och 24 år.

Nystartsjobben har varit mycket framgångsrika i att hjälpa långtidsarbetslösa tillbaka i arbete. Men det är korrekt att de flesta nystartsjobb hittills har gått till män. En förklaring till detta är att det finns fler långtidsarbetslösa män än kvinnor. En annan förklaring är att nystartsjobben bara funnits hos arbetsgivare där fler män än kvinnor arbetar; privata arbetsgivare och offentliga arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet. Under 2008 kommer därför offentliga arbetsgivare som anställer sjuksköterskor, lärare eller kommunpersonal att få tillgång till nystartsjobb. Det bör sannolikt leda till att fler kvinnor får sådana jobb. Nästa år kommer det också att finnas möjlighet för deltidsarbetslösa och timanställda att få nystartsjobb. Även detta bör leda till att fler kvinnor får jobb eftersom de är överrepresenterade i dessa grupper.

Luciano Astudillo hävdar i interpellationen att nystartsjobben bara är ett av flera uttryck för att regeringen saknar jämställdhetsfokus i jobb- och arbetsmarknadspolitiken.

Utgångspunkten för regeringens politik är att stärka arbetslinjen. Fler människor – både kvinnor och män – måste komma in på arbetsmarknaden, och fler måste få möjlighet att arbeta i den omfattning de önskar. Flertalet av dem som i dag står utanför arbetsmarknaden är kvinnor, och det är också kvinnor som i större utsträckning än män är deltidsarbetslösa och timanställda. Kvinnor dominerar således i grupper som regeringens politik avser att stödja. De reformer som regeringen har genomfört eller aviserat inom arbetsmarknadspolitiken är också, menar jag, en politik för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Bakom det ligger en övertygelse om att såväl kvinnor som män gynnas av att fler människor kommer i arbete, av ekonomisk självständighet och av att det blir lönsamt att gå från deltid till heltid.

Avslutningsvis vill jag säga att de stora utmaningarna i arbetet för att skapa en jämställd arbetsmarknad och jämställda ekonomiska villkor för både kvinnor och män ligger långt ifrån enbart inom arbetsmarknadspoli-

tiken. Det krävs parallella insatser inom andra politikområden. Min bestämda uppfattning är att den samlade politik som regeringen nu driver, kommer att ge resultat i form av en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden mellan kvinnor och män.

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill börja där arbetsmarknadsministern slutade. Littorin hävdar att det är hans bestämda uppfattning att den samlade borgerliga politiken kommer att leda till ökad jämställdhet. Hur underbygger han ett sådant konstaterande?

När vi socialdemokrater bad RUT räkna på hur män och kvinnor påverkas av budgetpropositionen som är lagd visade den rapporten att 66 procent av satsningarna går till män och bara 34 procent till kvinnor. I vårens budget var det 60–40.

När ministern sedan fluffigt pratar om reformer inom arbetsmarknadspolitiken blir det naturligt att fråga: Vad döljer sig bakom det? Är det möjligtvis vårdnadsbidraget Littorin menar, som minskar arbeidskraftsutbudet och som för kvinnor bort från jobb och tillbaka till 50-talet? Eller är det försämringarna i a-kassan för dem som är deltidsarbetslösa, som nu riskerar att leda till att vi får massor av arbetande fattiga kvinnor?

Littorin har stått upp för den här reformen och sagt att detta är bra för att få in fler kvinnor i arbete. Samtidigt är han inte beredd att pressa arbetsgivarna. Det enda jag har sett på det här området är när han i Kommunalarbetaren säger till kommunalråden i Sverige: ”För sjutton gubbar, gör någonting!” Samtidigt försämrar han kraftigt villkoren för deltidsarbetslösa kvinnor. Det där är Littorins bestämda uppfattning.

När det sedan gäller nystartsjobben stämmer det kanske att andelen långtidsarbetslösa är högre bland män än bland kvinnor. Men samtidigt är det ju så, som Littorin vet, att nystartsjobben också ska gå till förtidspensionärer och människor som uppbär försörjningsstöd. Läger man till det är det en mycket jämnare fördelning än den som Littorin gör gällande.

Littorins resterande resonemang bygger på en myt, och där vill jag rätta honom. Män och kvinnor jobbar i privat sektor i lika stor utsträckning. 50 procent av dem som är anställda i privat sektor är män och 50 procent är kvinnor. Så är det.

Medge i stället hur det verkligen är: Ni saknar jämställdhetsfokus i arbetsmarknadspolitiken och i den övriga politiken.

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! De nya jobb som tillkommit sedan valet är i huvudsak heltidsanställningar, fasta anställningar, och de är jämnt fördelade mellan män och kvinnor. Jag tycker att det visar på en väldigt positiv effekt av regeringens ekonomiska politik.

När det gäller nystartsjobben, som var frågan i interpellationen, konstaterar jag återigen att under 2008 kommer offentliga arbetsgivare att omfattas av nystartsjobben. Det bör leda till att fler kvinnor får den typen av jobb därför att i offentlig sektor är fler kvinnor anställda och fler kvinnor arbetslösa.

Dessutom kommer, som jag sade, deltidsarbetslösa och timanställda att ha möjlighet att få nystartsjobb från 2008. Det bör också leda till att vi

får en jämnare fördelning av nystartsjobben. Det var det som interpellationen handlade om, fru talman.

Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag kan börja i slutet. Jag hoppas att Littorin som arbetsmarknadsminister har lärt sig det här i dag – han borde ha lärt sig det efter ett och ett halvt år. I privat sektor är 50 procent av dem som är anställda män och 50 procent kvinnor. Så är det på svensk arbetsmarknad. Det borde arbetsmarknadsministern veta. Det är en skevhet när en så övervägande del av nystartsjobben går till män.

Nu kommer lektion två. Det är 20 procent män och 80 procent kvinnor i offentlig sektor. Jag är helt övertygad om, precis som Littorin tror, att när man nu öppnar upp offentlig sektor så att också den delen av svensk arbetsmarknad får möjlighet att ta del av nystartsjobben kommer det att leda till att fler kvinnor får nystartsjobb – får vi hoppas.

Jag läste bil. 2, *Svensk ekonomi*, och i de prognoser som regeringen gör lovar man nu 14 000 nystartsjobb inom offentlig sektor nästa år. Jag hoppas att det kan vara ett löfte som Littorin kan stå bakom i diskussionen här i dag.

Sedan är det socialdemokratins bestämda uppfattning att den borgerliga regeringen inte bara sviker kvinnor utan också angriper dem. Det handlar om hur man fördelar pengarna generellt i budgeten. 66 procent gick till män, och 34 procent gick till kvinnor. Och då var det ändå kvinnornas tur den här gången. Men så brukar det vara när Littorin pratar. Förra gången var det de arbetslösas tur, och vi såg hur det gick med det.

Nu försöker Littorin, ganska oskickligt, tycker jag, dölja vad som döljer sig bakom reformer på arbetsmarknadens område. Då frågar jag Littorin: Vad menade han med det? Var det försämringarna i a-kassa för de deltidsarbetslösa han menade? Eller var det vårdnadsbidraget, den reform som kommer att skicka kvinnor från ett jobb tillbaka till 50-talet?

För sjutton Littorin, gör någonting! Det är dags att skärpa sig nu.

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Avstår.

Anf. 67 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Littorin blir drygare och drygare. Den ständigt leende ministern här, som var så positiv och med hull och hår – nu vill han inte ens ta debatten längre.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Får jag påminna om att det enligt riksdagsordningen inte är tillåtet att uttrycka sig nedlåtande om en annan person.)

Jag får plugga på riksdagsordningen, och så hoppas jag att talmannen är konsekvent framöver.

Det vi har sett i Sverige i alla fall i ett och ett halvt år nu är att klyftorna har ökat: mer till dem som har mycket och mindre till dem som nästan ingenting har, mer till dem som är medelålders och män – sådana som Littorin, mitt i karriären – och mindre till unga människor, mer till

män och mindre till kvinnor. Och vår arbetsminister avstår från att kommentera detta.

Det är en omodern politik, en onödig politik och en orättvis politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

12 § Svar på interpellationerna 2007/08:160 och 173 om konsekvenser av regeringens nya a-kasseregler

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat om jag är beredd att vidta åtgärder för att säkerställa att de nya hårdare a-kassereglerna inte leder till att familjer splittras.

Ulf Holm har frågat om jag avser att vidta några initiativ för att lösa de problem som kan uppkomma vid anvisningar under de 100 första dagarna i arbetslöshet.

Då bägge interpellationerna hänger nära samman har jag valt att besvara dem samlat.

Jag vill börja med att klargöra något om de motiv regeringen har haft i arbetet med arbetslöshetsförsäkringen. Den regel i arbetslöshetsförsäkringen som gav arbetssökande möjlighet att under de första 100 dagarna begränsa sitt arbetssökande både till yrkesområdet och till det geografiska närområdet har tagits bort eftersom en sådan generell regel strider mot regeringens strävan att förkorta arbetslöshetstiderna. Syftet med försäkringen är att ersättning ska lämnas under kortare perioder av omställning mellan arbeten. Sannolikheten att hitta ett nytt arbete minskar med arbetslöshetens längd, och det är därför av största vikt att den som är arbetslös finner ett arbete så snart det är möjligt. Borttagandet av 100-dagarsregeln var också något som både Arbetsmarknadsstyrelsen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) förespråkade.

Rimlig hänsyn till den arbetssökandes möjligheter att arbeta inom ett annat yrkesområde, pendla eller flytta ska tas genom tillämpning av reglerna om vad som är ett lämpligt arbete. Av lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att ett arbete ska anses som lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen tagits skäligen hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet samt andra personliga förhållanden. Exempel på personliga förhållanden kan vara familjeskäl, såsom att den sökande är ensamstående förälder eller att det finns barn som är beroende av den sökandes tillsyn. Bedömning av vad som är ett lämpligt arbete ska göras under hela ersättningsperioden, och detta har inte förändrats av den nya regeringen.

Jag vill passa på att poängtera att det är arbetsförmedlingens uppgift att anvisa arbetslösa till arbeten oavsett om den arbetslöse uppbär arbetslöshetsersättning eller inte. Det är sedan upp till arbetslöshetskassan att avgöra om den försäkrade brustit i de åtaganden han eller hon har enligt försäkringsvillkoren genom att till exempel inte ta ett anvisat arbete; om så är fallet är det arbetslöshetskassan som avgör hur detta ska påverka individens ersättning.

Jag inser dock att arbetet med att anvisa arbetslösa till arbeten inte alltid löper friktionsfritt och att det kan, precis som interpellanterna be-

skriver, finnas enskilda omständigheter som påverkar. Därför har också IAF i uppgift att utöva tillsyn över arbetslöshetskassorna och hur dessa tillämpar lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det är också IAF som utfärdar föreskrifter om vad som ska gälla för att ett arbete ska anses lämpligt.

Sammanfattningsvis anser jag alltså att det är en god ordning att arbetslöshetsförsäkringen utgör en omställningsförsäkring under kortare perioder av arbetslöshet. Min grundinställning är därför att man ska försöka hjälpa de arbetslösa att finna arbeten så snabbt det går och inte vänta i 100 dagar med detta. Det är därför naturligt att söka jobb på andra orter om det inte finns jobb på hemorten.

Jag menar vidare att det är rimligt att den arbetslöse ska söka anvisade arbeten för att få behålla arbetslöshetsersättningen, även om det kan finnas särskilda skäl att beakta då eventuell nedsättning av ersättningen övervägs. När det gäller det enskilda fallet som refereras till i interpellationerna kan varken jag eller regeringen som helhet ha någon uppfattning om detta.

Mitt svar till interpellanterna blir därför att jag inte har för avsikt att verka för att begränsningarna i arbetssökandet de första 100 dagarna ska återinföras eller att reglerna om lämpligt arbete ska ändras.

Anf. 69 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Svaret är föga överraskande. Arbetsmarknadsministern står fast vid hundradagarsregeln. Det skulle ha förvånat mig mycket om han skulle ha meddelat att han skulle göra en omprövning.

Oavsett vad som händer och oavsett vilka konsekvenser det får, hur många som lämnar a-kassan och så vidare, är arbetsmarknadsministern ståndaktig och står fast vid sin politik. Han berättar självklara saker, att a-kassan är en omställningsförsäkring och så vidare. Jag har ingen annan uppfattning på den punkten.

Det jag tyckte var intressant i den här debatten var just den kvinna som det hela handlade om. Jag vet att ett statsråd inte kan gå in i ett enskilt ärende. Men ett statsråd kan ha en åsikt om hur en lag som riksdagen har beslutat om eller en förordning som regeringen har beslutat om verkar ute på fältet. Det handlade om en kvinna i Luleå som hade ett barn som var ett och ett halvt år och blev anvisad ett jobb nere i Karlskrona. Det var inte ett tillsvidarejobb eller ett heltidsjobb. Arbetsförmedlingen tyckte inte att ett barn på ett och ett halvt år var ett skäl att inte ta jobbet. Detta tycker jag att arbetsmarknadsministern skulle kunna ha en uppfattning om.

Är det där regeln går? Skulle det ha gjort någon skillnad om barnet hade varit ett år? Detta visar orimligheten i hur hundradagarsregeln fungerar i praktiken.

För en tid sedan träffade jag en metallarbetare i Västerås, som berättade att han hade blivit friställd. Han hade jobbat hos en mindre arbetsgivare i Västerås, och det hade blivit problem och man var tvungen att dra ned på arbetskraften. Men det var inte det som var poängen. Poängen var att han hade blivit anvisad ett jobb i Skellefteå. Det var ett heltidsjobb, och han tyckte att det var ganska okej, för han hade anknytning till Norrland och kunde tänka sig att flytta till Skellefteå. Men problemet var att hans hustru hade ett fast jobb i Västerås. De hade tre barn varav det yngsta var fyra år. Om hustrun skulle följa med för att de skulle hålla

ihop familjen blir hon avstängd från a-kassan i 45 dagar eftersom hon säger upp sig på egen begäran. Det fanns en väldigt dålig arbetsmarknad i Skellefteå på det yrkesområde hon hade valt.

Detta visar vilka spänningar detta ger i enskilda fall. Man kan inte fly undan och säga att det måste göras bedömningar i enskilda fall. Man gör en regel och säger att man konsekvent från första dagen ska kunna söka och ta jobb i princip var som helst i hela Sverige. Samtidigt lämnar man åt enskilda arbetsförmedlare att göra en bedömning av detta.

Jag tycker att regeringen och arbetsmarknadsministern måste ta sitt ansvar för konsekvenserna av detta. Jag vill att arbetsmarknadsministern har en åsikt: Är det rimligt att kvinnan i Luleå ska ta ett jobb i Karlskrona, som inte är ett tillsvidarejobb eller heltidsjobb, samtidigt som hon har ett barn som är ett och ett halvt år? Hon måste alltså veckopendla för ett deltidsjobb. Varken Littorin eller jag måste vara matematiska genier för att begripa att det enda rimliga om man ska kunna veckopendla mellan Karlskrona och Luleå och träffa sitt barn är att man flyger. Hur ska det fungera med den lön som detta deltidsjobb skulle ge?

Det är inte fel att ha en åsikt om principen här, Littorin. Jag vill höra din åsikt: Är detta rimligt?

Anf. 70 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

I valrörelsen 2006 var ett av de vanligaste argumenten från Moderaterna och borgarna att det var dags att sossarna skulle ut i verkligheten. De hade ju haft regeringsmakten i tolv år, och på den tiden kanske man hade fastnat lite i Rosenbad. Men att arbetsmarknadsministern efter mindre än ett och ett halvt år ska fastna så lätt på Rosenbad förstod jag inte. Nu tycker jag faktiskt att arbetsmarknadsministern måste titta på hur verkligheten ser ut när olika regler skapas.

Vi hade en debatt om gränsdragningen när regeringen sade att man skulle ändra den här regeln. Då var frågan hur gränsdragningen skulle bli och om man skulle ta hänsyn till familjeförhållanden. Då sade man tydligt från statsministern och från borgarna att rimlig hänsyn ska tas till arbetssökandes förutsättningar för arbete och personliga förhållanden.

Frågan är då hur detta regelverk efterlevs. Vi har nu flera exempel, bland annat detta med kvinnan i Luleå som erbjöds en provanställning i Karlskrona. Är detta en rimlig tolkning av regelverket? Jag anser inte att det är rimligt att man ska bryta upp en familj på detta sätt. Det som bekymrar mig är att arbetsmarknadsministern inte tycks ha några som helst grubblerier om detta, åtminstone inte enligt det svar som vi har fått. Det viktiga för honom är att folk ska ut i arbete, oavsett hur familjerna ser ut.

Detta är märkligt. Vi är faktiskt människor, och människor brukar vilja vara tillsammans med andra människor. Vi är kanske flockdjur. Det är ganska vanligt att man har förhållanden, vänner och sådant. Är det då rimligt att bryta upp dessa? Nej, jag tycker inte det.

Hade man varit ensamstående, inte kommit från den ort där man bor och blivit anvisad ett jobb som skulle vara toppen så kanske man skulle flytta, men man måste ta hänsyn till de personliga omständigheterna. Det tycker jag inte att man har gjort i det här fallet.

Nu tror jag inte att statsrådet kommer att uttala sig om det enskilda fallet, men principiellt måste han kunna säga att om instruktionerna till

Prot. 2007/08:39
7 december

Svar på
interpellationer

myndigheterna inte fungerar och det blir så här så måste man kunna ge nya instruktioner. Jag hoppas faktiskt att arbetsmarknadsministern kan uttrycka att man ska ge tydliga instruktioner om att man måste ta hänsyn till personliga förhållanden när man anvisar jobb.

Vi kan också ha en lång diskussion om hur vettigt det är rent mänskligt eller nationalekonomiskt att anvisa ett jobb i ett annat yrke till personen. Jag tycker inte att det är helt smart, det heller. Ett jobb är viktigt, men det ska vara ett sådant som man är utbildad till. Man ska inte sättas på ett annat jobb i ett helt annat yrke. Jag tror inte att det är bra vare sig för den person det gäller eller för arbetsgivaren som får en arbetstagare på ett jobb som han eller hon kanske inte gillar.

Jag hoppas att arbetsmarknadsministern kan förtydliga sig i svaret.

Anf. 71 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tackar Littorin för svaret.

För en tid sedan slog Littorin ett rekord. Han är numera den mest interPELLerade ministern, och jag tar på mig en del av ansvaret för det. Han bjöd på tårtkalas, men jag valde att inte gå dit. InterPELLationsverktyget är ju något som man använder när det händer något som man upprörs över och man blir arg eller när man vill klyva idéer och samtala. Jag tänkte att tårtkalaset måste vara en ganska trist tillställning. De som har interPELLerat många gånger har varit arga. Det här är ett sådant exempel.

Det här är ett av de exempel som gör att Littorin förmodligen inte tycker att hans uppdrag är så roligt längre och att det är rätt ensamt. Det är ju han som ska försvara detta. Se personen och tidningsrubriken: "Hon tvingas pendla 140 mil till jobbet." Hon anvisas ett jobb i Karlskrona, en provanställning på deltid. Så här ser hon ut, Littorin!

Det är inte statsministern som går ut och tar smällarna när folk blir arga för sådant här, och det är inte Borg heller, som står för tänket bakom den här politiken, utan det är ni, arbetsmarknadsministern.

De här 100 interPELLationsdebatterna handlar inte bara om att ministern har råkat reta upp en del av oss. Han har retat upp hela svenska folket, vilket man ser i de opinionsundersökningar som visar på en fallande trend.

Men jag ska återgå till diskussionen. Är det rimligt att tvinga en mor att pendla 140 mil? Var går gränsen? Någonstans distanserar sig Littorin från det här. Han vill inte, vilket jag förvisso har respekt för, gå in i ett enskilt fall. Men det gäller principen: Var går gränsen? Han hänvisar till arbetsförmedlingarna, men politik är också signaler. Signalen har varit mer än tydlig till Sveriges arbetsförmedlare. Detta är ju konsekvenserna som blir när man ändrar på regelverk, som det här med hundradagarsregeln.

Nu försöker Littorin hävda att den här hundradagarsregeln innebar att man inte skulle göra något med människor under de första hundra dagarna, inte stötta dem, inte hjälpa dem med någonting. Men det är falskt.

Arbetsförmedlingen ska vara där från första dagen. Problemet för arbetsförmedlarna i dag är att de inte kan hjälpa arbetslösa med mer än att anvisa jobb efter 300 dagar. Så är det numera med den politik ni för, för de har inte tillräckligt med resurser. Man kan bara anvisa jobb, så som har skett med den här kvinnan jag nämnde. Man kan inte få stöd för att omskola sig och rustas. Så detta är en bluff.

Det här är inte bara en vansinnespolitik för att den är hjärtlös och kall och hård mot människor. Det är också en vansinnespolitik utifrån att det är ekonomiskt ohållbart att vi från den första dagen hänvisar människor att ta det första jobbet, även de jobb som inte motsvarar deras utbildning. Vilket samhällsekonomiskt slöseri! Man hänvisar färdigutbildade lärare och ingenjörer till att ta vilket jobb som helst från första dagen, var som helst i landet.

Det är ett samhällsekonomiskt haveri om det skulle fullföljas i sin förlängning. Det är kanske dags att börja diskutera principerna, att backa lite och säga: Här går gränsen. Visst ska vi ställa krav. Vi ska ha förväntningar på människor, men här går gränsen. Var går Littorins gräns?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag kan lugna Luciano Astudillo med att säga att tårtkaset var jättetrevligt. Det kan säkert Ulf Holm intyga som faktiskt var där. Det blir en ny chans efter 200 interpellationer. Då lovar jag att återkomma med mer tårta.

Jag ska börja med att försöka redogöra lite grann för detta. Hundradagsregeln, som den såg ut tidigare, infördes 2001. Vi går tillbaka till en regel som gällde fram till 2001. Då fanns inte den här hundradagsregeln. Då hade vi en socialdemokratisk regering.

Jag förstår naturligtvis att Luciano Astudillo säger att borttagandet av hundradagsregeln leder till ett samhällsekonomiskt haveri, för det var precis vad vi såg med socialdemokratiska regeringar tidigare i Sverige. Jag förstår precis vad du menar.

Det är inte arbetsförmedlingen som avgör ersättningen till den enskilde. Det är a-kassorna som gör det. Arbetsförmedlingens uppdrag är att anvisa ett arbete. Då kommer vi tillbaka till det här. Jag kan naturligtvis inte, som ni förstår, kommentera det enskilda fallet. Men jag vill påpeka att i det regelverk som gäller om lämpligt arbete, som vi inte har ändrat, som är detsamma som tidigare, står det väldigt tydligt definierat vad det är man ska betrakta som en familjesituation att ta hänsyn till när man avgör ersättningen.

I 11 § står det till exempel så här:

”En sökande får under en skälig övergångsperiod på grund av familjeskäl begränsa sitt sökområde geografiskt.”

Sedan står det:

”a) ett barn eller någon annan medlem som ingår i hushållsgemenskapen är beroende av den sökandes tillsyn och stöd och därför kräver den sökandes dagliga närvaro, samt att hushållet inte kan flyttas.

b) den andre makens eller makans eller därmed jämställd persons arbetsförhållanden medför att denne inte ensam kan sköta det gemensamma hushållet eller flytta med till en annan bostadsort.

c) den sökande är ensamstående förälder och är beroende av stöd från någon annan på bostadsorten för att kunna klara ett arbete.

Med skälig övergångsperiod avses den tid som krävs för den sökande att kunna finna lösningar som gör att beroende och stödbehov kan tillgodoses på annat sätt.”

Jag tycker i grunden att den principen är rimlig. Det var också den principen som gällde före 2001 när vi inte hade en hundradagsregel.

Jag är naturligtvis den första att beklaga om det är enskilda som råkar illa ut beroende på den oklarhet som råder när det gäller det faktum att det är arbetsförmedlingen som anvisar och a-kassorna som beslutar om ersättningsnivåerna. Men det finns inget argument, tycker jag, i den diskussionen som är starkt nog för att man ska avstå från att ta bort hundra-dagarsregeln.

De konsekvenser som inte minst Sven-Erik Österberg nämnde i sitt anförande har ju fram till i dag funnits vid dag 101 i stället. Då har precis samma överväganden gällt.

Jag menar att de föreskrifter och förordningar som finns om bedömningen av vad som är att anse som ett lämpligt arbete när a-kassorna fattar beslut om ersättning är tillräckliga. De var tillräckliga före 2001. De var tillräckliga under förra mandatperioden. De är också tillräckliga nu.

Anf. 73 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det finns ett problem med den lagändring som skedde i fråga om hundradagarsregeln och hela diskussionen kring det här. Man hade väl suttit och funderat på Littorins departement över vilken argumentation man skulle ha och så vidare.

Jag minns så väl en radiodebatt som jag hade med Littorins statssekreterare i den här frågan. Hon sade i radiodebatten: Ja, nu behöver man inte vänta i 100 dagar innan man förmedlar jobb. Jag vet inte om det var ren okunskap om hur det fungerar, eller om det var en debatteknik för att liksom söka större argument. Jag hoppas att det var det senare och att människor inte är så okunniga på departementet att de tror att man har väntat. Det förekom till och med någon arbetsförmedlare som sade: Det här var bra, nu behöver man inte vänta innan man förmedlar jobb. Det har väl aldrig varit så att man skulle vänta med att förmedla jobb. Det är en falsk retorik kring hela det här.

Det som är bra med hundradagarsregeln är att den ger en rimlig tid för att söka. Det kan till exempel vara en lärare som blir utan jobb, som har en akademisk utbildning, som har dragit på sig studieskulder, om man uttrycker sig så, för att kunna få den här utbildningen. Det kan bli neddragningar i lärarkåren på skolan där man befinner sig därför att det är ett minskat elevunderlag och så vidare. Det är väl ganska rimligt att en lärare får en möjlighet att söka ett lärarjobb? Eller ska man ta det första bästa jobbet på annan ort som ligger inom ett helt annat område?

Har det aldrig föresvävat arbetsmarknadsministern att det faktiskt också ligger tillväxtfaktorer som är negativa i det här? Vi använder inte människors utbildning och den kapacitet som finns i samhället. Lärare ska ta arbeten som den som är arbetslös kanske borde ha fått en chans att få. Vi borde försöka få en fokusering på att vi används där vi har kunskap, där vi har kompetens på bästa sätt. Det är i sin helhet ändå bäst för hela landet. Det tycker jag är ganska viktigt att peka på.

Men jag ska gå tillbaka till det enskilda fallet. Jag har respekt för att Littorin inte kan utöva ministerstyre. Men vad händer med kvinnan i Luleå efter det här? Vad är signalen? Är det bra att man gör detta? Har man gjort rätt bedömning på arbetsförmedlingen? Finns det inte åtminstone en tanke på Arbetsmarknadsdepartementet om att man kanske borde fundera på om det här behöver förtydligas?

Jag har också läst de där reglerna. Uppenbarligen har man där uppe inte gjort den bedömningen att hon faller inom den ramen. Då tycker jag att det är en brist. Det är ett väldigt tydligt exempel där jag tycker att det är helt orimligt. Jag tror faktiskt att Littorin tycker det också när han kommer hem och sitter på sin kammare. Då säger han: Det var inte bra när det gällde kvinnan. Det där är faktiskt besvärligt för mig.

Det vore ganska skönt att höra ett sådant erkännande, Littorin. Jag tror att du kan göra det utan att utöva ministerstyre. Och har man ändå kommit dit måste man fundera över vad man ska göra åt det så att det inte upprepas.

I det enskilda fallet är det här naturligtvis en oerhörd påfrestning för familjen. Vad ska hända? De lever i ovisshet. Får man ersättning, eller kommer man att få den indragen? Är det här rimligt? Vad händer med vår familj? De tänker att de inte klarar av det här och så vidare.

Samtidigt har Littorin talat väldigt starkt om att vi ska ha rättssäkerhet i Amssystemet. Det är därför man gör om hela myndigheten, tar bort länsarbetsnämnderna och så vidare. Jag har inte någon större åsikt om det i sig därför att jag tror att Arbetsmarknadsverket i grunden säkert mår bra av att man stuvar om lite grann. Jag har egentligen ingen kritik mot det. Men det här är väl ett bevis på att den enskilde arbetsförmedlaren, som får ta ett beslut, blir väldigt utlämnad. I det här fallet skulle jag vilja säga att det har gått helt snett.

Jag tycker att det krävs en insats från arbetsmarknadsministern när det gäller att styra upp det här så att vi slipper se fler sådana här ärenden. Svara på det, Littorin!

Anf. 74 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag tror att det var statsministern som häromveckan i en utvärdering av de dåliga opinionssiffrorna för borgerligheten sade att politiken är brutal. Det var ganska passande. Den är ganska brutal för många människor, och detta är ett exempel på hur en enskild människa kan uppleva regelverket väldigt brutalt.

Samtidigt finns det andra som inte tycker att politiken är särskilt brutal – till exempel arbetsmarknadsministerns statssekreterare som inte ser några problem med den regel som innebär att Rebecka Magnussons man skulle bli av med a-kassan i 45 dagar om han sade upp sig och flyttade med till Karlskrona. Statssekreteraren tror att det finns jobb för en make eller maka när någon flyttar till ett jobb, eftersom det förmodligen finns i en expansiv region.

Inga problem alls! Regelverket är perfekt! Det förvånar mig väldigt mycket. Jag trodde ändå att borgerligheten skulle vara lite mer mänsklig och se till den enskilda människans goda egenskaper och tro på systemet. Men det gör man inte. Regeringen tycks anse att varje person gör allt som står i deras makt att kunna få en liten a-kassepeng. Den är inte så hög numera, kanske man ska tillägga, så jag tror inte att man kan leva på den så länge, men ändå.

Jag tror att det i verkligheten är precis tvärtom. De flesta människor söker jobb från första dagen, till och med innan de vet att de har blivit uppsagda. Jag tror också att väldigt många människor är beredda att flytta om det känns rimligt, till exempel om man är ensamstående eller

om ens partner har möjlighet att få ett jobb på en annan ort. Jag tror att de flesta i så fall skulle flytta. Det är inte orimligt.

Men det är inte så för alla, och man kan därför inte dra alla över en kam i regelverket. Det var kanske en av orsakerna till att den tidigare regeringen tog bort regeln 2001. Det kan ha funnits orsaker till en regeländring. Det var kanske för att reglerna i vissa fall drabbade personer på ett oanständigt sätt.

Tack och lov drabbar regeln inte så många men ändå tillräckligt många för att vi politiker måste börja lyssna på människor och förstå att vi måste ha ett regelverk som folk känner är rimligt. Detta är inte rimligt.

Människor är sociala varelser. Vi gillar att vara med andra. Rebecka Magnusson vill vara med sin dotter och sin man. Då tycker jag också att vi ska ge förutsättningar för det.

Att flyga 140 mil varje vecka, arbetsmarknadsministern, är inte heller särskilt miljövänligt. Jag tror alltså inte att det finns någon som helst samhällsekonomisk vinst i att tvinga bort människor på detta sätt. Tänk om, arbetsmarknadsministern!

Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Det blir säkert 200 interpellationsdebatter i den takt som den borgerliga regeringen håller på, inte minst på arbetsmarknadens område. Jag lovar här och nu att jag inte kommer då heller. Men när ni tar er gravöl för att ni har förlorat valet 2010, då är jag där, Littorin, och tar den med dig.

När det blir svårt och besvärligt med frågorna brukar Littorin gömma sig bakom vad Socialdemokraterna tidigare har gjort och sagt. Det är bekvämt, för då behöver han inte själv ta ansvar. Men ingen köper det. Det var en annan tid, en annan konjunktur och ett helt annat läge. Jag är inte den som vill ta upp vad Moderaterna har stått för de senaste hundra åren. Tänk om jag gjorde det – för bövelen! Vad långt från att vara ett arbetarparti ni hade hamnat då!

Jag ska ge Littorin ett skäl till att ändå börja försöka tänka om kring a-kassan och regelförändringarna. Det stavas *OECD Employment Outlook 2007*. Rapporten säger att en hög a-kassa med rimliga krav är bra för samhällsekonomin. Då kan rätt arbetslös få rätt jobb. Det är bra för ekonomin. Vi ska inte tvinga människor som förkovrat sig och skaffat en utbildning att ta jobb som är lågproduktiva. Där har Littorin ett enda skäl, tungt nog hoppas jag, för att ändra på regelverket.

Det som gör oss förbannade är att det har blivit kallt. Det har blivit hårt. Folk börjar känna otrygghet nu när konjunkturen vänder, och man vet att det kommer sämre tider. Vad händer nu?

Ni har tid nu, Littorin, att humanisera regelverket innan olyckan är framme på riktigt.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo pratar om många saker. Jag skulle egentligen bara säga en sak: Omprövning är bra. Det är bra att fundera över om man är relevant i samhällsdebatten, om man svarar på rätt typ av politiska frågor och om man löser de problem som väljarna uppfattar. Det var ju Socialdemokraternas stora problem i den förra valrörelsen. Väljarna uppfattade inte att ni hade några lösningar på deras problem.

Därför välkomnar jag arbetet i Luciano Astudillos arbetsgrupp. Det ska bli väldigt spännande att se vilken typ av politik ni kommer med.

När det gäller OECD var jag där förra tisdagen och diskuterade bland annat den här typen av frågor. Det man kan konstatera är att vi, även efter våra förändringar, har en av världens mest generösa arbetslöshetsförsäkringar. Jag vill återigen påminna om att arbetslöshetsförsäkringen i Norge är 57 procent från första dagen. Det är ett exempel.

När det gäller den specifika interpellationen, för att komma tillbaka till interpellanternas diskussion, konstaterar jag att vi går tillbaka till de regler som gällde 2001. Det kan man naturligtvis ha synpunkter på. Man tycker kanske att reglerna var dåliga redan 2001, och det har jag all respekt för. Men jag menar trots allt att detta var en regel som gjorde det tuffare och svårare för arbetslösa att komma tillbaka på arbetsmarknaden. Man blev inte prioriterad på arbetsförmedlingen på det sätt man borde ha blivit, och det innebar att man fick vänta tills man varit arbetslös i 100 dagar innan man fick en tydlighet i vad som gällde.

Problemet är att ju längre arbetslösheten varar desto svårare är det att komma tillbaka. Det vet vi alla. Nu är det tydligt. Man ska anvisas ett arbete så fort det någonsin går, och regeln är naturligtvis i grunden att man också ska vara beredd att ta ett arbete så fort det någonsin går. Men det skydd som finns i den elfte paragrafen som jag läste upp alldeles nyss är tydligt – man kan i det enskilda fallet göra bedömningar för att ta hänsyn till familjeomständigheter och annat.

Jag kan ge Sven-Erik Österberg en poäng i att det inte var tänkt att fungera så som fallet har beskrivits i medierna. Tanken är ju just att man ska ta hänsyn till familjeomständigheter av den här typen. Det säger jag utan att känna till fler detaljer än vad som har stått i tidningen om det enskilda fallet. Det finns tillräckligt skydd för den enskilde i AF:s instruktioner till a-kassorna när det gäller just utbetalningen av ersättningsar.

Humanisera arbetsmarknadspolitiken, säger Luciano Astudillo avslutningsvis. Jag vet inte om det var så humant att ställa en femtedel av den vuxna befolkningen utanför. Var det så humant att ställa 100 000 ungdomar på perrongen när tåget gick? Alla ska med, hette det. Men det gällde definitivt inte de arbetslösa, de i utanförskap och ungdomarna.

Anf. 77 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Kan vi inte lägga utanförskapsdebatten åt sidan, Littorin? Visst har sysselsättningen ökat men jämfört med den 1 ½ miljon som debatterades hela valrörelsen är det egentligen bara lite skrap på ytan detta första år.

Däremot har er politik på a-kasseområdet skickat ut 400 000 personer i utanförskap. De är inte ens med i försäkringen, eftersom de tycker att reglerna är så dåliga och avgiften så hög. De anser inte att det är värt att vara med. Där har vi ett riktigt utanförskap.

Vänder nu konjunkturen som många spår kommer även sysselsättningen att påverkas, och jag är väldigt rädd att många av dem som inte har någon försäkring kommer att vara de som först berörs när man tappar jobb. Där har vi ett utanförskap, Littorin, som du bär ett jättestort ansvar för. Det låtsas du inte om utan hänvisar till en obligatorisk försäkring så

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på
interpellationer

småningom. Faktum är att snart 400 000 som tidigare hade en försäkring står utanför.

Jag tar det som ett halvt erkännande att Littorin tycker att det blev en orimlig situation för Rebecka Magnusson. Det är en viktig signal till henne. Arbetsmarknadsministern tycker att hon blev felaktigt behandlad. Det är den tolkning jag gör. Min nästa fråga blir då: Vad tänker arbetsmarknadsministern göra åt det? Är det en signal till Arbetsmarknadsverket och Ams att man inte gör så, utan man ska ta större hänsyn i det enskilda fallet? Man ska väga in barn och så vidare. Den tolkningen gör jag av det arbetsmarknadsministern säger här. Ni vann trots allt valet på att man trodde på er arbetsmarknadspolitik.

Svenska folket är väldigt besvikna när de ser hur det fungerar. Jag kan bara nämna en artikel i LO-Tidningen den 16 november där din statssekreterare säger att regelverket är perfekt.

Jag har ingenting mot sådana artiklar politiskt. Det går att göra jättebra politik av det. Men det är förödande för den enskilde personen när politiskt ansvarigt departement har den åsikten. Det skrämmer mig, Littorin. Jag hoppas att du tar avstånd från det.

Anf. 78 TREDJE VICE TALMANNEN:

Som sagts tidigare här kan ministern inte förväntas uttala sig om enskilda fall. Det har framkommit i flera inlägg i debatten.

Anf. 79 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Ministern får inte uttala sig om enskilda fall. Då säger jag att jag vill tacka arbetsmarknadsministern för att han tydligt på det principiella planet menar att det regelverk som ändrades för ett år sedan inte uppfyller den förväntning som arbetsmarknadsministern själv hade, det vill säga att när arbetsförmedlingen tolkar regelverket tar man inte tillräcklig hänsyn till personliga familjeförhållanden. Då hoppas jag att arbetsmarknadsministern går tillbaka till sitt skrivbord och plitar ned lite nya instruktioner och förtydligar det regelverk som man antagit.

Jag vet inte om det var regelverket det var fel på. Det tycks som att det var arbetsförmedlingarna som tidigare inte tog sitt ansvar när man lät personer vara arbetslösa och inte tog ansvar för att hjälpa dem att få ett arbete. Då är det inte regelverket det är fel på utan instruktionen till arbetsförmedlingarna att de har ansvaret för att från första dagen hjälpa personer som har varit arbetslösa att hitta ett nytt jobb. Men då vill jag göra tillägget: Inom rätt yrke och i första hand inom närområdet, men om man där inte kan hitta någonting måste man söka sig längre ut. Det var alltså inte regelverket det var fel på utan instruktionen till arbetsförmedlingarna. Där tror jag att arbetsmarknadsministern kan hålla med om att den kanske var otydlig tidigare.

Jag tror tyvärr inte att den ändring som arbetsmarknadsministern tog upp nu har underlättat detta utan tvärtom skapat ännu mer osäkerhet. Framför allt tycks den vara familjefientlig, och det är inte bra.

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag ska inte förlänga diskussionen om utanförskapet, den har vi haft många gånger tidigare och kommer säkert att ha många gånger framgent också. Men 160 000 personer har lämnat utanförskapet

och kommit tillbaka till ett arbete eller kommit tillbaka från utanförskapet. Ett skrap på ytan, säger Sven-Erik Österberg. Jag tycker kanske att en stad som Norrköping, eller vad det nu är, med 160 000 invånare inte riktigt är ett skrap på ytan.

När det gäller det enskilda fallet förstår ni att jag inte kan kommentera det specifikt. Men det finns i de förordningar som gäller, för att nu upprepa det, en definition på vad som är lämpligt arbete och där man avser att ta hänsyn till de omständigheter som interpellanterna tar upp. Den definitionen på lämpligt arbete har inte ändrats, utan det är tidsperioden inom vilken man ska kunna begränsa sitt sökande. Det är den som har ändrats.

Slutligen håller jag med Ulf Holm om att instruktioner, regleringsbrev och andra signalverktyg är oerhört viktiga för att man ska kunna vara tydlig med målsättning och annat. Jag ska i början av det nya året hålla anförande inför den nya organisationen Arbetsförmedlingen och 500 arbetsförmedlingschefer. Där finns ett tillfälle att kunna tydliggöra en del av vad jag förväntar mig i form av efterlevnad av de förordningar som faktiskt finns och som avser att ta hand om en del av den problematik som interpellanterna tar upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2007/08:204 om nedmontering av arbetsmiljöfrågorna

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Fru talman! Ulf Holm har ställt följande frågor till mig.

1. På vilket sätt tänker jag verka för att arbetsmiljölagen följs av landets arbetsgivare?
2. Vilka initiativ tänker jag ta för att ILO:s rekommendationer kring tillsynsresurser ska följas?
3. Kommer jag att verka för att företagshälsovården byggs ut?
4. Kommer jag att verka för att Arbetsmiljöverket läggs ned under denna mandatperiod och, om så är fallet, vilken myndighet ska då ta över ansvaret för att arbetsmiljölagstiftningen efterlevs?

Låt mig börja med att klarlägga att inriktningen för Arbetsmiljöverkets anslagsminskningar lades fast i budgetpropositionen för 2007. Då bestämdes att anslaget skulle minskas successivt under en period om tre år. Uppgifter i november 2007 om att verket tvingas göra ytterligare uppsägningar föranleds inte av några nya åtgärder från regeringens sida. Uppsägningarna görs inom ramen för den anpassning av verksamheten som pågår. I syfte att skapa bättre möjligheter för myndighetens ledning att hantera situationen har regeringen emellertid lämnat besked om att en tillfälligt utökad anslagskredit kommer att ges.

Den anslagsminskning som genomförs under perioden 2007–2009 kommer, när minskningen är helt genomförd, innebära att anslagsnivån ligger på i stort sett samma reala nivå som den gjorde i slutet av 1990-

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

talet. Det bör samtidigt påpekas att det statliga stödet till den regionala skyddsombudsverksamheten är högre nu än det var då.

Vad gäller den första och den fjärde frågan kan konstateras att tillsynen över efterlevnaden av arbetsmiljölagstiftningen utövas av Arbetsmiljöverket. Eftersom jag inte har för avsikt att lägga ned Arbetsmiljöverket kommer denna tillsyn även framgent att utövas av verket.

Arbetsmiljöverket ska fokusera på arbetsplatser med störst risk för ohälsa och olycksfall. Detta är en viktig prioritering för att kunna upprätthålla en effektiv tillsynsverksamhet.

Det torde stå klart att vi aldrig kommer att kunna nå alla arbetsplatser med statliga tillsynsinsatser, och det vore heller inte ett effektivt användande av resurserna.

Det är därför av vikt att den statliga tillsynen av lagstiftningen kompletteras med en bred och aktiv partssamverkan i dessa frågor. Min uppfattning är att det finns en bra partssamverkan. Fackliga organisationer och skyddsombud har viktiga uppgifter i fråga om hur arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna ska organiseras och bedrivas. Skyddsombuden har också möjlighet att ingripa vid missförhållanden och uppmärksamma tillsynsmyndigheten på dessa förhållanden och eventuella lagbrott.

Jag vill också påminna om det arbete regeringen inlett med att se över arbetsmiljöpolicen. Inom ramen för denna översyn finns det anledning att diskutera både innehållet i policen och vilka roller de olika aktörerna bör ha. Inte minst viktigt är det att titta på roll- och ansvarsfördelningen mellan staten och arbetsmarknadens parter.

Vad gäller den andra frågan bör påpekas att det inte finns någon ILO-rekommendation i sedvanlig mening om lämpliga nivåer på antalet arbetsmiljöinspektörer. Det Ulf Holm hänvisar till handlar om ett riktmärke som kan användas vid jämförelser av tillsynsförhållandena i olika ILO-länder.

Detta kan dock inte ensamt läggas till grund för en bedömning av de svenska insatserna på arbetsmiljöområdet. Även andra insatser och verktyg måste uppmärksammas. Vid en jämförelse med andra länder kan konstateras att systemet med regionala skyddsombud inte förekommer annat än undantagsvis i andra länder. Det svenska statliga stödet till den verksamheten torde således vara ganska unikt och är ett viktigt exempel på sådant stöd för det lokala arbetsmiljöarbetet som Ulf Holm beskriver.

Vad till sist gäller den tredje frågan håller jag med Ulf Holm om att även företagshälsovården är ett viktigt stöd i det lokala arbetsmiljöarbetet. Dessutom bör företagshälsovården i större utsträckning kunna fungera som ett stöd i återgången till arbete och som en länk mellan arbetsplatsen och hälso- och sjukvården. I budgetpropositionen för 2008 föreslog regeringen åtgärder för en vidareutveckling av företagshälsovården i dessa avseenden, inklusive ett finansieringsstöd. Regeringen arbetar nu genom Socialdepartementet vidare med dessa åtgärder med sikte på att en modell med en förstärkt roll för företagshälsovården inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ska kunna börja tillämpas under 2008. En förstärkt roll för företagshälsovården i dessa avseenden bör även bidra till att dess roll i det förebyggande arbetsmiljöarbetet kan utvecklas.

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om jag naturligtvis inte är riktigt nöjd med det. Ja, ett av svaren är jag nöjd med, det som handlar om företagshälsovården. Det är jag ganska nöjd med, måste jag säga, men det finns en del andra saker som jag är mindre nöjd med.

När det gäller Arbetsmiljöverket har regeringen gjort ganska stora nedskärningar i två budgetar i rad nu. Häromveckan kom det besked om att ytterligare 50 arbetsmiljöinspektörer ska sägas upp. Det betyder att 150 personer har sagts upp när det gäller arbetsmiljöinspektion. Det är ganska mycket folk, mycket folk framför allt därför att det som Arbetsmiljöverket har jobbat med väldigt mycket är förebyggande arbete. De har inspekterat för att se till att det går till på rätt sätt. Svenska Arbetsmiljöverket brukar inte gå ut och göra stickkontroller i syfte att sätta åt arbetsgivare utan tvärtom förebyggande hjälpa arbetsgivare att förbättra arbetsmiljön för att arbetstagare ska ha en bättre arbetsmiljö och inte ska behöva bli sjukskrivna. Man gör annorlunda i andra länder, men så är inte den svenska traditionen. Jag tror att det är väldigt viktigt.

Nu har vi en högkonjunktur, och fler och fler människor kommer i arbete. Då borde vi kanske ha fler arbetsmiljöinspektörer som kontrollerar arbetsplatserna i förebyggande syfte. Arbetsmarknadsministern har själv sagt att nästa steg är att vi ska ta itu med alla sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Varför har de flesta av förtidspensionärerna i det här landet blivit förtidspensionärer? Jo, på grund av bristande arbetsmiljö och utslitning, dålig organisering och förslitningsskador framför allt inom vårdyrken. Arbetsmiljöverket spelar naturligtvis en oerhört viktig roll i ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att förhindra att människor blir utslitna på arbetsplatserna.

Jag menar att den politik som regeringen nu för är direkt kontraproduktiv. Vi riskerar i alla fall att få ännu större problem med hälsofrågor längre framöver. Det är ingenting som kommer kanske detta år eller nästa år, utan det är något som kommer om fem–tio år när arbetsmiljön har blivit försämrad på arbetsplatserna och man inte får någon hjälp av till exempel arbetsmiljöinspektörer att förbättra arbetsmiljön. Därför är jag så orolig för att regeringen skär ned så kopiöst mycket inom det här området.

För bara några veckor sedan fick vi en rapport från Sif och HTF, som har tittat på arbetsmiljön för alla tjänstemän som sitter vid skrivbord, som inte är den vanligaste arbetsmiljöproblematiken hittills. Vanligtvis är det problem med arbetsmiljön inom vårdyrkena med tunga lyft. Det är oftast problem på företag, men också inom tjänstemannayrket finns det stora problem med ryggar och musarmar, och man har psykosociala problem. Därför är arbetsmiljöfrågorna A och O.

Jag välkomnar givetvis den proposition, tror jag att det är, fru talman, som ska komma nästa år, eller om det bara är en rapport om arbetsmiljöfrågor. Jag anser också att det är väldigt viktigt att avsätta pengar för att man ska kunna genomföra ordentliga arbetsmiljöinspektioner ute på arbetsplatserna.

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag delar Ulf Holms engagemang i denna fråga och av väldigt många skäl som jag tror att vi kan vara rätt överens om.

Det kom en utredning för sju åtta år sedan som visade att arbetsmiljörelaterad ohälsa kostar ungefär 50 miljarder per år, dels i direkta kostnader för sjukfrånvaro och annat, dels i form av produktionsbortfall. 50 miljarder per år är väldigt mycket pengar! Det är tillväxt som vi går miste om, det är skatteintäkter som vi går miste om. Och bakom dessa siffror är det, precis som Ulf Holm säger, ett antal människor som mår dåligt.

En grundmålsättning när vi pratar om arbetsmiljöfrågor måste vara, tycker jag, att man ska må bra när man går till jobbet, att man ska må bra på jobbet och att man ska må bra när man går därifrån och känna att man har gjort en vettig insats, är uppskattad och har en viktig uppgift att utföra utan att för den skull bli sjuk, riskera att förolyckas eller må dåligt på jobbet. Det tycker jag är grunden för det hela.

När jag har sagt detta vill jag också försöka koppla ihop arbetsmiljöpolitiken lite tydligare med jobbpolitiken. Vi kan inte ha det så att vi genom att ha en dålig arbetsmiljö förlorar så många människor som inte är med och bidrar och inte är med och arbetar. Det måste vi försöka rätta till.

Problemet, som jag ser det, är att i den allmänna debatten om arbetsmiljöpolitiken har det varit lite för lite nytänkande ganska länge, eller också har debatten inte varit tillräckligt politiskt sexig – om jag får säga det i talarstolen, men ni förstår vad jag menar – inte tillräckligt intressant, inte tillräckligt engagerande för många. Det tycker jag är synd.

Det var med detta som syfte som vi redan i våras började se oss runt i länderna i Europa och inte minst i vår absoluta närhet för att ta intryck och se vad som har hänt och på vilket sätt vi kan få en mer spännig, intressant, livfull och bred arbetsmiljödebatt i Sverige.

Kenth Pettersson, som då var generaldirektör för Arbetsmiljöverket, och jag åkte till Danmark – hans sista utlandsresa innan han tragiskt gick bort – och det var oerhört intressant. Det jag mest fastnade för var att man på olika sätt har försökt ladda arbetsmiljöpolitiken till något positivt, det vill säga att det inte enbart handlade om inspektioner, kontroller och regelverk, även om jag ska understryka att det är nog så viktigt. Det behövs också. Därutöver har man försökt hitta en positiv laddning. Inte minst för arbetsgivarna har en god arbetsmiljö blivit ett konkurrensmedel. Det har sedan uppstått en del missförstånd om idén med smileys, det typiska danska förslaget. Jag vill inte låsa fast mig vid att just det är världens bästa idé, måste jag erkänna. Icke desto mindre är det ett exempel på att det går att hitta former som gör att arbetsmiljön uppfattas som ett positivt laddat konkurrensmedel. Det som jag i grunden skulle vilja försöka visa är vad en god arbetsmiljö innebär, inte minst för den enskilde som slipper oroas för att bli dålig, för att vara hemma från jobbet eller i värsta fall till och med avlida. Det är en vinst för arbetsgivaren att se till att arbetsmiljön är god i stället för att ha hög personalomsättning, många som slutar eller i förtid lämnar företagen.

Vi hade ett seminarium den 24 augusti på detta tema med en lång rad forskare. Många av forskarna konstaterade just att en god arbetsmiljö är en ledarskapsfråga och en kulturfråga i företaget. Det kan vi diskutera mycket om. Det är jätteintressant.

En tredje dimension är att det naturligtvis också ur samhällsekonomisk synvinkel är en väldigt god idé att ha en bra arbetsmiljö.

Nu går vi vidare med något som vi kallar för en ny tankeram i en departementsskrivelse som kommer inom kort. Jag har inte ett exakt publiceringsdatum. Det är nästa steg i en bredare diskussion med forskare, med arbetsmarknadens parter och naturligtvis med riksdagsledamöter och andra som är intresserade av den här frågan. Jag ser fram emot att gå vidare med det arbetet.

Anf. 84 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det gläder mig att arbetsmarknadsministern har ett så starkt engagemang i den här frågan. Det är viktigt och det är bra. Men samtidigt beklagar jag att man skär ned så mycket på Arbetsmiljöverket. Nu ska jag inte säga att pengar löser allting. Man måste också se till att de som jobbar på Arbetsmiljöverket gör rätt saker, och det tror jag faktiskt att de gör i det här fallet. Att då skära bort 150 tjänster tror jag är olyckligt, framför allt om vi vill ha en politik där folk ska ha det bra på arbetsplatserna. Då kräver det att man har ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att förhindra förslitningsskador av diverse skäl och andra saker.

Man kan säga att det är en ledarskapsfråga. Det håller jag med om. Då kanske man ska ordna en utbildning för chefer etcetera som ett förebyggande arbete. Arbetsmiljöverket kan bidra med att hjälpa företagen – de kan säkert ta lite betalt för det också, fru talman – att ordna just en sådan utbildning. Det är jag inte alls främmande för. Men eftersom vi inte har kommit dit är det konstigt att man först ska skära ned på personalen och två år senare komma med en departementsskrivelse i frågan. Det hade varit bättre om departementsskrivelsen hade kommit först och att man sedan sett vilka resurser som behövs för att uppnå denna politik. Nu gör regeringen tvärtom, och det är det som är så frustrerande och beklagansvärt.

Vi har en ganska bra arbetsmiljölagstiftning i Sverige. Jag tror i alla fall att den är ganska bra. Jag är inte den som hojtar om att vi måste förändra regelverket, utan det är tillämpningen av det som måste förändras. En av de rapporter som har kommit de senaste månaderna visar att tre av fyra företag bryter mot gällande arbetsmiljölagstiftning, att de inte kan ordna en bra arbetsmiljö.

Vem är det då som ska hjälpa de här tre av fyra företagen att få en bättre arbetsmiljö? Är det arbetsmarknadsministern själv som ska vara ute och dela ut smileys? Nej, jag tror inte det. Jag tror att Arbetsmiljöverket kan hjälpa till med detta arbete, och då måste det också finnas arbetsmiljöinspektörer.

Smileys i all ära, men jag tror inte att de förbättrar arbetsmiljön för fyra miljoner arbetare i Sverige.

Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig bygga vidare på det sista som Ulf Holm sade, för jag kan nog dela en del av bedömningarna i alla fall, att tillämpningarna av regelverket kan vara det som ställer till bekymmer. Jag tror säkert att det är så. Då måste man ställa sig frågan: Är regelverket begripligt? Är det legitimt för de enskilda?

Prot. 2007/08:39

7 december

*Svar på
interpellationer*

Jag tror att en del av svaret på den här frågan ligger i att inte bara arbeta med *push*, det vill säga att trycka ut regelverk och ha tydlighet. Det måste också finnas ett slags *pull*, alltså en efterfrågan hos den enskilde arbetsgivaren, enskilde företagaren, organisationen eller vad det nu kan vara. De ska känna att det är en god och sund ekonomisk idé, som de själva tjänar på, att erbjuda en god arbetsmiljö, för så är det ju.

Personalomsättning till följd av dålig arbetsmiljö är företagsekonomiskt en katastrof. Det är riktigt uselt. Och det är möjligt att det finns en och annan – det gör det säkert – som inte resonerar tillräckligt långsiktigt utan tänker att nu kör vi på här och utnyttjar situationen. Vi har i medie-debatter sett exempel på det som har varit alldeles förfärliga. Men för en seriös företagare är det utan tvekan en god idé att erbjuda en god arbetsmiljö. Glada och nöjda medarbetare gör ett bättre jobb. Medarbetare som mår bra ska ha möjlighet att stanna kvar på jobbet. Det är en bättre företagsekonomisk vinst än alternativet.

Jag kan naturligtvis förstå Ulf Holms invändning mot besparingarna. Det kan jag definitivt göra. Men de bygger naturligtvis på en prioritering, och det gäller alla besparingar som regeringen har gjort under förra budgetåret och detta budgetår. Vi vill prioritera utanförskapsbekämpning och åtgärder för att sänka arbetslösheten och få fler tillbaka i arbete. Det gör att vi bland annat på Arbetsmiljöverket dragit ned på en del resurser, vilket innebär att vi ligger på de nivåer som gällde ungefär vid sekelskiftet.

Utbildning av chefer nämnde Ulf Holm. Det var en av de idéer som kom upp vid seminariet. Det kom på sittande seminarium åtminstone 30–40 olika idéer av alla möjliga slag. En del av det arbete som pågått sedan dess har varit att fånga upp en del av dem och sammanföra dem i ett dokument för att kunna ha en bred diskussion under våren. Jag ser mycket fram emot detta, för jag tror att det krävs en politisk nytändning för att arbetsmiljöfrågan ska komma lite högre på den politiska dagordningen.

Seminariet var en enskild händelse. Men jag ser fram emot att det blir fler sådana, för den allmänna känslan hos mig var att det var i en sådan positiv anda som man ville diskutera och debattera. Det märktes att frågan inte har varit på den politiska dagordningen på ett tag, för det fanns mycket spännande att säga. Jag ser fram emot detta.

När det gäller de konkreta frågeställningarna som Ulf Holm hade i sin interpellation så har jag försökt svara på dem. Frågan är egentligen bredare än de enskilda delarna och handlar om hur det kommer att bli med arbetsmiljöpolicen i kombination med att Ulf Holm tycker att det var dumt att vi drog ned på anslaget till Arbetsmiljöverket.

I det första delmomentet, om jag får omtolka frågeställningarna, säger jag: Välkommen till dans! Det kommer att bli en spännande arbetsmiljöpolitisk vår. I det andra säger jag att jag kan förstå invändningarna, men det är en prioriteringsfråga som regeringen har gjort. Även om Ulf Holm inte delar den åsikten eller bedömningen så är det icke desto mindre på detta sätt.

Anf. 86 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag är nog inte ensam om att inte förstå regeringens prioriteringar. Kan man sänka skatten för rika män i storstadsområdena med så många miljarder kan man väl satsa ett par hundra miljoner på en bättre

arbetsmiljö för fyra miljoner arbetstagare. Jag kan inte förstå regeringens prioritering, det är helt korrekt uppfattat av arbetsmarknadsministern. Jag tycker att det är fel prioritering. Man borde ha behållit de 150 tjänsterna på Arbetsmiljöverket som man nu drar ned på och i stället satsat ännu mer.

Visst är det så att enskilda företag, som jag tror att arbetsmarknadsministern hänvisade till, ska kunna tjäna på en bra arbetsmiljö. Det var precis det som den förra regeringen tillsammans med Miljöpartiet och Vänstern försökte komma åt, nämligen att ge ekonomiska incitament för att ha en bättre arbetsmiljö och därigenom motverka ohälsa. Företag skulle i princip få rabatt om de hade en bra arbetsmiljö och tog tag i detta. Vi hade undantagit de små företagen så att det inte skulle drabbas av detta, utan de gällde framför allt de större arbetsgivarna. Årligt talat blev det oftast landstingen därför att de tyvärr är en av de sämre arbetsgivarna när det gäller arbetsmiljöfrågor. Det beklagar vi djupt eftersom det är en politiskt styrd verksamhet. Att vi inte har kunnat fixa till det bättre är beklagansvärt, men så är det.

Förslaget att ge ekonomiska incitament för att minska ohälsa tog regeringen bort. Det var en av de första återställarna, som ni kallar det. Efter det har inget kommit. Det ser vi också i statistiken. Ohälsotalen sjunker inte. Det blir inte färre förtidspensionärer. Det är risk att de kommer att bli fler om regeringen inte tar arbetsmiljöfrågorna på riktigt stort allvar, och det gör man inte. Den prioritering som är gjord är att man inte ska ge pengar till arbetsmiljöfrågor. I stället ska man sänka skatten för de rika i storstadsområdena. Det är fel prioritering!

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Nu hettar det till i sista rundan! När det gäller regeringens prioritering: I valet mellan att ge mer pengar till myndigheter eller rejäla resurser för att göra det mer lönsamt att arbeta och billigare att anställa har denna regering gjort en tydlig prioritering till skillnad från den förra.

När det gäller det sista som Ulf Holm nämnde, nämligen förtidspensionärer, personer med rehabiliteringsbehov och långtidssjukskrivna är det riktigt att det har hänt för lite. Det var också därför som åtgärderna i höstens budgetproposition handlade om att förstärka incitamenten för förtidspensionärer att komma tillbaka, sänka trösklarna och göra det billigare, enklare och mindre riskabelt för den enskilde förtidspensionären, i detta fall, att pröva sin arbetsförmåga.

60 procent av de 553 000 förtidspensionärerna säger att de har någon typ av arbetsförmåga kvar. Jag skulle naturligtvis vilja ha en politik som både bromsar inflödet av nya förtidspensionärer och gör det möjligt att stanna kvar och som gör det möjligt för dem som har förtidspension att lättare pröva sin arbetsförmåga utan att ta en sådan individuell och personlig risk.

Det kan vi säkert åstadkomma till i någon annan diskussion. Jag ska givetvis inte diskutera detta utan att Ulf Holm får möjlighet att komma med inlägg. Men vi får säkert möjlighet att diskutera detta vid senare tillfälle. Jag ser fram emot den diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:39
7 december

Svar på
interpellationer

14 § Svar på interpellation 2007/08:165 om ökade risker för skattefusk

Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om jag har för avsikt att vidta några särskilda åtgärder för att minska riskerna för ökat skattefusk med anledning av regeringens förslag om sänkta socialavgifter för vissa delar av tjänstesektorn. Dessutom undrar han om jag har för avsikt att begränsa regelkrånglet i förslaget.

Förutom att öka sysselsättningen är ett av huvudskälen till att regeringen vill införa lägre socialavgifter för tjänstesektorn just att det kommer att leda till mindre skattefusk. Det höga skattetrycket på tjänster, den så kallade skattekillen, medför att vita tjänster är väsentligt dyrare än svarta. Genom åtgärden kommer vita tjänster lättare att kunna konkurrera med svarta. Fler kommer att vara villiga att köpa vita tjänster. Svarta jobb kommer att omvandlas till vita.

Självklart är det viktigt att systemets efterlevnad kontrolleras. Regeringen vill bekämpa fusk av alla slag, såväl bidragsfusk som skattefusk. Strävan att motverka skattefusk kommer givetvis även att omfatta regeringens förslag om sänkta socialavgifter.

För de företag som bedriver blandad verksamhet kan förslaget medföra att systemet bli mer invecklat, även om nedsättningen är frivillig. I förslaget har dock vidtagits vissa åtgärder för att minimera regelkrånglet. Regeringen har till exempel valt att ta åt sig av remissinstansernas kritik och föreslagit en förenklingsregel.

Anf. 89 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Anders Borg har svarat på min interpellation genom att bekräfta att skattesystemet blir mer invecklat om man sänker socialavgifterna på det sätt som regeringen har föreslagit. Jag tackar för det medgivandet, Anders Borg. Det är ändå ett klart besked.

Jag har också frågat om Anders Borg tänker vidta några ytterligare åtgärder för att minska riskerna för det skattefusk som kan bli en följd av förslaget. Jag kan inte av svaret höra eller utläsa någon form av åtgärd i det avseendet. Jag tittar i Anders Borgs förslag till resurser för Skatteverket och konstaterar att Skatteverket nästa år får mindre pengar till skattefuskbekämpning.

Om regeringen medvetet accepterar att lägga fram ett förslag som innebär att man får ett mer invecklat och komplicerat skattesystem och samtidigt säger till Skatteverket att de får lite mindre pengar att kontrollera skattesystemet med, är då inte risken ganska betydande att det blir mer skattefel eller skattefusk?

Jag medger att det har gjorts många försök under årens lopp att göra förändringar och differentieringar av både socialavgifter, moms och mycket annat. Det är naturligtvis instrument som man kan använda i skattepolitiken. Syftet kan ibland vara att skapa nya jobb och ibland att försöka komma till rätta med andra problem. Men jag har svårt att se hur det kan gå ihop att å ena sidan inse, vilket är bra att Anders Borg gör, att det kan leda till komplikationer för framför allt de företag som har blandade verksamheter och å andra sidan samtidigt säga att Skatteverket ska

få lite mindre pengar till att kontrollera att detta inte inträffar i fortsättningen.

Det fanns en betydande kritik från remissinstanserna mot förslaget för att det skulle snedvridna marknaden. Anders Borg brukar vara angelägen om att marknaden ska få leva sitt liv och att det framför allt ska vara på sjysta konkurrensneutrala villkor som tjänsterna ska kunna utvecklas.

Det har funnits en diskussion om att stora och små företag tjänar mycket pengar på detta. Man har sedan diskuterat möjligheten, som en ventil, att de stora företagen, om de är tillräckligt stora, inte ska få denna typ av minskning av socialavgifter. Det skapar ytterligare en komplikation eftersom man då kan börja manipulera systemet ytterligare med antal anställda och liknande.

Min slutsats är tyvärr, Anders Borg, att regeringen lägger fram ett förslag där regeringen tror att man ska få ut fler människor i arbete genom att sänka socialavgifterna. Samtidigt är regeringen medveten om att det kan bidra till lite fler skattefel – eller skattefusk, som vanligt folk säger. Jag tycker att det är lite oroande att vi är i den situationen.

Jag är inte heller så säker på att man ska tro att antalet anställda ökar i en del av branscherna. Regeringen föreslår till exempel konkret, så att alla förstår vad det handlar om, att man ska minska de sociala avgifterna för frisörer och den branschen. Jag är inte säker på att Anders Borg går oftare till frisören i fortsättningen bara för att socialavgifterna sänks efter årsskiftet. Jag tror att han går med viss regelbundenhet. Jag tror inte att det sker några större ingrepp i Anders Bords kalufs efter årsskiftet bara för att socialavgifterna är lägre. Jag tror att vi får räkna med ungefär samma frekvens i fortsättningen.

Som det exemplet visar har man ju inte uppnått själva syftet, nämligen att få till stånd fler arbetstillfällen. Man riskerar däremot att skapa fler komplikationer i skattesystemet och mer oreda och större risker för skattefusk.

Min fråga är: Varför har regeringen minskat på pengarna till Skatteverket samtidigt som man lägger fram det här förslaget som komplicerar skattesystemet?

Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga till Bosse Ringholm att jag har ett konkret medgivande att göra. Jag kommer inte att konsumera fler frisörtjänster. Det räcker med att klippa sig en gång om året. Jag skulle till och med kunna säga till Bosse Ringholm att det kan vara en tanke att spara till nästa år. Man slipper klippa sig, man behöver inte ägna någon stor energi åt sin frisyr. Att inte klippa sig är ett tidsbesparande och billigt sätt att sköta hårvården.

Det finns en logik i det som Bosse Ringholm säger som jag inte vill avfärda. Låt mig först säga något om varför vi har lagt fram det här förslaget.

Vi vet att höga sociala avgifter kan spela roll i branscher där man har mer lågutbildad arbetskraft och möjlighet att ersätta arbetet med eget arbete. Jag kan hålla med Bosse Ringholm om att sysselsättningen på Scania nog inte påverkas i någon större utsträckning av de sociala avgifterna. Men jag tror att det kan spela roll inom hotell, restaurang, bilreparatörer och en del andra branscher.

Kommissionen lägger för det kommande året väldigt stor vikt vid att få fram ett förslag om nedsatt moms på just de här områdena. Den enda skillnaden mellan kommissionens förslag och vårt är att de inte har inkluderat bilreparationer. Det kan man naturligtvis väga för och emot. De har å andra sidan inkluderat byggtjänster, vilket skulle kunna vara en fördel.

Varför har vi lagt begränsningen på det? Det är av det enkla och uppenbara skälet att ingen finansminister har obegränsade mängder med pengar. Om man vill skapa jobb måste man prioritera. Man måste göra avgränsningar för att det inte ska bli för dyrt. Jag kommer aldrig att tillhöra dem som förordar att man ska göra stora, breda, dramatiska sänkningar av arbetsgivaravgifterna. Det kanske kan finnas skäl att återkomma på det området. Att man stort och dramatiskt skulle kunna sänka arbetsgivaravgifterna utan att det påverkar statsfinanserna eller välfärden på ett allvarligt sätt tror jag inte. Därför måste man ha en avgränsning.

Vi har i dag fått Riksgäldens pressmeddelande, så jag kan inte avstå från att konstatera att vi har ett överskott på 146 miljarder den senaste tolv månadersperioden. Vi amorterar 134 miljarder på vår skuld. Det är naturligtvis glädjande att vi i goda tider kan göra det. Det är bland annat för att vi har valt att på det här området begränsa omfattningen av åtgärderna.

Det ska samtidigt sägas, vilket Bosse Ringholm lyfte fram, att det finns komplikationer med förslaget. Det är inget att sticka under stol med. De diskussioner vi har haft med kommissionen har tvingat oss att lägga på en restriktion med 250 anställda. Det är ju en komplikation.

Det är inte så att företag med fler än 250 anställda är dåliga arbetsgivare. De är tvärtom oftast mycket bra. De är oftast inne i verksamheter där vi vet att det är väl fungerande företagsmatsalar och skolbespisningar. Det är en komplikation, och det måste vi naturligtvis fundera över. Det var en förutsättning och ett krav från kommissionen för att förslaget över huvud taget skulle kunna genomföras. Vi ska värdera vidare vilka implikationer det har och vad det betyder.

Jag tror att både Bosse Ringholm och jag har bidragit till att Skatteverket har större möjligheter att bedriva en effektiv kontrollverksamhet. Bosse Ringholm avskaffade arvs- och gåvoskatten. Vi har avskaffat förmögenhetsskatten. Det var två mycket komplicerande och besvärliga skatter.

Inte minst för att den tidigare regeringen lämnade efter sig ett arv på det här området som vi hade nytta av har vi snabbt kunnat få fram förslag om personalliggare och omvänd momsföring i byggsektorn. På basis av de uppgifter som Skatteverket hittills har presenterat – de ska återkomma med en full utvärdering – tror vi att förslaget om personalliggare har varit en viktig åtgärd.

Jag är inte främmande för att vi ska gå vidare med åtgärder för att ytterligare skärpa skattekontrollen. Om vi ska kunna hålla någorlunda anständiga och vettiga skattenivåer måste vi ha en någorlunda bra och tydlig kontroll av skattesystemet. På den punkten delar jag Bosse Ringholms hållning.

Herr talman! Jag är inte den som ska ge råd till Anders Borg när det gäller hans besök hos frisören. Men jag kan konstatera att han bara går en gång per år. Jag går i varje fall en gång i månaden, så jag har bidragit till sysselsättningen något mer än vad Anders Borg har gjort. Anders Borg säger att även om han nu sänker de sociala avgifterna för frisörerna tänker han ändå inte gå dit särskilt ofta. Då bekräftar han att det inte har någon större sysselsättningseffekt. Jag ska inte ge råd, men något tätare besök hos frisörerna skulle säkert uppskattas av dem eftersom de får fler jobb, oavsett socialavgifterna.

Jag håller med Anders Borg om att det är mer komplicerat om man inför de olika gränserna. Man säger att de som har 250 anställda och fler inte får del av socialavgiftssänkningen, men de andra får det. Därför tycker vi att det är en felaktig idé. Vi tror inte att det leder till fler jobb.

Om man vill ha fler jobb hade alla de miljoner och miljarder som går till det här projektet i stället kunnat användas för de tiotusentals människor i Sverige som i dag nekas vuxenutbildning. De vill ha kommunal vuxenutbildning därför att de vill skaffa sig en yrkesutbildning för att få ett jobb. De får inte den chansen. Där hade pengarna gjort större nytta. Tiotusentals människor som är arbetslösa skulle gärna ha haft en arbetsmarknadsutbildning. De får inte någon arbetsmarknadsutbildning eftersom det inte finns pengar till det.

Jag vet naturligtvis att en finansminister inte har obegränsat med pengar. Anders Borg bekräftar med pressmeddelandet att han har fått ära mycket pengar av både mig och Pär Nuder, hans föregångare som finansminister. När han nu har pengar ska han använda dem på rätt sätt och inte sänka socialavgifterna, vilket ger mycket begränsad – kanske ingen – effekt på sysselsättningen. Det ställer framför allt till en massa problem när det gäller skatterna och komplikationer i skattesystemet.

Jag tog exemplen med arbetsmarknadsutbildning och kommunal vuxenutbildning. Men det finns flera exempel där pengarna hade gjort mycket större nytta om man vill skapa jobb. Alla de branschprogram som vi utvecklade i näringspolitiken har nu lagts åt sidan. De uppskattades oerhört mycket både av industrin och av stora och små företag. Vi införde mängder av andra näringspolitiska insatser från socialdemokratiskt håll som nu har lagts åt sidan för att regeringen surfar på konjunkturen.

Faktum är att under det sista året som Socialdemokraterna regerade tillkom nästan dubbelt så många nya jobb som det har gjort under det första året med den nya regeringen. Trots att den nya regeringen har fått sopa hem hela högkonjunkturen har man bara åstadkommit ungefär hälften så många nya jobb som de som tillkom under det sista socialdemokratiska året.

Min fråga som du inte berörde, Anders Borg, kvarstår. Du har ju ett par möjligheter till. Om nu inte EU-kommissionen kastar omkull hela projektet och tvingar er att göra något annat, är det inte vanskligt att å ena sidan komplicera skattesystemet genom de sänkta socialavgifterna och å andra sidan säga till Skatteverket som ska kontrollera det: *Sorry*, ni får 150 miljoner kronor mindre till ert förfogande nästa år?

Från socialdemokratiskt håll har vi även av andra skäl tyckt att det är viktigt att öka skattekontrollen. Därför har vi lagt in ytterligare pengar nästa år till Skatteverket. Anders Borg har valt den motsatta vägen.

Jag ska inte vara så elak att jag påminner om de skattefel som har förekommit i regeringens nära kretsar under senare tid. Det är inte bara ett och annat skattefel där som det handlar om. Det handlar naturligtvis om att det finns systematiska bekymmer inom mycket av vår skatteuppbörd och vårt skattesystem. Det vore bra om vi kom till rätta med skattefusket. Då behövs det mer pengar, inte mindre.

Min slutfråga är: Varför har ni minskat pengarna till Skatteverket när ni vet att det behövs mer?

Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig börja med att kommentera varför vi ändå vill ta på oss komplikationerna i skattesystemet. Det är för att för frisörer, restauranger, bilreparatörer och i en del andra branscher riskerar höga skattebelastningar på arbete att dämpa lönerna och sysselsättningen på ett sätt som är bekymmersamt. Hotell- och restaurangarbetsgivarna har räknat med att det här förslaget kan öka sysselsättningen med 15 000 personer i deras bransch.

När LO:s chefsekonom Dan Andersson utredde detta i mitten av 90-talet räknade han med att det skulle kunna öka sysselsättningen med 20 000–40 000. Det är alltså en åtgärd som vi bedömer är positiv. Dan Andersson har sedan också konstaterat att det är möjligt att den inte leder till fullt så stora sysselsättningseffekter men att den då leder till högre löner för frisörer, restauranganställda, hotellanställda och bilreparatörer. Det är väl inte det värsta som kan hända? Det är ofta grupper som har ett behov av lite extra pengar i plånboken.

Detta är skälet till att vi tycker att det är värt att ta på oss komplikationen. Vill vi leva med ett förhållandevis högt skattetryck – det är jag övertygad om att vi kommer att få göra under kommande decennier oavsett vem som har regeringsmakten – måste vi minska kostnaderna för att ha så höga skattebelastningar som vi har i just dessa sektorer.

Detta förslag har förhoppningsvis sådana effekter. Det ligger en fördel i att det är socialavgifter som man sänker därför att det har en stark koppling till arbete.

Låt mig också säga något om vuxenutbildningen. Det som regeringen gör är att vi omfördelar stöden till ett generellt statsbidrag, så att kommunerna har möjligheter att prioritera detta. Vi tillför pengar till utbildningsväsendet för att det ska finnas mer pengar till att läsa, räkna och skriva och för att det ska finnas mer pengar till lärarutbildning. Vi tillför en del av de resurser som också finns för kvalitet i den högre utbildningen.

Sedan kan vi naturligtvis diskutera om det är bättre med vuxenutbildning än läsa, räkna och skriva för små barn. Jag tror att de grundläggande kunskaperna i skolan är väldigt viktiga, och de har nog varit lite eftersatta.

Sedan är det så att regeringens politik ger effekt. Det handlar naturligtvis inte bara om konjunkturen. Om man tittar på OECD:s prognos som presenterades i går sjunker arbetslösheten i Sverige från 2006 till 2009 från 5,3 till 3,6 procent. Det är mellan 2007 och 2009 den största

nedgången av arbetslösheten om man jämför med alla utvecklade industriländer. Man konstaterar i rapporten att de reformer som har presenterats under de senaste åren kommer att förstärkas med ytterligare reformer vid årsskiftet och att dessa reformer sammantaget kommer att ha en betydande inverkan – *substantial impact* – på sysselsättningen på lång sikt. Man tror också att det finns en sannolikhet för att en stor del av effekterna kommer på kort sikt.

Detta är åtgärder som vi har vidtagit och som vi, Konjunkturinstitutet, OECD och andra bedömer har effekter. En av dem är denna åtgärd. Det är naturligtvis riktigt.

Sedan är det naturligtvis så, som Bosse Ringholm påpekar, att arbetet med att upprätthålla legitimiteten i skattesystemet aldrig tar slut. Vi måste ha ett skattesystem som uppfattas som enkelt och som uppfattas som legitimt därför att det finansierar bra offentlig verksamhet som människor vill betala för. Dessutom måste vi ha en kontroll som gör att reglerna efterlevs, så att skattefel och skattefusk förhindras.

Jag ska inte heller gå in på vad tidigare regeringar har haft för ansvar i frågor som gäller att enskilda människor begår misstag. Misstag begår vi alla vid vissa tillfällen, och det är bara att beklaga.

Vi kommer att återkomma med ytterligare åtgärder för att förstärka arbetet med att upprätthålla en god skattemoral och att lägga grunden för att det ska vara enkelt att göra rätt och svårt att göra fel. Det är den inriktning som vi har på detta arbete. Jag tror också att vi kommer att kunna presentera ytterligare konkreta åtgärder om en tid.

Anf. 93 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det finns de som, visserligen lite elakt, har sagt att den nuvarande regeringens företrädare är någon form av falska profeter. Vad menar de med det? Jo, en falsk profet är någon som säger en sak och gör något helt annat, någon som lovar en sak och gör någonting helt annat.

Anders Borg talade väldigt vältaligt och väldigt engagerat för att vi bör kontrollera mer och se till att det inte blir skattefusk. Men Anders Borg kommenterade inte min fråga varför man då minskar resurserna för kontrollen med 150 miljoner kronor. Man kan inte vara profet ena stunden och säga att det är jättebra med mer kontroll av skattesystemet för att se till att vi minskar skattefusket och i nästa stund säga att man är ledsen för att Skatteverket får lite mindre pengar till sitt förfogande. Varenda sjuåring vet att detta inte går ihop. Det är kanske det första som man lär sig, att det ska finnas något samband mellan det som man säger och det som man gör.

Anders Borg, om ni tror att det kan skapas fler jobb genom att ni sänker socialavgifter på det sätt som ni gör kan du naturligtvis säga att det i prognoserna sägs att så och så många jobb kommer att skapas. Men det är bara prognoser. Vad det blir i verkligheten vet vi ingenting om.

Vi vet däremot att när den socialdemokratiska regeringen för ett antal år sedan sänkte de sociala avgifterna för framför allt de små företagen fick vi nya jobb och nya företag. Man såg det som en styrka. Men det första som Anders Borg gjorde när han kom till Finansdepartementet var att ändra de sociala avgifter som vi hade sänkt för de små företagen. Detta ströks och togs bort omedelbart.

Jag förstår inte konsekvenserna när det gäller detta. Först ökar man skattebördan för framför allt ett stort antal mindre företag. Sedan säger man något år senare att det kanske vore bra med lite mindre sociala avgifter. Då säger man att det blir komplikationer i skattesystemet. Men, säger man: Ni får lite mindre pengar så ska det säkert gå bra ändå. Det hänger inte ihop, Anders Borg.

Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Detta är en viktig debatt, och jag välkomnar att Bosse Ringholm tar upp dessa frågor därför att det är viktigt att vi har en god ordning på skattekontrollen men också att vi har ett någorlunda enkelt och väl fungerande skattesystem.

Det är tre saker som jag tycker är viktiga i våra prioriteringar. Det är full sysselsättning. Vi närmar oss detta genom att nu öka antalet jobb kraftigt. Det är också starka offentliga finanser och en god välfärd. Detta förslag är viktigt i alla dessa delar. Det är avgränsat och bidrar därmed till att vi klarar av det utan att belasta de offentliga finanserna. Det bidrar till att sysselsättningen ökar. Jag vill inte ge någon exakt siffra, men det handlar kanske om 10 000, 20 000, 30 000 eller möjligtvis fler personer. Det bidrar också till en väl fungerande välfärd därför att fler människor kommer i arbete.

Det är viktigt att vi klarar dessa saker och samtidigt upprätthåller en god skattemoral. Jag vill ändå påpeka att när vi har infört omvänd momsföring för byggsektorn, när vi har infört personalliggare inom delar av dessa branscher och när vi nu lättar upp för tjänstesektorn kommer detta att underlätta en minskning av skattefusk. Jag ger gärna Bosse Ringholm och den tidigare regeringen erkännandet att både förslaget om omvänd momsföring och förslaget om personalliggare är förslag som vi har anpassat men i grunden har tagit över från den tidigare regeringen.

Skatteverket måste ha större resurser i dag än vad man hade tidigare eftersom Bosse Ringholm har avskaffat arvs- och gåvoskatten och vi har avskaffat förmögenhetsskatten. Alla har sagt att det var skatter som var dyra att administrera, och det måste rimligen ha underlättat för Skatteverket.

Sedan vill jag säga att Bosse Ringholm och jag har en annan egenhet gemensamt. Det är att vi båda har försämrat när det gäller momssatsen för arbetsgivaravgiften för de små företagen, av goda skäl, tyckte jag, när Bosse Ringholm gjorde det, och av samma skäl när vi gör det.

Jag understryker gärna att vi tror att Skatteverket har fått mer resurser av det skälet att vi har lyft av dem viktiga arbetsuppgifter. Vi ska noga följa denna utveckling. Vi vill inte ha ett skatteverk som sitter snålfött utan resurser, utan det ska vara ett verk som har goda möjligheter att fullgöra sin uppgift. Det hoppas jag att vi kan vara överens om. Sedan får vi återkomma till denna diskussion vid ytterligare tillfällen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! LiseLotte Olsson har frågat statsministern huruvida han avser att vidta några åtgärder för att förbättra den ekonomiska standarden för ensamstående föräldrar. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Ensamstående föräldrar är en utsatt grupp i samhället. Till största del består den av kvinnor. Löneinkomsterna är ofta låga, och de familjepolitiska stöden utgör en stor del av den disponibla inkomsten. De familjepolitiska stöden är utformade för att täcka barns behov och ge ekonomiskt svaga grupper möjlighet till ett boende anpassat efter familjesituationen. Familjestöden justeras i takt med prisutvecklingen. När lönerna utvecklas i snabbare takt än priserna blir inkomstutvecklingen lägre för grupper som har en stor del av sina inkomster från olika familjestöd.

Regeringens politik grundas på noggranna fördelningsanalyser. Situationen för ensamstående med låga inkomster är en viktig utgångspunkt vid utformningen av politiken. Jobbskatteavdraget och möjligheten för ensamstående att deltidstämpla under en längre period än sammanboende är exempel på detta.

Regeringen anser att det är angeläget att förbättra situationen för de barn som har sämst ekonomisk standard. I finansplanen aviserades därför en utredning med uppgift att se över fördelnings- och marginaleffekter av de stöd som riktar sig till ekonomiskt utsatta hushåll med barn.

Huvudinriktningen på regeringens politik är att få fler i arbete. Därmed kan bidragsberoende och ekonomiska klyftor minska. Det är nyckeln till en förbättrad ekonomisk situation för människor med en svag anknytning till arbetsmarknaden.

Anf. 96 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Jag börjar med att tacka för svaret, trots att jag tycker att det inte var så mycket i det som var hoppingivande för de ensamstående.

Regeringen vet inte hur det är i verkligheten. Regeringen utgår i sin politik från att alla familjer ser likadana ut. Men i verkligheten är det så att en tredjedel av landets familjer inte är det som vi per automatik tänker på när vi talar om familjer, det vill säga mamma, pappa och barn. Nej, en tredjedel av landets familjer är familjer bestående av en förälder. Våldigt ofta är det en mamma och ett barn.

Det finns 263 000 ensamstående med barn i dag, och av dem är 67 procent kvinnor. Trots det är det den så kallade kärnfamiljen som utgör grunden och är normbildare för lagstiftning och regelverk. Det leder till att villkoren för barnfamiljer är orättvisa och ojämlika.

Det blir väldigt tydligt när man läser högerregeringens budget. Jag ska ta några exempel. Under utgiftsområdet Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns några sidor om politikens inriktning. Där säger ni så tjugigt att familjepolitiken bland annat ska öka familjernas valfrihet.

*Svar på
interpellationer*

Ett av högerens förslag är att införa ett vårdnadsbidrag på 3 000 kronor i månaden. Jag skulle gärna vilja ha svar på hur ett vårdnadsbidrag på den summan gör att en ensamstående förälder får mer valmöjlighet. Vem kan leva på 3 000 kronor per månad i dag i Sverige? Det är omöjligt om man är ensamstående.

En annan sak som regeringen slår sig på bröstet för är den så kallade jämställdhetsbonusen. Vad har en ensamstående mamma för glädje av den?

Herr talman! Den ekonomiska standarden bland ensamstående föräldrar blir allt sämre. Ensamstående föräldrar, företrädesvis kvinnor, är den grupp som har störst andel i befolkningen med låg inkomst. Gruppen ökar dessutom. I dag säger siffrorna att 95 000 barn lever under svåra ekonomiska förhållanden. Av de ensamstående är det 30 procent som har en låg inkomst och bland sammanboende är det 8 procent. Det är en helt oförsvarlig skillnad.

Siffrorna som jag nämnde nyss kommer från er egen budgetproposition. Jag och säkert alla ensamstående skulle vilja höra konkreta förslag med pengar avsatta i budgeten för att rätta till det. I stället hänvisar finansministern i svaret till en utredning som ska se över bland annat fördelningseffekterna av de stöd som riktar sig till ekonomiskt utsatta hushåll med barn. Jag tycker inte att det räcker.

Precis som jag säger i min fråga har vi låtit riksdagens utredningstjänst titta på hur den ekonomiska standarden försämrats för ensamstående föräldrar under regeringens första år. Vi har bett den kartlägga arbetslöshet, sysselsättningsgrad, ohälsa och andel med försörjningsstöd bland ensamstående föräldrar med barn under 19 år.

Det visar sig att ensamstående föräldrar – och då särskilt kvinnor, eftersom det är den stora gruppen – är starkt överrepresenterade bland arbetslösa, sjukskrivna och personer med försörjningsstöd. Därför har regeringens politik slagit särskilt hårt mot de familjerna.

Jag ska förtydliga det hela. I budgeten för år 2008 genomför högeren en kraftig nedskärning på föräldraförsäkringen, sänkt sjukpenninggrundande inkomst och åtgärder mot felaktiga utbetalningar. Allt tillsammans betyder nedskärningar på 1 miljard 2008–2010.

Eftersom vi vet att gruppen ensamstående med barn är överrepresenterad, som jag nyss sade, drabbar det dessa familjer väldigt hårt. Det verkar precis som om regeringen tycker att det ska löna sig att vara högavlönad och frisk, och dessutom ska man inte ha några barn. Det ska till exempel löna sig att inte vara hemma för vård av barn.

Jag tycker att det är en omänsklig politik. I stället för att skärpa reglerna för dessa familjer bör man införa en politik som stöder utsatta familjer.

Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! LiseLotte Olsson tar upp ensamståendes situation. Den är besvärlig. Det ska vi vara medvetna om.

När Joakim Palme genomförde Valfärdskommissionens kartläggningsarbete var det tydligt att den grupp som fått störst försämringar under 1990-talet var ensamstående mammor med barn. Jag säger ensamstående mammor därför att vi har en grupp ensamstående som är män

som definitivt inte har samma ekonomiska utsatthet som kvinnorna har i den situationen.

Vad beror detta på? Det finns väl belagt i annan forskning. Det beror på generell utsatthet. Man har små ekonomiska marginaler och ofta en livssituation där det är väldigt svårt att få ihop det så kallade livspusslet som gör att det blir en bevärlig vardag.

Man arbetar ofta mindre och mer deltid och har en sämre förankring på arbetsmarknaden än andra grupper. Det är också så att man ofta är i yrken där löneutvecklingen har varit sämre under 1990-talet.

Ibland har jag funderat på vad det beror på att vänsterregeringar förefaller vara så systematiskt oförmögna att hjälpa den kanske mest utsatta gruppen i det svenska samhället.

Jag säger den kanske allra mest utsatta av det skälet att det rör sig om människor som har en ekonomisk och social utsatthet trots att de nästan aldrig har några allvarliga sociala problem. Deras sociala problem består i att de är ensamstående mammor.

De är strävsamma, sparsamma och offrar för barnen. De prioriterar barnen och deras väl framför det mesta. Vi vet att det är så både från våra egna erfarenheter och från den forskning som finns på området.

Varför misslyckas vänsterregeringar så fundamentalt med denna grupp? Det är därför att man inte ser fattigdomsfällorna. Vi har konstruerat ett system i Sverige där en ensamstående mamma har en högre marginaleffekt än vad Bill Gates har i USA.

Vi har byggt ihop system. Det blev så tydligt när Rädda Barnen för något år sedan gav ut sin bok om barnfattigdom. När man går igenom det ser man att det rör sig som familjer där föräldrarna är förtidspensionärer. Där har vi en tröskeffekt som i vissa fall överstiger 105 procent.

Det rör sig om socialbidragstagare. Där har vi en tröskeffekt på 100 procent. Det rör sig om människor som är sjukskrivna eller som är beroende av något annat inkomststöd, till exempel bostadsstöd. Där har föräldrarna inte någon möjlighet att med eget arbete påverka den egna livssituationen. Man har berövat dem kraften och möjligheten att styra över sitt liv.

Det ser inte vänsterregeringar. De ser inte betydelsen av att det ska löna sig att arbeta. Jag vill absolut inte påstå att det är medvetet. Jag tror att de flesta människor som stöder den politiska vänstern uppfattar sig som genuina anhängare av rättvisa. Men i den politiska praktiken har man låst in denna grupp i fattigdomsfällor.

Vad gör nu denna regering? Vi kan titta på hur jobbvadraget påverkar arbetade timmar och sysselsättning. Vi skrev i budgeten att det skulle ha störst effekt för decilgrupp 1 och 2, det vill säga de 20 procenten med lägst inkomst där många av dessa människor befinner sig.

Nu ser vi att vi har rekord i antalet arbetade timmar. I oktober när siffran nådde en ny höjdnivå kunde vi se att det var just kvinnorna som svarade för den största delen av ökningen. Vi ser att dessa åtgärder inte bara i beräkningar utan även i konkreta siffror har effekter. När man får fler arbetade timmar stiger inkomsterna och minskar inkomstskillnaderna.

Vi kan också se att när vi nu genomfört reformer stiger lönerna i den här gruppen. Vi fick i oktober den högsta löneökningstakten för kommunalgruppen. Varför kunde vi få det? Jo, därför att vi fick ett löneavtal.

Vi fick också en budgetproposition som lade grunden för en ökad flexibilitet på arbetsmarknaden. Då klarar vi lite högre löneökningstakt utan att inflationen drar i väg och framtvingar åtstramningar i den ekonomiska politiken.

Vår politik leder till fler människor i arbete, fler arbetade timmar och bättre löner för just de grupper som LiseLotte Olsson värnar om. Vi kan i praktiken göra det Vänstern aldrig lyckats med att göra själva.

Anf. 98 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! När man diskuterar med högerföreträdare är det typiskt att ni skyller på det som hänt tidigare under vänsterregeringen. Jag tänker inte falla i den fällan och stå och försvara. Det var mycket som inte var bra på den tiden. Det försöker vi rätta till och kommentera och kritisera nu.

Finansministern kan inte skylla ifrån sig eller bortse från sin egen roll i det hela. Ni har chans att rätta till det som ni nu tycker att vi gjorde så fel. Ta chansen nu när ni har regeringsmakten. Det finns mycket ogjort.

Finansministern talar i svaret om familjestöden. Där finns det konkreta saker man kan göra. Det gäller till exempel bostadsbidragen. De har stått stilla sedan ungefär tio år tillbaka. Vad tänker ni göra för att rätta till det? Det är de ensamstående som är mest beroende av bostadsbidrag för att kunna bo någorlunda drägligt.

Föräldrapenningen kommer att sänkas i och med att man gör om beräkningsgrunden i sjukförsäkringssystemet. Det drabbar förstås ensamstående ännu mer eftersom de bara har en inkomst.

Underhållsstöden har också stått väldigt länge. Där har Vänsterpartiet ett förslag om att värdesäkra dem. Jag undrar hur regeringen ställer sig till en sådan sak.

Precis som finansministern säger är möjligheten att få jobba viktig. Ju mer man jobbar, desto mer tjänar man. Det är också sant. Men det finns en sak som man också skulle kunna göra för att underlätta för ensamstående med barn. Det är att man ser till att de har rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Så är det inte i dag.

En arbetslös ensamstående kvinna som exempelvis jobbar inom vården är beroende av att ha barnpassning ordnad både för att kunna ta ett erbjudet jobb, om man nu är arbetslös, och kunna stämpla om man inte får jobbet. Den barnomsorgsmöjligheten är väldigt viktig för att öka sysselsättningsgraden hos de ensamstående. Jag undrar vad ni har för planer för det?

När det gäller jobbskatteavdraget kan man diskutera statistik och se på olika sätt. Men det ger mer till dem som tjänar mer. Det är ofrånkomligt.

Ju fler tusenlappar jag har i månaden desto mer värt är jobbskatteavdraget. De ensamstående mammorna tillhör inte den här gruppen. Av era skattesänkningar går två tredjedelar till den tredjedel som är rikast i Sverige. Jag tror inte att det är speciellt många ensamstående mammor som tillhör den rikaste tredjedelen.

Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag vill inte ge LiseLotte Olsson intrycket av att jag skyller på den tidigare vänsterregeringen. Hade jag velat göra det hade

jag naturligtvis tagit upp att förmögenhetsskillnaden ökade med 26 procentenheter, att förmögenhetsspridningen ökade, att inkomstskillnaderna ökade, att det inte skedde något med löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Då hade vi kunnat utvärdera 1994–2006.

Min poäng var lite annorlunda. När vi tittar på det som Joakim Palme och Velfärdskommissionen visade har just ensamstående mammor varit en grupp som inte följt med i standardutvecklingen, i väldigt stor utsträckning beroende på att vi felkonstruerat de sociala trygghetssystemen. Det har naturligtvis inte enbart vänstern ansvar för. Det kunde vi möjligtvis ha åtgärdat vid tidigare regeringsinnehav.

Alla undersökningar visar att det ekonomiska incitamentet spelar störst roll för kvinnor med lägre inkomster. För dem har vi baxat ihop ett system av socialbidrag, transfereringar, kommunalskatter och arbetsgi-varavgifter som ger en extrem tröskeeffekt på låga inkomster. Vi har en skattebelastning på 60 procent sammantaget från de första kronorna vid ett halvtidsjobb. Vi har en sammantagen inkomstprövning i de här stöden som gör att marginaleffekterna för människor som ligger på inkomstnivåer runt 10 000 kronor i månaden ligger på 60 procent. Det är obegrip-ligt att vi har konstruerat våra sociala trygghetssystem så illa.

Jag ska också säga att ett av skälen till att vi gör vårt jobbskatteavdrag är erfarenheterna på det här området. När Bill Clinton gör sin Earned Income Tax Credit 1995 har det dramatiska effekter. Man är tillbaka till fattigdomsnivån 1960. Man har tagit tillbaka det utanförskap man hade.

Den största effekten i det Clinton gjorde ligger på ensamstående mammor. Man har gått ifrån att två tredjedelar var beroende av olika inkomststöd till att de i dag i allt väsentligt och i huvudsak är egenförsörjda med allt vad det innebär av stolthet att kunna försörja sin familj, att få vara med på arbetsmarknaden och utvecklas, att ha arbetskamrater, att få vara del av ett arbetsliv, att barn får växa upp i en miljö där arbete är det som är försörjningen och känslan av att det man gör när man växer är att gå in i arbetslivet och får vara en del av samhället i den bemärkel-sen.

Här är jobbvdraget en jätteviktig åtgärd. Det är precis som när Bill Clinton gjorde sin Earned Income Tax Credit. De största sänkningarna av skatterna ligger på marginalen, på genomsnittet och på tröskeln i decilgrupperna 2 och 3, möjligtvis upp till 4. Det är där de största föränd-ringarna av marginalskatt, genomsnittsskatt och tröskeeffekt ligger. Det är därför vi nu också ser effekterna. Det är därför vi nu ser att arbetade timmar stiger så mycket hos just kvinnorna.

Det är precis så här vi kommer att få föra diskussionen. Vi ser på goda grunder, precis som IMF, OECD, Riksbanken och KI, att vår politik har goda effekter. Vänsterföreträdare säger nej, nej och nej. Om man bara räknar statistiskt och med någon väldigt konstig fördelningsmodell som de har skruvat ihop på riksdagens utredningstjänst kan de minsann visa att det blir snedfördelning.

Det som gör att jag längtar till valrörelsen är att då kommer vi inte att diskutera RUT-modeller. Då kommer vi att diskutera verkligheten. Då kommer det att ha visat sig att lönerna för kommunalare nu kan stiga utan att det blir inflation. Då kommer det att visa sig att jobben i service-sektorn och för de här grupperna växer till. Då kommer det att visa sig att

det är just i de här grupperna arbetade timmar stiger, och det är just i de här grupperna vi kan se att stigande inkomster gör att inkomstskillnaderna minskar. Det är då vi kan se att vi har byggt ett samhälle som tar lite bättre hand om de allra mest utsatta grupperna. För det är precis dem som vi talar om när vi talar om ensamstående kvinnor.

Anf. 100 LISELOTTE OLSSON (v):

Herr talman! Vi är alltså överens om att ensamstående kvinnor med barn är starkt drabbade. Det verkar som om vi är överens om det. Det är alltid något.

Men jag tycker att det är lite cyniskt att be den gruppen vänta till valrörelsen för att se att något har hänt. Jag vill att saker och ting ska hända fortare. Det är några år dit i alla fall.

Jag tycker också att vi kan hålla oss till Sverige. Jag tänker inte diskutera Clinton och USA. Det här handlar om Sverige och Sveriges ensamstående mammor, föräldrar med barn.

Det finns en förening som heter Makalösa föräldrar. Jag tror verkligen inte att de delar Anders Borgs verklighetsbeskrivning att de skulle ha fått det så mycket bättre. Det är precis tvärtom. De har fått det sämre den senaste tiden.

Jag tänkte passa på eftersom det snart är jul. Jag ska berätta om en undersökning som föreningen Majblomman har låtit Sifo göra. Rapporten heter *Vad fick du i julklapp?* Den visar att var tredje ensamstående förälder inte kan vara ledig under barnens jullov. De har inte heller pengar till barnens julklappar.

Den visar också att ekonomisk utsatthet är förknippad med känslor av skam och rädsla och att fattigdomen riskerar att bli en livslögn. Man köper dyra julklappar som man egentligen inte har råd med. I stället bryr man sig inte om att betala hemförsäkringen.

Det finns ett ord som ni borgare använder titt som tätt. Det är utanförskap. Är det någon gång det ordet passar in är det just för barnen som växer upp i de här miljöerna, den här situationen. Det är fattiga barn. Det visar sig att 47 procent av de barnen inte har råd att ha aktiviteter tillsammans med sina kamrater. Det om något skapar utanförskap.

Vad säger finansministern? En julklapp skulle kunna vara att på allvar försöka göra något för de här barnen och familjerna. Där har jag och Vänsterpartiet några förslag, men som vanligt rusar talartiden i väg väldigt fort.

Vi kan börja med att säga nej till sänkta ersättningsnivåer, eftersom den här regeringens besparingar på det området verkligen drabbar en utsatt grupp som har en inkomst i familjen. Sedan vill vi också göra en satsning på offentlig sektor och inte precis tvärtom som regeringen gör. Offentlig sektor behövs för den är kvinnors arbetsmarknad till stor del, och den behövs för att omsorgen om barnen ska fungera.

Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! LiseLotte Olsson gör ett litet misstag när hon tror att vi behöver vänta till valrörelsen. Oktoberstatistiken har vi nu fått. Där ser vi att arbetade timmar stiger kraftigt och att huvuddelen av detta ligger hos kvinnorna.

Vi ser nu att för första gången på mycket lång tid är det kommunalarbetarnas löner som stiger snabbast. Det är även på handelsområdet. Vi har fått höga avtal hos dem utan att Sverige är ett land där inflationen springer i väg eller där det behövs kraftiga åtstramningar. Varför? Jo, för att den här regeringen har satsat på en politik som gör arbetsmarknaden mer flexibel, som gör att fler människor vill arbeta, att arbetsutbudet ökar. Då har vi råd att klara löneökningar också för dessa grupper utan att det behövs åtstramningar och nedskärningar.

Jag är övertygad om att det kommer att vara precis på samma sätt framöver. Det är nu i dessa grupper vi ser arbetade timmar och sysselsättning öka.

Låt mig ta det konkret. Vad gör vi? frågar LiseLotte Olsson. Vid årsskiftet ska vi förhoppningsvis kunna ta ett ytterligare steg i jobbvadraget. Om EU-kommissionen så vill ska vi väl så småningom också kunna sänka socialavgifterna för tjänstesektorn. Vilka är det som jobbar i hotell och restaurang och i frisersalongerna? Det är kvinnor. Det är ofta ensamstående kvinnor. Det är just där jobben kommer att komma. Det är precis det här vi är på väg att göra: återupprätta full sysselsättning också för grupper som har stått alldeles för svaga i den svenska ekonomin.

Jag kan inte komma ifrån den utmärkta bok Rädde Barnen gav ut för något år sedan om barnfattigdom. Det var så tydligt. I varje familj handlar det om en fattigdomsfälla som vi har skapat, inte genom att vi har en bra och generös välfärdsstat – det ska vi ha – utan för att vi i en del av denna välfärdsstat, inkomststöden till de sämst ställda, har lyckats bygga upp fattigdomsfällor. Det är fattigdomsfällor som gör att en person som går till arbete inte får en krona extra för det. I många fall förlorar en ensamstående kvinna med två barn eller fler på att gå in på arbetsmarknaden. Hon förlorar månadsinkomst på det. Så får det inte vara.

Vi ska ha ett tryggt samhälle där människor kan leva på sin lön och ta hand om de sina. Det måste också gälla de ensamstående kvinnorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2007/08:210 om Försvarsmaktens mark- områden, en lokal och regional resurs

Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Michael Hagberg har frågat kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell när han avser att se till att Strängnäs kommun får besked om möjligt köp av norra övningsfältet. Han har också frågat i vilken omfattning det markinnehav som anses vara av riksintresse för Försvarsmakten kommer att kunna minska i och med omställningen till ett insatsförsvar. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågorna.

Strängnäs kommun har den 21 mars 2007 i skrivelse begärt att regeringen ska medverka till att drygt 600 hektar av det tidigare så kallade norra övningsfältet, P 10 i Strängnäs som förvaltas av Fortifikationsverket, kan överlåtas till kommunen.

Enligt förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. kan Fortifikationsverket på marknadsmässiga villkor sälja

mark till en kommun för samhällsbyggnadsändamål. Pris och övriga villkor för överlåtelsen ska i första hand bestämmas genom förhandlingar mellan kommunen och den säljande myndigheten. Regeringen kan som en sista utväg utse en särskild förhandlare eller, på uppdrag av kommunen eller myndigheten, avgöra ärendet.

Jag har tagit del av korrespondens mellan Fortifikationsverket och Strängnäs kommun som visar på en vilja till fortsatt förhandling. Det är min bedömning att det finns goda möjligheter till en kommande överenskommelse om överlåtelse av mark mellan parterna utan regeringens medverkan. Det är min övertygelse att förutsättningen för att lösa frågan är god.

Vad gäller frågan om med vilken omfattning statens markinnehav kommer att kunna minska så avvecklar Försvarmakten löpande sin verksamhet som följd av riksdagens försvarsbeslut. Mellan 2001 och 2006 har därför Fortifikationsverkets markinnehav minskat med 10 procent. Avvecklingen kommer att fortgå. Avslutningsvis kan jag nämna att Försvarmakten i höst preliminärt anmält för Fortifikationsverket vilka övnings- och skjutfält Försvarmakten avser att lämna som en följd av försvarsbeslutet.

Anf. 103 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Jag ställde frågan till Mats Odell, och det gjorde jag av den anledningen att han titulerar sig kommunminister samt att kommunen har haft skriftväxling med nämnd minister. Jag tycker att försvarsministern borde ha ett ansvar för försvarets markinnehav och därmed ha ett samlat grepp över hur marken ska användas nu och i framtiden. Men nu är det finansministern som svarar på interpellationen. Svaret kommer visserligen för sent, men det är enligt riksdagens regelverk anmält till kammaren, så det är okej för mig.

Att förhandlingarna med kommunen om försäljningen av det så kallade norra övningsfältet utanför Strängnäs gått i stå och möjligen hamnat mellan stolarna är helt oacceptabelt. Det blir stora konsekvenser för kommunens och näringslivets planering för framtiden. När Tomas Widmark på Strängnäs Tidning började rota i ärendet upptäckte han att inget hänt på nio månader. Nio månader blir en historisk långbänk. Det är väldigt olyckligt.

Nu verkar det vara klart att det är finansminister Anders Borg som ska ha ansvaret. Då måste han ta telefonen och ringa sin partikamrat Ann Landerholm från Moderaterna, kommunstyrelsens ordförande, och gärna också se till att oppositionen blir inblandad, och meddela att förhandlingarna kommer i gång omedelbart. Kommunen behöver regeringens stöd. Jag tror och hoppas att regeringen med finansministern i spetsen vill ge den det. Jag tycker att vi ska utse en förhandlingsman.

Som en följd av försvarsbeslutet 2004 lades ett antal regementen ned och ett stort antal fastigheter och markområden blev fria till andra användningsområden. Vasallen gör ett föredömligt jobb med att bygga upp, hyra ut och lämna ut lokaler till försäljning till bostäder, skollokaler, småindustri, kommersiell verksamhet med mera.

På många platser i vårt land upplever kommunerna att Försvarmakten hindrar utvecklingen genom att använda det så kallade riksintresset som motiv. Det är djupt olyckligt.

Jag kräver inte att finansministern ska vara insatt i den här frågan i dag, men nu när jag ser att ansvaret ligger på honom hoppas jag att han kan sätta sig in i den frågan. Jag vill fråga finansministern vad han avser att göra för att stödja Strängnäs kommun när det gäller förhandlingarna om detta och om han möjligen kan utse en förhandlingsman.

Prot. 2007/08:39
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig börja med att beklaga att vi fått en försening när det gäller svaret på interpellationen. Jag tackar Michael Hagberg för att han förstår att ibland är situationen sådan att vi inte kan leverera på den tid som är bestämd.

Vi är båda sörmlänningar och har kontakt med många av våra grannar, inte minst vårt utmärkta kommunalråd i Strängnäs Ann Landerholm. Jag har talat med henne i denna fråga vid flera tillfällen. Jag vill gärna vara tydlig med detta. Regeringen avser att ge Strängnäs kommun stöd för att man ska klara av en sådan här affär. Jag är övertygad om att det finns goda förutsättningar för verket och kommunen att lösa ut den frågan. Jag upprepar gärna att det är min övertygelse att här bör verk och kommun tala med varandra och hitta en bra lösning. Jag är övertygad om att det också kommer att ske. Jag tror att både Fortifikationsverket och Strängnäs kommun uppfattar att vi, inte minst tack vare Michael Hagbergs interpellation, är tydliga på den punkten. Det ska finnas förutsättningar att lösa frågan. Jag inser också att Michael Hagberg kommer att återkomma till frågan om vi inte gör det. Jag tycker också att vi som sörmlänningar kan ha ett gemensamt intresse här. Vi ska hitta en bra lösning här.

Jag tillhör inte dem som anser att Försvarsmakten i all evinnerlighet ska sitta på stora markresurser. Fortifikationsverket ligger under Finansdepartementet, och det är därför jag står här i talarstolen för att svara på frågan. Försvarsmakten bör kunna fortsätta att avveckla det här markinnehavet. Det har skett en minskning med 10 procent.

Vi ska inte ha någon våldsam privatisering på det här området, lika lite som vi har det på något annat område, utan vi ska förvalta statens resurser på ett ansvarsfullt och bra sätt. Följaktligen ska det också kunna ske en minskning av försvarets markinnehav på ett lämpligt, ansvarsfullt och balanserat sätt. Det kommer vi säkert också att återkomma till. Det finns säkert anledning att återkomma till frågan om hur och i vilken takt Fortifikationsverket och andra ansvariga ska hantera den frågan. Det ska naturligtvis ske i nära samråd med kommuner, Försvarsmakten och andra intressenter.

Anf. 105 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Anders Borg ser nog lite mer positivt på det här än vad jag gör. Det märker jag. Jag har sett dessa nio månaders väntetid när frågan inte behandlades över huvud taget. Så får det inte gå till. Det får inte fortsätta.

Inför försvarsbeslutet 2004 hade jag många kontakter med den dåvarande regeringen för att få dem att förstå vikten av att när vi lägger ned ett regemente måste lokaler och markområden göras fria till försäljning till kommunerna eller företag så att annan verksamhet kan komma till stånd för en utveckling som ska ge nya arbetstillfällen.

För Strängnäs del gavs inga löften om ersättningsjobb, vilket gjordes på många andra platser. Kommunen sade då: Läggs P 10 ned är det väl rimligt att all verksamhet lämnar området och dörren öppnas för ny modern verksamhet som kan ge framtidens jobb.

Härads skjutfält ligger också i Strängnäs kommun. Där övade P 10 med sina bandvagnar, sköt med grovkalibriga vapen, tränade minröjning med mera. Fältet används fortfarande av vissa regementen men inte alls i samma skala, och det förundrar mig.

Jag vill fråga finansministern om det inte vore bättre att satsa på det nya och låta ny verksamhet som ger nya jobb få tillträde till området. Jag undrar om det är rimligt att bygga nya lokaler för miljontals kronor på fältet. Dessa lokaler behöver personal, vakthållning, underhåll och drift.

År 2007 är det första år som den nuvarande borgerliga regeringen med en moderat försvarsminister haft fullt ansvar för försvarets verksamhet. Underskottet i år beräknas bli 1 miljard.

Min fråga blir då: Är det inte rimligt att lägga ned P 10 helt och öppna för det nya och inte bygga nytt på Häradsfältet i skuggan av att Försvarsmakten beräknas gå med ca 1 miljard back under innevarande år?

Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Michael Hagberg konstaterar att vi nu har haft ett helt år med en borgerlig finansminister och en borgerlig försvarsminister som har fullt ansvar. Han pekar på att vi skulle ha ett underskott i försvaret.

Jag kan då inte låta bli att läsa i Riksgäldens pressmeddelande där man konstaterar att vi nu i november har 134 miljarder kronor i överskott för den senaste tolv månadersperioden. 134 miljarder kronor är pengar det med. Vi är överens om att vi ska ha en god hushållning med de offentliga finanserna. Den generella bilden, även om det nu finns en misshandling på försvarssidan från Försvarsmakten eller hur det nu kan ha gått till, är att de offentliga finanserna är i god ordning.

God ordning är också det sätt jag vill att Fortifikationsverket bedriver verksamheten på. De har ett tydligt uppdrag. De har sålt ut 10 procent av markinnehavet, som jag nämnde tidigare, men det är en underskattning av det arbete de har bedrivit. De har börjat med de allra viktigaste anläggningarna först. De har tagit fastigheter som är av nyckelbetydelse för inte minst kommunerna i första hand och inte de stora markområdena. Det tycker jag är en rimlig prioritering, och jag förutsätter att Fortifikationsverket fortsätter på det sättet. Så ska vi förhålla oss till offentlig egendom. Det är viktigt att vi gör detta. Vi går över till ett insatsförsvar, och då finns det en möjlighet att minska försvarets kostnader för stora markinnehav. Men det måste naturligtvis ske på ett bra och klokt sätt.

Sedan ska vi komma ihåg att nedläggningen av P 10 inte var något som uppskattades i Strängnäs. De var mycket förgrymmade över att regeringen inte ville göra något särskilt program.

Samtidigt ska vi komma ihåg – det är inte min sak att försvara den förra regeringen mot Michael Hagberg, men jag vill ändå påpeka detta – att det kanske inte var en helt orimlig bedömning, givet att Strängnäs har den lägsta arbetslösheten i Södermanland, ett snabbt växande näringsliv och är en del av ett mycket dynamiskt område av Sverige. Det kanske inte var just i Strängnäs som de största problemen kom.

Det förhindrar inte att vi ska gå vidare med den viktiga frågeställning som Michael Hagberg tar upp. Jag vill vara tydlig på den punkten. Jag är övertygad om att det berörda verket och kommunen har förutsättningar att föra de här diskussionerna på ett sådant sätt att de kan nå en gemensam överenskommelse.

Sedan finns det en komplikation, och den måste vi nog hantera innan vi helt avslutar detta. Det är frågan om oexploderad ammunition. Vi har gett ett särskilt uppdrag till Fortifikationsverket att titta på omfattningen, vilka skjutfält som kan beröras och på vilket sätt det ska hanteras. Det är en viktig fråga, och den kan vi inte bortse från. Det är ytterligare ett skäl till att det här måste hanteras i god ordning och på ett ansvarsfullt sätt.

Anf. 107 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Visst är det bra att finansministern är förhoppningsfull om att förhandlingarna kommer att gå i gång, att de kommer att fungera och att de kommer att lösa upp ett antal knutar och avlägsna de våta filtarna som ligger över verksamheten i Strängnäs och dess närområde. Visst är det ett problem att det finns ammunition som inte har exploderat eller träffat sitt mål. Det är framför allt på Häradsfältet. Det är ju en miljösanering som måste till om ett sådant område ska exploateras.

Men nu är det inte så att man har skjutit överallt på Häradsfältet. Det är 4 000 hektar. De har naturligtvis inte kunnat sprida de där kulorna hur som helst. Någorlunda precision finns det i försvaret också. Det är inte 4 000 hektar som behöver miljösaneras, vilket Fortifikationsverket ibland gör gällande. Helt klart är det ett antal hektar, men det kan man också komma överens om. Miljösaneringen ska markägaren ha ansvaret för innan försäljningen. Men det går att träffa avtal mellan köparen och säljaren om hur det ska gå till. Det är jag fullständigt övertygad om.

Men Härads skjutfält, som vi berörde i tidigare inlägg då vi pratade om just miljösanering, kommer ju i nästa steg. Det är det faktum att det pågår verksamhet där som i viss mån hindrar Strängnäs utveckling på andra sidan E 20. Det är många gånger bullerzoner och annat som är problemet för dem där.

Men det norra skjutfältet är akut. Det är de markområden som ligger runt brofästet för Strängnäsbron på väg mot Enköping. Där finns enorma möjligheter till utveckling för kommunen, både när det som sagt gäller kommersiell verksamhet och bostäder.

Om inte Anders Borg lovar att vi kan få en förhandlingsman nu kommer jag naturligtvis att återkomma i ärendet om ingenting händer. Nio månader får inte gå igen, utan jag hoppas att förhandlingarna kan komma i gång redan nästa år.

Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Vi vill naturligtvis ha en dynamisk utveckling i Strängnäs. I den här frågan kanske man ska säga att det väl är viktigt att den inte blir explosionsartad utan att vi hanterar frågan om oexploderad ammunition på ett ansvarsfullt sätt. Ursäkta mitt försök till jullustighet! Det är min bedömning att vi har goda förutsättningar att hantera den här frågan, och att den bör kunna lösas av verk och kommun.

Jag tror också att vi i den generella frågan, som jag vet att Michael Hagberg har diskuterat med försvarsministern, gradvis ska ta det här arbetet framåt. Men det måste ske på ett strukturerat och ordnat sätt.

Jag vill också säga att jag verkligen välkomnar att Michael Hagberg tar upp den här frågan. Det är viktigt, även om vi nu råkar ha ett moderat kommunalråd i Strängnäs, att de regionala företrädarna tillsammans arbetar för en stark region. Det är någonting som jag naturligtvis välkomnar. Jag tycker att det är bra när man partiöverskridande kan agera för en bra och stark regional utveckling.

Låt oss gärna återkomma till den här frågan. Det är en viktig sak som bör kunna lösas.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2007/08:243 om genomförande av EU:s klimatpolitik

Anf. 109 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Ulf Holm har frågat mig vilka initiativ jag kommer att ta för att EU-budgeten, såväl vid översynen av nuvarande långtidsbudget som vid nästa långtidsbudget, anpassas för att kunna nå de klimatmål som antagits på EU-toppmötet i mars 2007 samt inom vilka områden i EU-budgeten jag kommer att verka för att det sker kraftiga omfördelningar för att kunna nå EU:s klimatmål.

I likhet med Ulf Holm gläds jag över toppmötets beslut att fastställa ambitiösa och bindande mål för att möta Europas klimatutmaningar, vilket är ett bra exempel på hur EU kan skapa mervärde genom gemensamma, kraftfulla insatser. Nu är det upp till medlemsländerna och EU att visa att man är redo att anta de här angelägna utmaningarna och genomföra de beslutade målen.

I december 2005 slöt Europeiska rådet en överenskommelse om en budgetram för perioden 2007–2013. Samtidigt kom man överens om att göra en förutsättningslös översyn av EU:s utgifter och inkomster i halvtid. En rapport om detta ska presenteras av kommissionen 2008–2009. Den här översynen är det bästa tillfälle vi har de närmaste åren att pröva om de gemensamma resurserna verkligen utnyttjas på bästa sätt för att uppnå de långsiktiga målen för det europeiska samarbetet.

Det finns några breda nyckelområden där regeringen bedömer att ett gemensamt agerande skapar ett betydande europeiskt mervärde. Miljö och klimat är ett sådant område, där effekterna av förändringarna är gränsöverskridande, och det motiverar ett gemensamt agerande. Samarbetet på det här området bygger på lagstiftning, och medlemsländerna har ett ansvar för att bekosta genomförandet. Inom Regeringskansliet analyserar vi nu om och hur EU-budgeten kan användas för att möta kommande utmaningar på miljö- och klimatområdet.

Förändringar både inom unionen och i dess omvärld, bland annat som en följd av klimatförändringarna, har medfört att nya behov och möjligheter har uppstått. För att uppnå en budget anpassad till dagens och framtidens behov krävs en kraftig reformering av EU-budgeten och en omprioritering mellan utgifter. I dag går mer än 75 procent av EU-budgeten till

traditionella utgiftsområden. En allt större del måste gå till åtgärder för att möta nya utmaningar vad gäller att stärka EU:s konkurrenskraft, möta miljö- och klimatförändringarna, bekämpa den allt grövre gränsöverskridande brottsligheten och stärka EU:s globala roll.

I linje med detta avser regeringen att i budgetöversynen verka för en genomgripande reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken som tar sikte på att bland annat kraftigt minska utgifterna. Regeringen önskar också se en fortsatt reformering av politiken för ekonomisk och social sammanhållning. Det är naturligt att finansieringen till allra största delen avser de nya medlemsländerna och inte omfattar delar av unionen som har ett relativt högt välbefinnande.

Arbetet med att utforma framtidens EU-budget bör utgå från principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning. Andra centrala utgångspunkter är budgetrestriktivitet och samstämmighet mellan politikområden.

För att uppnå de ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet som EU:s stats- och regeringschefer enades om krävs en vilja till förändring, nytänkande och samarbete. Det gäller både för enskilda medlemmar och för unionen som helhet. Avgörande är därför att tillräckliga resurser avsätts för att utveckla nya tekniker som är energisnåla, bidrar till att minska växthusgaserna och möjliggör en övergång till mer miljövänlig energi. Det är regeringens uppfattning att insatser inom ramen för EU:s forskningsprogram kan bidra till denna utveckling. Det pågående analysarbetet kommer att visa i vilken utsträckning ytterligare åtgärder i EU-budgeten bör bidra till att uppnå målsättningarna på klimat- och miljöområdet.

Regeringen ser det som viktigt att budgetöversynen föregås av en bred och förutsättningslös diskussion kring hur prioriteringarna ska se ut i framtiden. Jag hoppas därför att så många som möjligt utnyttjar möjligheten att lämna synpunkter vid det öppna samråd som kommissionen håller till och med den 15 april 2008.

Anf. 110 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack EU-minister Cecilia Malmström för svaret! Det var långt och utförligt, men jag vet inte om jag egentligen kan vara riktigt nöjd. Även om EU-ministern lyfter fram att det inte är omöjligt att EU kan satsa på energi- och klimatåtgärder är det tydligen inte den enskilt viktigaste punkten här.

Vi är ganska överens om att det beslut som EU-toppmötet tog i mars i år var ett stort steg framåt för EU, framför allt för EU. De tog bindande och icke bindande beslut fram till 2020 för att möta klimatförändringarna. Där är vi ganska överens, även om jag kanske skulle vilja gå lite längre. Men man ska vara nöjd med det lilla här i livet, har jag hört. Så jag får vara nöjd med det beslutet.

Men det finns en stor besvikelse i att man inte har börjat anpassa EU:s budget till detta. EU:s budget omfattar nästan 1 000 miljarder. Då är det märkligt att man inte kan skaka fram lite pengar för att just se till att förhindra klimatförändringarna.

Vi såg senast häromdagen i medierna att den forskningsstrategi för att klimatanpassa energisystem som EU-kommissionen presenterade den 22

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på
interpellationer

november bara blev en strategi. Man lyckades alltså inte samla ihop pengar till att genomföra strategin.

Samtidigt sätter sig EU:s finansministrar och gör en budget för 2008 där man sätter av 30 miljarder till Galilei, som är ett satellitnavigerings-system, för de följande fem åren. Det finns alltså pengar – det som saknas är viljan att satsa dem på de här frågorna, och det är bekymmersamt.

Det jag framför allt saknar i svaret från EU-ministern är något konkret. Det finns inte några konkreta strategiförslag. Vad vill den svenska regeringen göra för att möta klimatfrågorna? Vilka omfördelningar kan man göra på EU-nivå, och vilka kan göras på medlemsstaternas nivå? Det är en viktig distinktion. EU kan inte göra allt och ska inte göra allt. Medlemsstaterna har ett stort ansvar för de här frågorna. Men i vissa punkter kan det finnas ett mervärde i EU. Och då saknar jag de konkreta punkterna.

Ett exempel är TEN-projektet, Trans-European Network, där man satsar pengar framför allt på vägutbyggnad och en mindre del på järnvägsutbyggnad. Kan man inte försöka få till stånd en förändring där så att man satsar mer på järnvägsutbyggnad?

När jag satt i EU-parlamentet försökte jag pendla mellan Lund och Bryssel via tåg. Det var inte lätt! Mellan Bryssel och Tyskland har man inte ens likadana spår på järnvägen. Kan inte EU göra någonting där? Borde inte det vara en utmärkt sak för EU att fixa till – betala ut pengar så att man kan få likadana järnvägsspår i alla fall. Det borde underlätta att fler kan ta tåg i stället för flyg eller bil.

EU tillåter fortfarande att man subventionerar kolindustrin i EU, framför allt i Tyskland. Det är inte så att EU ger pengar till kolet, men däremot tillåter man att enskilda medlemsstater subventionerar kolindustrin. Det skulle vara ett stort steg framåt att se till att den regeln ändras så att det blev förbjudet med kolsubventioner. EU subventionerar också via sin jordbrukspolitik tobaksodling och vinodling. Man förstör mängder av frukt därför att man är rädd för att man ska sänka marknadspriserna. De pengarna borde man kunna omfördela till något bättre.

Det är just denna strategi som jag saknar i ministerns svar på min fråga.

Anf. 111 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill tacka Ulf Holm. Återigen ser vi exempel på att Ulf Holm ställer oerhört relevanta frågor. Jag kan bara beklaga att vi är så få i kammaren, för fler borde delta i den här typen av diskussioner. Det är viktiga frågor om EU:s framtid som Ulf Holm och jag ofta har möjlighet att återkomma till. Jag gläds åt att vi är överens om en del i alla fall!

Vi är nu inne i en process där budgetöversynen precis har påbörjats. Jag tror att Ulf Holms parti och mitt parti var överens om att den budgetöverenskommelse som gjordes 2005 inte var tillfyllest, men vi lyckades i alla fall få igenom en översyn på det här sättet. Nu är vi i den processen, i en konsultationsfas. Regeringen har naturligtvis bett alla departement att försöka analysera på sina områden vad som ger europeiskt mervärde enligt de principer vi har, vilka aktuella frågor som finns och så vidare. Vi genomför också ett brett samråd. Jag var i går i riksdagen på en hearing där finansutskottet och EU-nämnden diskuterade de här frågorna.

Jag vet också att de flesta politiska partier säkert kommer att skicka in synpunkter liksom många delar av det civila samhället.

Processen pågår alltså. Jag tror att Ulf Holm hade blivit väldigt besviken på mig om jag hade kommit hit med det färdiga svaret på regeringens samråd eftersom vi nu säger att vi vill använda någon månad till att verkligen lyssna in oss när det gäller både principiella synpunkter och väldigt konkreta. Den här processen pågår fram till april. Jag tycker att Ulf Holm bara här lade fram en del bra förslag, men låt oss vänta, diskutera och lyssna in fram till april, som är den deadline som kommissionen har satt.

Under den tiden ska vi naturligtvis inte sitta passiva i övrigt. Miljöpolitiken och klimatfrågorna genomsyrar i princip alla frågor i dag. Vi har ett stort möte som pågår just nu i Bali. Kommissionen kommer några veckor efter jul att presentera bördefördelningsdiskussionen, och det kommer att leda till en mycket intensiv debatt på nationell nivå. Man diskuterar också frågor som handlar om hur man ska kunna förändra och förbättra utsläppshandeln. Från svensk sida vill vi ha med också transportsektorn i detta som en viktig del. Det är ju ett sätt att få med miljön. Man kommer också att prata om detta inom forskningen i framtiden.

Låt oss ta en diskussion om hur vi kan använda budgeten för att finansiera gemensamma åtgärder på det här området. Samtidigt är det ju väldigt mycket som vi kan göra på egen hand nationellt. Kanske visar det sig att det finns några nyckelområden där det verkligen finns ett europeiskt mervärde i att finansiera miljöinsatser. Kanske kan det i solidaritetens namn finnas anledning att från europeiskt håll hjälpa en del länder som inte har hunnit så långt som Sverige. Men jag tycker att det är lite tidigt att landa där ännu, när vi nu har den här processen.

När det gäller jordbrukspolitiken vet säkert Ulf Holm om att det pågår en så kallad hälsokontroll på jordbrukspolitiken som mer ska se till innehållet än själva utgiftsfördelningen. Där har regeringen skickat in ett svar som också lyfter fram detta och vikten av att i framtiden ta mycket större hänsyn till miljöaspekterna på jordbruket. I en annan fråga som vi driver, frågan om Östersjöstrategin, lyfter vi fram att miljö, fiske och jordbruk måste komma med i den samlade Östersjöstrategin liksom transportfrågor.

Det finns alltså många olika områden där man kan agera. Det behöver ju inte alltid vara så att de främst prioriterade politiska frågorna som vi driver inom EU och som kommer att bli viktiga frågor för det svenska ordförandeskapet – klimat-, miljö- och energifrågorna – alltid måste motsvaras exakt med gemensam finansiering, utan det är just den fördelningen som vi håller på och diskuterar nu inom ramen för budgetöversynen.

Anf. 112 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det är ett par saker som jag vill kommentera. Till att börja med gäller det budgetprocessen. Tar man ett sådant här beslut på ett EU-toppmöte – det är över ett halvår sedan nu – så borde det ge en viss tankeställare dels hos dem som skriver under, dels hos alla som är med i förhandlingarna. Det borde börja hända någonting, sakta men säkert.

Då är det obegripligt för mig att man i budgeten för 2008 inte gör några förändringar alls. Jag menar inte att man ska ändra hela budgeten

efter ett halvår – det finns ett visst regelverk för det – men kan man sätta av 30 miljarder till Galileo, som inte ett enda företag i hela EU vill ha och vara med och finansiera utan som bara EU, som ett prestigeprojekt, ska använda sig av, då finns det pengar. Då är inte pengarna det stora problemet, utan det är vad man ska satsa dem på.

Då är det obegripligt att man samtidigt får läsa i tidningarna att EU-kommissionen inte har lyckats hitta pengar till ett klimatanpassat energisystem som ska finansieras som ett forskningsprojekt. Det är fullständigt obegripligt för mig. Det är också obegripligt att ingen regering i EU reagerar på detta och säger nej till den fördelning som fanns på rådet.

När det gäller översynen hoppas jag att det ska komma förslag. Jag menar inte att regeringen ska ha ett färdigt förslag i dag till den här interpellationsdebatten, men jag menar att tankeverksamheten måste börja om hur man ska förändra detta. Jag gav några exempel.

Tyvärr gav inte ministern några svar alls. Tvärtom säger ministern: ”Inom Regeringskansliet analyseras nu om och hur EU-budgeten bör användas för att möta kommande utmaningar på miljö- och klimatområdet.” Man säger alltså ”om”. Regeringen är alltså inte säker på att man vill göra en klimatförändring av EU:s budget. Det leder mig till miljöminister Andreas Carlgrens uttalande i Svenska Dagbladet i onsdags där han säger att det inte är viktigt för att uppnå EU:s klimatmål att det satsas pengar från den gemensamma budgeten.

Miljöministern i Sverige säger att EU:s budget inte ska användas till detta. Statsministern sade i går vid frågestunden i ett svar på en fråga från mig att vi möjligtvis kan använda den till forskningssidan. Då vill jag berätta en sak för regeringen. Forskning, ja, det är viktigt, men det finns också redan nu teknik vi kan använda. Den går att använda. Det är vindteknik, och det är bränsleceller. Det går att använda redan i dag. Enligt spansk lag ska vart fjärde hus i Spanien ha solceller på taket. Det går att använda den teknik som finns. Den måste man kunna använda nu.

Men jag är inte förvånad, därför att hela EU-systemet verkar motverka en klimatanpassning. Varför inför man till exempel strafftullar på lågenergilampor från Kina? Det skulle vara utmärkt om vi skulle byta ut lite glödlampor i EU-länderna för att använda mindre energi. Men man sätter strafftullar på det hela. Och svenska regeringen säger: Jaha.

Jag har inte sett att Sveriges regering har tagit upp den här frågan och krävt att dessa strafftullar ska tas bort. Jag vet att svenska EU-parlamentariker har varit engagerade i frågan i EU-parlamentet, men svenska regeringen tycks inte ha engagerat sig i frågan, och det tycker jag är märkligt.

När nu den här översynen av budgeten ska göras måste Sveriges regering lägga fram ett förslag om strategi – helst före EU-kommissionen. Om man förstår hur EU fungerar så vet man att det gäller att vara ute snabbt som tusan för att kunna få igenom sitt förslag. Det går inte att vänta till sista mötet med att försöka ändra en text. Man måste vara ute i väldigt god tid. Det är därför det är så viktigt att Sveriges regering redan nu tar fram en strategi: Hur kan vi ändra EU:s budget för att få den klimatbättre?

Det arbetet måste börja redan nu för att vi ska kunna lägga fram förslag när kommissionens förslag kommer.

Prot. 2007/08:39
7 december

Anf. 113 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag kan försäkra Ulf Holm att det pågår en intensiv tankeverksamhet och också lobbyverksamhet på det området. Anledningen till att kommissionen satt just den 15 april som datum är att alla ska ha möjlighet att yttra sig. Jag tycker att det är väldigt demokratiskt att ha ett slags remissförfarande kring dessa frågor. På så sätt har varje enskild medborgare möjlighet att skicka in sina synpunkter på EU:s budget.

Jag tror att Ulf Holm trots allt tycker att det är ett demokratiskt framsteg att organisationer, parlament, utskott, politiska partier och allt vad det kan vara kan skicka in sina synpunkter. Vi kommer naturligtvis också att göra det. Därefter ska kommissionen sammanställa det hela. Det sker alltid på ett mycket transparent sätt. Man kan läsa varje enskilt svar på webben och komma med förslag.

Givetvis kommer vi att förbereda vårt förslag genom att förankra det så mycket som möjligt, diskutera det i Sveriges riksdag och samla in synpunkter. Jag vet också att riksdagen förbereder ett eget betänkande, vilket är alldeles utmärkt.

Samtidigt pågår det förstås ett intensivt arbete för alliansbyggande med Europaparlamentet. Jag åker dit nästa vecka för att samtala med dem om hur de jobbar med den här frågan med andra länder för att åtminstone få konsensus kring de principer som vi redovisat och som vi menar bör genomsyra budgeten. Vi behöver få i gång en diskussion om detta, inte minst eftersom kommissionens sammanställning troligen kommer att hamna under det svenska ordförandeskapet. Vi har alltså allra största intresse av att bevaka att tempot är högt så att frågan drivs framåt och kan få genomslag.

När det gäller hur EU bättre ska klimatanpassas vill jag säga att man ju kan klimatanpassa EU på många olika sätt. Väldigt mycket arbete måste göras nationellt. Det tror jag att vi kan vara överens om. Nu förbereder regeringen en klimatproposition. Vi diskuterar dessa frågor hela tiden, och det gör också de andra länderna. Det intressanta är var det finns ett mervärde för att finansiera detta på europeisk nivå. Det är det vi ska ha den gemensamma budgeten till. Det är trots allt inte fråga om så mycket pengar.

Vad är det som ska finansieras på europeisk nivå? Man kan fatta massor av beslut om miljölagar och direktiv och ha bestämmelser på EU-nivå, och en mängd sådana kommer säkert också. Det gäller inte minst i fråga om handeln med utsläppsrätter. Vi skulle gärna se att det var auktion med utsläppsrätter. Där bör transportsektorn komma in.

Men frågan är alltså vad vi ska finansiera. Jag tror att en hel del finns inom forskningsområdet. Där finns redan jättemycket, precis som Ulf Holm säger. Så varsågod! Det är bara för de länder som tycker att det är viktigt för att nå sina nationella mål att implementera detta. Sedan ska de också vara europeiska och globala. Det gäller alltså att satsa på att ta fram mer miljövänlig teknik, forska om det, ha ett utbyte kring det.

Svar på
interpellationer

Som jag sade kan det vara angeläget att hitta andra poster i budgeten där det finns anledning att ta gemensamma europeiska pengar. Jag är dock inte riktigt säker på var och hur detta kan göras till en mer sammanhållen strategi. Därför tror jag att det kan vara klokt att ta ett helhetsgrepp i samband med budgetöversynen i stället för att dutta på enstaka punkter. På så sätt kan man få en klimatsatsning som även är budgetär och inte bara politisk.

Jag tror alltså inte att vi är så oense om detta. Jag känner mest att det är viktigt att lyssna på alla synpunkter innan vi landar i den slutgiltiga produkten som kommer att skickas från Regeringskansliet, och innan riksdagen landar i den produkt som den kommer att skicka i väg.

Anf. 114 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Givetvis är jag och Cecilia Malmström ganska överens om att vi måste ändra på EU:s budget. Jag vill dock gå fram snabbare än vad Cecilia Malmström vill göra.

Min ena fråga var: Har Cecilia Malmström hela regeringen med sig? Jag frågar detta med anledning av att Andreas Carlgren som miljöminister uttalat att det nog inte är nödvändigt att använda EU:s budget, och vid riksdagens frågestund i går var statsministern lite svävande och tyckte att man kanske skulle använda klimatpengar till forskning.

Cecilia Malmström borde ta en heldag med regeringen och förklara EU:s budget och de delar som finns där – för det kan Cecilia Malmström – och sedan systematiskt gå igenom vad man skulle kunna ändra på. Det finns nämligen ganska mycket sådant. När det exempelvis gäller Trans-European Networks finns där många miljarder som oftast går till vägar. Man borde titta på om inte mer kunde gå till järnvägar för att öka kollektivtrafiken inom EU. Det är enkelt att gå igenom den och se vilka nödvändiga justeringar vi måste göra.

Sedan håller jag med om att det många gånger är fråga om att lagstiftningsvägen gå före inom EU, och då måste medlemsstaterna ta ett stort ansvar. EU får inte motverka de nationella förslag som läggs fram. Det får inte vara så att EU beslutar om strafftullar på lågenergilampor från Kina. Det motverkar enskilda medlemsstaters möjlighet att satsa på detta. Hela EU förlorar på att skydda en viss industri. Det tror jag är fel väg att gå.

Det finns många förslag om hur man kan förändra EU:s budget. Jag hoppas att Cecilia Malmström och regeringen använder sig av dem, lägger fram förslag och verkligen jobbar för att förändra budgeten. Om det finns 30 miljarder till Galileo måste det också finnas några miljarder till att klimatanpassa EU:s budget.

Anf. 115 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! De pengarna togs från jordbrukspolitiken, vilket var bra.

Ja, jag kan försäkra Ulf Holm att regeringen är helt enig om att EU behöver en mycket modernare och mer reformerad budget. Nu har jag inte tillräckligt med talartid för att redogöra för de principer som vi anser ska vägleda detta, men jag kan skicka underlaget till Ulf Holm för fortsatt diskussion. Vi är helt ense om att dessa principer ska finnas, och vi vill satsa mer på ett antal områden där vi ser ett europeiskt mervärde.

Ulf Holm tycker att vi svävar på målet när det gäller miljödelen, och det kanske är bra att vi gör det i just den här fasen. Vi har fortfarande några månader på oss att tillsammans formulera och diskutera detta och se vad det är som behöver följas av ekonomiska satsningar i den gemensamma budgeten. Vi gör en hel del nationellt. Vi avvaktar och ser vad som kommer ut av Bali, och processen med bördefördelningen kommer att inledas i början av nästa år. Frågan blir alltså vilka skäl det finns för att även försöka lyfta fram klimat- och miljöanpassningen i budgeten – med gemensamma pengar.

Det vore lite förmätet av oss att säga att vi redan landat i dessa frågor. Det är svåra och komplicerade frågor, och vi ska naturligtvis återkomma och titta på dem. Jag tycker redan nu att forskningen är ett solklart område där det finns ett gemensamt europeiskt mervärde och där Sverige har mycket att bidra med i det utbyte som sker redan i dag.

När det gäller straffttullar på varor från Kina är regeringen alltid principiellt emot sådana, i alla sammanhang, eftersom vi tror att frihandel trots allt är det bästa. Naturligtvis är det fel även i fråga om lågenergi-glödlampor.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2007/08:U6 till utrikesutskottet

2007/08:Sf4 och Sf5 till socialförsäkringsutskottet

19 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2007/08:SfU1

20 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2007/08:34 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2006

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden skulle förlängas till *fredagen den 18 januari*.

Prot. 2007/08:39

7 december

Svar på

interpellationer

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av skr. 2007/08:39 Handlingsplan för att bekämpa mäns
våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt
våld i samkönade parrelationer
2007/08:Ju7 av Carina Ohlsson m.fl. (s)
2007/08:Ju8 av Thomas Bodström m.fl. (s)
2007/08:Ju9 av Josefin Brink m.fl. (v)
2007/08:Ju10 av Esabelle Reshdouni m.fl. (mp)
2007/08:Ju11 av Lars U Granberg m.fl. (s)
2007/08:Ju12 av Sinikka Bohlin och Maria Stenberg (s)

21 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 december

2007/08:275 Konfuciusinstitutens verksamhet i Sverige

av *Göran Lindblad* (m)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:276 Outbetalda pengar till arbetslösa

av *Patrik Björck* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:277 Inbjudan av delegation från Iran

av *Maryam Yazdanfar* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:278 Nationell Internetsäkerhet

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 december.

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 december

2007/08:421 Korta handläggningstider för utbetalning av a-kasseersättning

av *Marie Weibull Kornias* (m)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:422 Nya regler för friskolor

av *Mats Gerdau* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:423 Kreditgarantisystem

av *Hans Backman* (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:424 Vinster i friskolor

av *Ameer Sachet* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:425 Sveriges medverkan i WHO för en förbättrad läkemedelstillgång i utvecklingsländer

av *Thomas Nihlén* (mp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:426 A-kassornas indrivningsuppdrag

av *Josefin Brink* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:427 Europarådet

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:428 Asylsökande från Ryssland

av *Göte Wahlström* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:429 Ungdomars dryckesvanor

av *Göte Wahlström* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:430 Ökat bostadsbyggande

av *Gunnar Sandberg* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:431 Isoleringskrav på fritidsboende

av *Marie Nordén* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:432 Fuskett med köttet i butikerna

av *Jacob Johnson* (v)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2007/08:433 Dimensioneringen av den svenska kapaciteten för taktiska flygplanstransporter

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:434 Dataspelsmuseum

av *Camilla Lindberg* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:435 Dataspel på biblioteken

av *Camilla Lindberg* (fp)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:436 Stöd till människor med psykisk ohälsa

av *Johan Pehrson* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:437 Felaktig betygsstatistik

av *Mikael Damberg* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:438 Tidsgräns för kommissionens möjligheter att förhåla reformer

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:439 Lissabonfördraget och terrorismbekämpning

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:440 EU

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:441 Ändring av kommunallagen

av *Hans Backman* (fp)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:442 Friskolekoncernernas miljonvinster

av *Louise Malmström* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:443 Missbruk av polisregister

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:444 Den kommunalekonomiska utjämningen

av *Jennie Nilsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:445 Regeringens samordningsman i regionfrågan

av *Henrik von Sydow* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 december.

23 § Kammaren åtskildes kl. 14.17.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 39 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 89 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2007/08:232 om utnämningsspolitiken i praktiken	3
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	3
Anf. 2 BERIT ANDNOR (s)	4
Anf. 3 Statsrådet MATS ODELL (kd)	5
Anf. 4 BERIT ANDNOR (s)	5
Anf. 5 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
Anf. 6 BERIT ANDNOR (s)	7
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
4 § Svar på interpellation 2007/08:234 om allmänna handlingar hos rekryteringskonsulter	8
Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd)	8
Anf. 9 BERIT ANDNOR (s)	8
Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd)	9
Anf. 11 BERIT ANDNOR (s)	10
Anf. 12 Statsrådet MATS ODELL (kd)	11
Anf. 13 BERIT ANDNOR (s)	11
Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd)	12
5 § Svar på interpellation 2007/08:197 om rätt till äldreomsorg på hemspråk	12
Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	12
Anf. 16 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	13
Anf. 17 EVA OLOFSSON (v)	14
Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	15
Anf. 19 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	16
Anf. 20 EVA OLOFSSON (v)	17
Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	17
Anf. 22 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	18
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	19
6 § Svar på interpellation 2007/08:213 om resurser till kvinnojourer	20
Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	20
Anf. 25 MARIANNE BERG (v)	21
Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	22
Anf. 27 MARIANNE BERG (v)	23
Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	24
Anf. 29 MARIANNE BERG (v)	25
Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	26
7 § Svar på interpellationerna 2007/08:100 och 101 om statens hundavelsverksamhet	27
Anf. 31 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	27
Anf. 32 EVA SONIDSSON (s)	28
Anf. 33 HANS STENBERG (s)	29

Anf. 34 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	29
Anf. 35 EVA SONIDSSON (s)	30
Anf. 36 HANS STENBERG (s)	30
Anf. 37 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	31
Anf. 38 EVA SONIDSSON (s)	32
Anf. 39 HANS STENBERG (s)	32
Anf. 40 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	33
8 § Svar på interpellation 2007/08:176 om legitimation för kuratorer i sjukvården	33
Anf. 41 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 42 YLVA JOHANSSON (s)	34
Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	35
Anf. 44 YLVA JOHANSSON (s)	36
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	37
Anf. 46 YLVA JOHANSSON (s)	37
Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	38
9 § Svar på interpellation 2007/08:156 om ökad regelbörda för småföretagen	38
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	38
Anf. 49 LUCIANO ASTUDILLO (s)	39
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	40
Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s)	40
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	41
Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s)	41
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	41
10 § Svar på interpellation 2007/08:159 om ökade möjligheter till stöd för unga att starta eget	42
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	42
Anf. 56 LUCIANO ASTUDILLO (s)	43
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	43
Anf. 58 LUCIANO ASTUDILLO (s)	44
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	44
Anf. 60 LUCIANO ASTUDILLO (s)	45
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	45
11 § Svar på interpellation 2007/08:201 om ojämställd arbetsmarknadspolitik	46
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	46
Anf. 63 LUCIANO ASTUDILLO (s)	47

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	47
Anf. 65 LUCIANO ASTUDILLO (s)	48
Anf. 66 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	48
Anf. 67 LUCIANO ASTUDILLO (s)	48
12 § Svar på interpellationerna 2007/08:160 och 173 om	
konsekvenser av regeringens nya a-kasseregler	49
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	49
Anf. 69 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	50
Anf. 70 ULF HOLM (mp).....	51
Anf. 71 LUCIANO ASTUDILLO (s)	52
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	53
Anf. 73 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	54
Anf. 74 ULF HOLM (mp).....	55
Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s)	56
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	56
Anf. 77 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	57
Anf. 78 TREDJE VICE TALMANNEN	58
Anf. 79 ULF HOLM (mp).....	58
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	58
13 § Svar på interpellation 2007/08:204 om nedmontering av	
arbetsmiljöfrågorna	59
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	59
Anf. 82 ULF HOLM (mp).....	61
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	62
Anf. 84 ULF HOLM (mp).....	63
Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	63
Anf. 86 ULF HOLM (mp).....	64
Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	65
14 § Svar på interpellation 2007/08:165 om ökade risker för	
skattefusk	66
Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m).....	66
Anf. 89 BOSSE RINGHOLM (s).....	66
Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (m).....	67
Anf. 91 BOSSE RINGHOLM (s).....	69
Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (m).....	70
Anf. 93 BOSSE RINGHOLM (s).....	71
Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m).....	72

15 § Svar på interpellation 2007/08:193 om ekonomisk standard bland ensamstående föräldrar.....	73
Anf. 95 Finansminister ANDERS BORG (m)	73
Anf. 96 LISELOTTE OLSSON (v)	73
Anf. 97 Finansminister ANDERS BORG (m)	74
Anf. 98 LISELOTTE OLSSON (v)	76
Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m)	76
Anf. 100 LISELOTTE OLSSON (v)	78
Anf. 101 Finansminister ANDERS BORG (m)	78
16 § Svar på interpellation 2007/08:210 om Försvarsmaktens markområden, en lokal och regional resurs.....	79
Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m)	79
Anf. 103 MICHAEL HAGBERG (s).....	80
Anf. 104 Finansminister ANDERS BORG (m)	81
Anf. 105 MICHAEL HAGBERG (s).....	81
Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m)	82
Anf. 107 MICHAEL HAGBERG (s).....	83
Anf. 108 Finansminister ANDERS BORG (m)	83
17 § Svar på interpellation 2007/08:243 om genomförande av EU:s klimatpolitik.....	84
Anf. 109 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	84
Anf. 110 ULF HOLM (mp).....	85
Anf. 111 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	86
Anf. 112 ULF HOLM (mp).....	87
Anf. 113 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	89
Anf. 114 ULF HOLM (mp).....	90
Anf. 115 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	90
18 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	91
19 § Förnyad bordläggning.....	91
20 § Bordläggning, beslut om motionsrätt och beslut om förlängd motionstid	91
21 § Anmälan om interpellationer	92
22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	92
23 § Kammaren åtskildes kl. 14.17.	94

Tryck: Elanders, Vällingby 2008